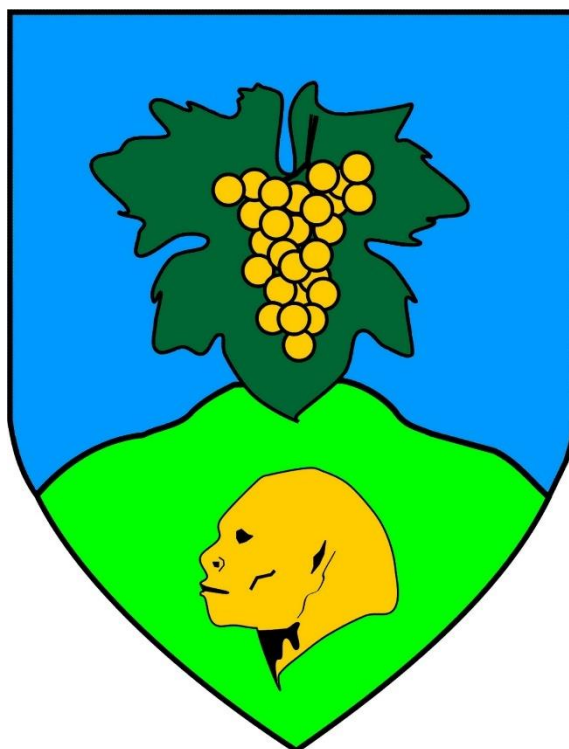

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Vértesszőlős Község Önkormányzata

2023-2028.

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	4
Bevezetés.....	4
A település bemutatása.....	4
A település vonzereje, látnivalók	5
A település demográfiai mutatói:	7
Értékeink, küldetésünk	11
Célok	11
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	13
1. Jogsabályi háttér bemutatása.....	13
1.1. A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása	13
2. Stratégiai környezet bemutatása	13
2.1. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal	14
2.2. A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása ..	16
2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása	17
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	19
3.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet	19
3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció.....	20
3.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	30
3.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció	32
3.5. Telepek, szegregátumok helyzete	35
3.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés.....	36
3.7. Községi viszonyok, helyi közélet bemutatása.....	44
3.8. A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal	49
3.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	50
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	50
4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői, gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek	51
4.2. Szegregált, teletszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége	59
4.3. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése	59
4.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége	68
4.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	76
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	76
5.1. A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége	76
5.2. A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)	81
5.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe	83
5.4. A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak.....	84
5.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona).....	86
5.6. A nők szerepe a helyi közéletben	86

5.7.	A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések	87
5.8.	Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.	88
6.	Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	88
6.1.	Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)	88
6.2.	Idősek munkaerő-piaci helyzete	91
6.3.	A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés	93
6.4.	Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen	97
6.5.	Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	98
7.	A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	98
7.1.	A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái...	99
7.2.	Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei.....	101
7.3.	A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés	102
7.4.	Fogyatékkal élő személyek sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen	104
7.5.	A fogyatékkal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések	105
7.6.	Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	105
8.	Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	106
9.	A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	110
1.	A HEP IT részletei	111
2.	Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) ..	114
3.	Megvalósítás	124
3.1.	A megvalósítás előkészítése	124
3.2.	A megvalósítás folyamata	124
3.3.	Monitoring és visszacsatolás	125
3.4.	Nyilvánosság	127
3.5.	Kötelezettségek és felelősség	127
3.6.	Érvényesülés, módosítás	127
4.	Elfogadás módja és dátuma	130

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva, Vértesszőlős Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település egyéb dokumentumait, különös tekintettel az önkormányzat gazdasági programjára, éves költségvetéseire, önkormányzati rendeleteire, a közoktatási esélyegyenlőségi tervre és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseire. Az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetése során szintén figyelembe veszi a HEP-ben foglaltak érvényre juttatását, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Vértesszőlős már a történelem előtti idők óta - egészen Samuig, az előemberig visszatekintve - vonzó környezetet biztosított a letelepedéshez és a komfortos életvitelhez. A meleg vizű és karsztos források, a környező erdők, tavak, mezők olyan természeti adottságok, melyek a jövőben is hosszú távon biztosítják a fenntartható településfejlesztést.

Az őskortól az avar és római koron át a középkorig folyamatosan lakott volt a település. A török hódoltság után letelepedett szlovákok a község kultúráját tovább gazdagították, hatásuk a jelenkorban is tapasztalható.

A Szőlős helynév szőlőművelésre utal, az elnevezés Vértesszőlős előtagja 1909-től a hegység közelségét jelzi. Temploma már a középkorban is állt, de a török időkben romossá vált, 1789-92 között Fellner Jakab tervei alapján építették újjá. A templomot 1792. július 8-án Kisboldogasszony tiszteletére szentelték fel. Az I. világháborúban elesettek nevei az 1929-ben, a templom előtt felállított Hősi Emlékművön lettek megörökítve.

Napjainkban Vértesszőlős vonzerejét szerencsés fekvése is nagyban meghatározza: Budapesthez és Győrhöz való közelsége, a Budapest-Bécs vasúti fővonal, valamint az M1 autópálya menti fekvése a rendszerváltás megpróbáltatásai után pezsgő gazdaságot eredményezett.

A szomszédos varázslatos város, Tata, valamint a megyeszékhely, Tatabánya közötti elhelyezkedése is vonzó lakóhellyé teszi a települést. A természet közelsége, a nyugodt környezet a távolról ide települőknek is hangulatos otthont nyújt. Vértesszőlős élhető község, polgárai szeretnek itt lakni. Bár a fejlődést az utóbbi évek gazdasági válsága kissé megtépázta, a település továbbra is az országos átlag feletti életkörülményeket kínál a lakosságnak, megőrizte vonzerejét a fiatalok számára. Ezért demográfiai szempontból is szerencsésebb a helyzetünk az országos tendenciákhoz képest.

Az előember leletéről 1965-ben világhírűvé vált települést évente sok ezer turista keresi fel, osztálykirándulások gyakori helyszíne. Vértesszőlöst távoli múltja és mozgalmas jelene teszi gazdaggá.

Vértesszőlős Község Önkormányzatának legfontosabb célja egy fenntartható, fejlődő, dinamikus, pezsgő kultúrájú és jövőképpel rendelkező település üzemeltetése. Ezt az óvoda-bölcsőde, az iskola, az élénk közösségi élet, a civil szervezetek és a sikeres rendezvények folyamatosan bizonyítják. Településünk befogadó, vendégszerető, számos hazai és külföldi vendégünk évek óta nyilatkozik a szőlősön vendégként átélt élményeiről.

Vértesszőlős község honlapja a www.vertesszolos.hu címen érhető el. Az Önkormányzat, valamint a Vértesszőlősi Polgármesteri Hivatal székhelye: 2837 Vértesszőlős, Templom u. 57., Telefonszáma: 06-34/379-674, 34/379-091.

A település vonzereje, látnivalók

Előember-telep

2837 Vértesszőlős, Vértes László park 1.

1965. nyarán, Vértes László ásatásai során napvilágra került egy körülbelül 350 ezer éves ősember nyakszirtecsontja és két gyermekfog. A maradványok megtalálásakor Sámuel napja volt, ezért az egykor itt élt embert „Samunak” keresztelték el. Samu a Homo erectus faj késői képviselője volt, amely átmenetet képez a még csak főlegyenesező előember és a már értelmes ősember között. A vértesszőlősi lelet jelentőségét az adja, hogy itt a lelőhely több egymást követő, csontokkal és eszközökkel teli szintekben került napvilágra. Korunkban ez világviszonylatban is nagyon ritka. A Magyar Nemzeti Múzeum szabadtéri kiállítóhelye a különleges régészeti, embertani és őslénytani maradványokat, azok képződési környezetét mutatja be. A két feltárt és bemutatott lelőhely az előkerült milliónyi kőeszközzel, zsíros csontokkal táplált tűzhelyekkel, a vadászott állatok csontjaival és az emberi tejfogakkal, valamint a tarkócsonttal egyedülálló képet nyújt a korai, úgynevezett heidelbergi típusú ember életéről. Az Előember-telep a Magyar Nemzeti Múzeum régészeti bemutatóhelyeként működik. A nyitvatartásról pontos információk a <https://mnm.hu/hu/kiallitohelyek-tagintezmenyek/mnm-vertesszolos-regeszeti-bemutatohelye> webhelyen érhetők el.

Szlovák tájház

2837 Vértesszőlős, Templom u. 42.

A településre évtizedek óta kiemelkedő nemzetiségi kulturális tevékenység jellemző. Ennek egyik „kézzel fogható” eredménye az 1994-ben létrehozott tájház, mely a település népi hagyományainak legértékesebb tárgyait mutatja be. A hosszú parasztház 7 helyiségből áll. Ebből öt van berendezve. A helyiségek mennyezete mindenütt barnára festett, deszkás, pallós, keresztgerendák tartják. A szlovákon kívül magyar és sváb lakberendezés, népviselet és háztartási eszközanyag tekinthető meg a szépen berendezett úgynevezett „tisza” szobában, az agyagpadozatú szobában, a szegényes szobában és az eredeti állapotban megmaradt szabadkéményes konyhában. Az épület további helyiségeiben, a kamrában különféle kézműves eszközök, szerszámok, használati tárgyak láthatók. A tájházhoz tartozik egy szőlői kőből és téglából rakott boltíves boros pince is. Illetve egy csűr is van a ház végében, amely kézműves foglalkozások és egyéb kulturális rendezvények helyszínéül szolgál. A tájház kertés részén egy emelt lábazatú úgynevezett „hidas ól” és egy működő szabadtéri kemence is található.

További látnivalók a településen:

Kisboldogasszony római katolikus plébániatemplom

Temetőkápolna

Szőlői madonna szobor

Hősi emlékmű

Országzászló tér

1848-49-es forradalom és szabadságharc emlékére állított Fieba József emlékmű és református emlékoszlop

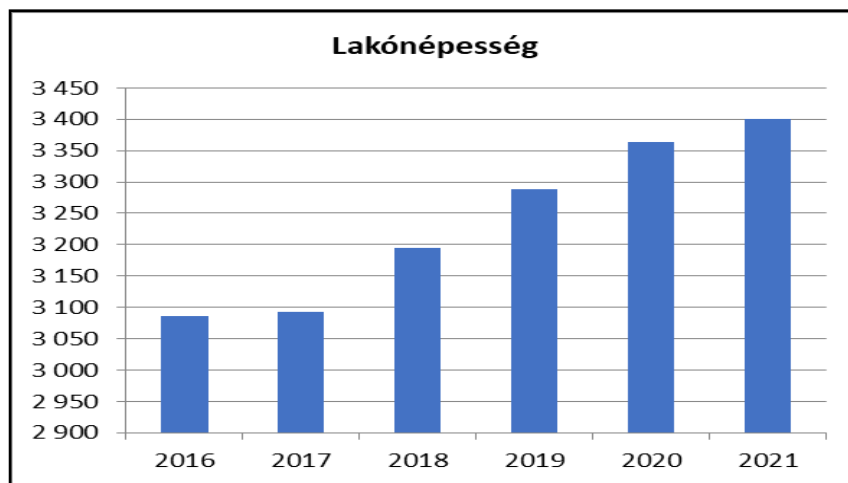
A település demográfiai mutatói:

A község lélekszáma – 2023.01.01-jei állapot szerint - 3604 fő.

1. számú táblázat: Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2016	3086	bázis év
2017	3092	100,19%
2018	3195	103,33%
2019	3288	102,91%
2020	3364	102,31%
2021	3400	101,07%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

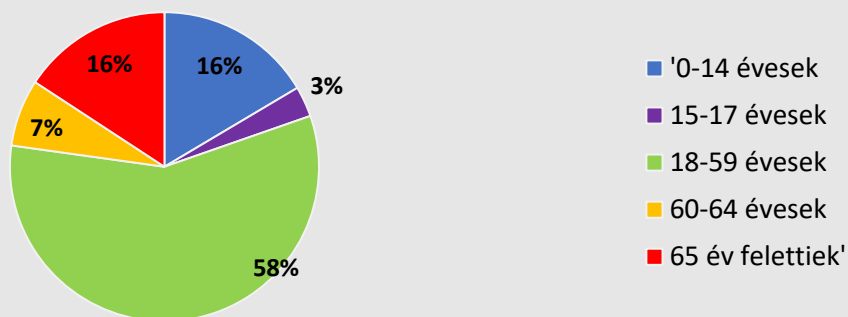
A népesség száma évek óta növekedő tendenciát mutat. A Települési Szolgáltató Rendszer adatai szerint (amely a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásból veszi át az adatokat) 2022-ben a lakosságszám 3582 fő volt, míg 2023-ban elérte a 3604 főt. Ennek többek között az oka Tata és Tatabánya városok közelsége, a község természeti adottságai, frekventált elhelyezkedése, a község infrastruktúrájának és közintézményeinek fejlettsége, valamint egy új belterületi lakóövezet benépesülése.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2019)

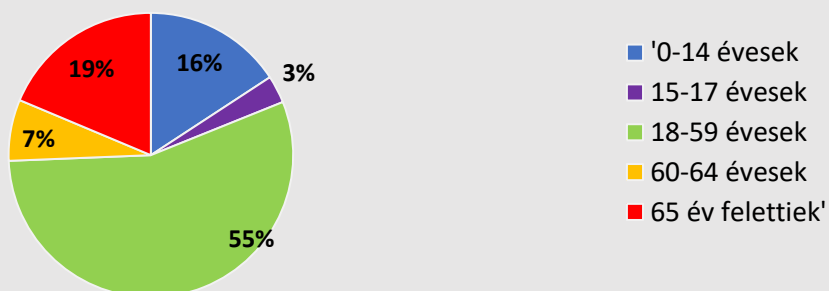
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfia k	Nők	Össze se n (TS 003)	Férfia k (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 724	1 724	3448	50,00 %	50,00 %
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			99	2,87%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	284	272	556	8,24%	7,89%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	55	54	109	1,60%	1,57%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	992	956	1948	28,77 %	27,73 %
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	121	120	241	3,51%	3,48%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	272	322	594	7,89%	9,34%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

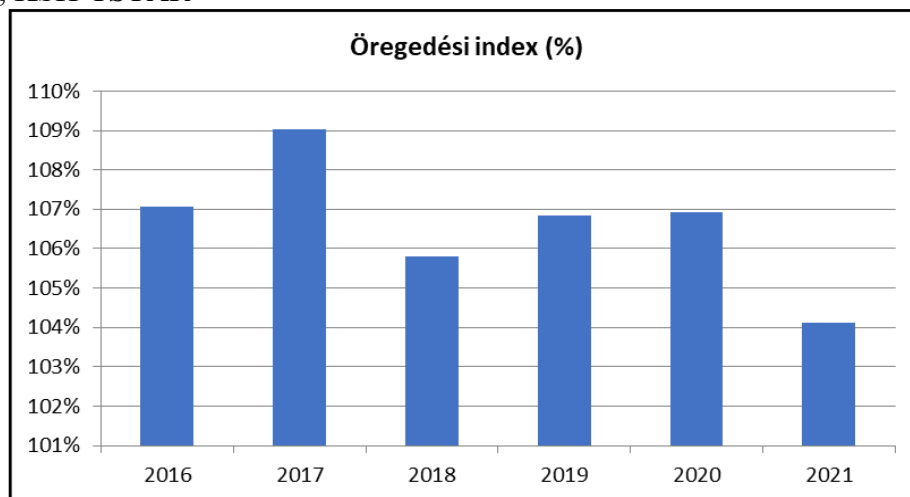

A településen a beköltözők létszáma az elmúlt években emelkedést mutat. Az önkormányzat célja, hogy a településen elérhető szolgáltatások körének és minőségének növelésével vonzóbbá tegye a települést az ott lakók és a költözni vágyók számára.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	530	495	107,07%
2017	544	499	109,02%
2018	566	535	105,79%
2019	594	556	106,83%
2020	632	591	106,94%
2021	634	609	104,11%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Megállapítható, hogy a település népessége öregszik. Az öregedő népesség egyre nagyobb figyelmet igényel az időseket érintő egészségügyi és szociális ellátórendszer tekintetében. A nők születéskor várható élettartama magasabb, mint a férfiaké, ezt igazolja településünkön a 65 év feletti nők aránya is. Megfigyelhetjük, hogy míg a 18 év alattiak esetében a nemek aránya egyáltalán nem tér el, addig ez a tendencia a 65 év felettiek esetében átbillen a nők javára. A korcsoportokat vizsgálva láthatjuk, hogy a település teljes népességén belül az aktívkorúak aránya a legmagasabb, itt a nemek aránya nem tér el jelentősen egymástól.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2016	30,24
2017	-0,65
2018	25,45
2019	22,52
2020	33,97
2021	16,85

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2016	-1,31
2017	0,00
2018	-1,27
2019	-0,93
2020	-4,21
2021	-5,03

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az elmúlt néhány évben egy új lakóparki övezet került kialakításra. A telkek nagy része néhány kivételtől eltekintve, már értékesítésre kerültek. Jellemzően a környező településekről, a tömblakásokból kiköltözők vásároltak telkeket, de megjelentek a település kb. 80 km-es körzetéből is községünkbe letelepedni szándékozók. Nagyobb részt családalapítás előtt álló fiatalok, míg kisebb részben az 50-60 év közötti életszakaszban lévők körében mutatkozott igény a telekvásárlásra. A családi házak mellett tárasházi lakásokat is kialakítottak.

A népesség alakulását – a vándorlásoktól eltekintve – a születések és halálozások száma és ezek egyenlege szabja meg. Az úgynevezett természetes szaporodás, amely az élveszületések és a halálozások különbözete. A természetes szaporodás nyers arányszáma a természetes szaporodás abszolút számának a lakossághoz viszonyított arányát mutatja 1000 lakosra számítva a településünkön is. Fenti táblázatból is látható, hogy a természetes szaporodás mértéke az utóbbi években negatív előjelű, vagyis az élve születések száma alacsonyabb a halálozások számánál. Öregedő társadalmunk ellenére (az országos adatok ezt mutatják évek óta) a helyi statisztikai adatokból az látszik, hogy az élveszületések és halálozások közötti különbség abban az időszakban volt a legkevesebb, amikor tömegesen elkészültek és beköltözhetővé váltak a település új lakóövezeti családi- és társas házai. Ennek oka, hogy az új településrész kifejezetten vonzó a fiatal családok számára a kertvárosias övezet és a helyi, helyközi infrastrukturális adottságok miatt (pl. M1 autópálya közelsége).

Értékeink, küldetésünk

Az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték, megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra. Indokolt az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítése az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete. Vértesszőlős Község Önkormányzata folyamatosan igyekszik érvényesíteni az esélyegyenlőségi szempontokat a település működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását fontos elvnek tekinti, amely áthat valamennyi önkormányzati tevékenységet a kötelező és önként vállalt feladatok ellátásának helyi szintű alakítása során. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában minél szélesebb körben aktívan részt vehessenek az érdekeltek.

Küldetésünknek tekintjük, hogy Vértesszőlős mindenki számára vonzó, élhető település legyen, illetve maradjon a jövőben is. Fontosnak tartjuk, hogy lehetőségeinket maximálisan kiaknázva a lakók helyben jussanak hozzá azokhoz a szolgáltatásokhoz, lehetőségekhez melyek biztosítják számukra a megfelelő életszínvonal elérését, illetve fenntartását.

Célok

a) A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Vértesszőlős Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.
- A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

b) A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP Intézkedési Terv (HEP IT) tartalmazza.

c) A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és -végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

d) A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1. A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia (2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
Országos Fogymunkaprogram (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Vértesszőlős Község Önkormányzata folyamatosan igyekszik érvényesíteni az esélyegyenlőségi szempontokat a település működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását fontos elvnek tekinti, amely áthat valamennyi önkormányzati tevékenységet.

Vértesszőlős Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programja készítése során az alábbi stratégiák, fejlesztési tervek, koncepciók kerültek áttekintésre, biztosítva az önkormányzati dokumentumok összhangjának megteremtését:

- Vértesszőlős Község Településszerkezeti Terve
- Vértesszőlős Község Gazdasági Programja (2020-24)
- Baj-Vértesszőlős településegyüttes klímastratégia (2021)
- Vértesszőlős Község Önkormányzatának helyi rendeletei:

Vértesszőlős Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a települési támogatásokról szóló, mindenkor hatályos önkormányzati rendeletében rendelkezik arról, hogyan biztosítja a község rászorult lakóinak szociális ellátását.

A települési támogatások körében a szociálisan rászorultak – a jogosultsági feltételek fennállása esetén – az alábbi pénzbeli támogatásokban részesülhetnek:

- a) lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez **lakásfenntartási támogatásban**;
- b) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozó ápolását, gondozását végző személy **ápolási támogatásban**;
- c) gyógyszerkiadások viseléséhez **gyógyszertámogatásban**;
- d) a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő személy **rendkívüli települési támogatásban**.

A Képviselő-testület által átruházott hatáskörben a fenti támogatásokról a polgármester dönt, hogy az ellátások biztosítása folyamatos legyen. A támogatások végrehajtásában a polgármesteri hivatal aktívan részt vesz.

A rendkívüli települési támogatások körében nyújtható temetési segéllyel, valamint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben (a továbbiakban: Szoc. tv.) meghatározott köztemetéssel kapcsolatos hatáskört is a képviselő-testület a polgármesterre ruházta át.

Ezen kívül a 70 év feletti egyedülálló lakosokat a hulladékszállítási díj 50 %-ának átvállalásával is támogatja. (Erről a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást szabályozó önkormányzati rendeletében döntött.)

Az Önkormányzat saját hatáskörében biztosított települési támogatásokon kívül a Szoc. tv-ben meghatározott, alábbi szociális alapszolgáltatások kerülnek biztosításra:

- Étkeztetés
- Házi segítségnyújtás
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- Családsegítés
- Idősek és hajléktalanok nappali ellátása

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) alapján az Önkormányzat az alábbi gyermekvédelmi ellátásokat biztosítja:

- Családsegítő-, és gyermekjóléti szolgálat
- Gyermekek és családok átmeneti gondozása
- Bölcsődei ellátás

A Szoc.tv-ben, valamint a Gyvt-ben meghatározott fenti feladatokat – a bölcsődei ellátás kivételével – az Önkormányzat a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás keretén belül biztosítja.

A Szoc.tv., illetve a képviselő-testület vonatkozó rendelete alapján az Önkormányzat szociálpolitikai kerekasztalt hozott létre, melynek segítségével a szociális ellátásokat igyekszik a lakosság igényeihez igazítani.

A szociálpolitikai kerekasztal tagjai:

- polgármester
- Pénzügyi és Szociális Bizottság elnöke
- háziorvos
- védőnő
- az ESZI vezetőjének megbízottja.

A bölcsődei ellátást az Önkormányzat – önként vállalt feladatként – 2007. óta saját intézményében, a Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsődében biztosítja.

A megnövekedett létszámgény, illetve a régi épület rossz állapota miatt az Önkormányzat részben pályázati, részben saját erőből kiemelt beruházásként az

intézménynek egy új, minden igényt kielégítő épületet építtetett, melyben a bölcsőde már két csoporttal (2x12 fős) működik 2018. szeptember 1-jétől. 2024 első felében pedig megkezdte működését a Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsőde telephelyeként a Baromállási dűlő területén egy újabb két csoportos (2x12 fős) bölcsőde, melyet teljes egészében pályázati forrásból (TOP-1.4.1-19-KO1-2019-00014), szintén kiemelt beruházásként valósít meg az Önkormányzat. A település külterületén megvalósuló bölcsődei ellátás nagy mértékben segíteni fogja azokat a családokat, akik nehéz körülmények között élnek, s mindennapi problémát jelent a 0-3 éves korú gyermekek belterületi intézménybe történő szállítása. Az épületben helyet kap egy védőnői szoba is, így a dűlőben élőknek nem kell a belterületre utazniuk, vagy sok esetben gyalogolniuk; helyben, elérhető közelségben vehetik igénybe a védőnői szolgáltatásokat.

2.2.A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A 2012. szeptember 1-jén hatályba lépett az Nkt-t módosító 2012. évi CXXIV. törvény értelmében a korábbi települési önkormányzati fenntartású nevelési-oktatási intézmények (iskolák, művészetoktatási intézmények, pedagógiai szakszolgálatok) fenntartója 2013. január 1-jétől az állam, ez időtől fogva e köznevelési intézmények fenntartói feladatait a Tatabányai Tankerületi Központ látja el.

Vértesszőlős Község Önkormányzata az alábbi társulásoknak a tagja:

1. Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás

A Tatabányai kistérség társult önkormányzatai a helyi önkormányzatok társulásáról és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény előírásaira figyelemmel, Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIV. tv 87. 5-ban foglalt felhatalmazás alapján - 2005 április 20. napjával létrehozták a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulást abból a célból, hogy a kistérség lakói az önkormányzati közszolgáltatásokhoz minél teljesebb körben jussanak hozzá és az önkormányzatok e társulás keretében történő együttműködéssel minél teljesebben: forrásaik célszerű és optimális felhasználásával biztosítsák a mind magasabb szintű ellátást és szolgáltatást. Testületeik döntése alapján Társulási Megállapodást kötöttek, amely szervezetére és működésére vonatkozó szabályokat a Társulási Tanács Szervezeti és Működési Szabályzatában állapította meg. A társulás tagjai: Tatabánya, Gyermely, Héreg, Környe, Szárliget, Szomor, Tarján, Várgesztes, Vértessomló és településünk. Vértesszőlős Község Önkormányzata a kezdetektől fogva tagja a társulásnak. A gesztor önkormányzat jelenleg is Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata.

Településünkön a Szoc.tv-ben, valamint a Gyvt-ben meghatározott feladatokat (szociális alapszolgáltatásokat és gyermekvédelmi ellátásokat) a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás által létrehozott Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények (továbbiakban: TJ ESZI) végzi járási és települési szinten (idősek étkeztetése, házi és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, idősek és hajléktalanok nappali ellátása, családsegítő-, és gyermekjóléti szolgálat, gyermekek és családok átmeneti gondozása).

A Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények (továbbiakban: TJ ESZI) elsősorban a kistérség településein, illetve Komárom-Esztergom megyében élő emberek támogatására, és ellátására jött létre, melyet a szociális munka eszköztárával biztosít. Az Intézmény széleskörű szolgáltatást kínál a lakosságnak korra, nemre, fajra, vallásra, etnikai hovatartozásra és szociális helyzetétől függetlenül. Elkötelezettek a hozzájuk támogatásért, ellátásért fordulóknak felé a magas színvonalú szakmai tudáson alapuló, az egyéni élethelyzetekre választ adó szolgáltatások nyújtásában és fejlesztésében.

A **TJ ESZI Vértesszőlősi Segítő Szolgálat**a vértesszőlősi telephelyen (2837, Vértesszőlős, Ady E. u. 2/D.) működik, és közvetlenül végzi az étkeztetéssel, házi segítségnyújtással, jelzőrendszeres házi segítségnyújtással, idősek nappali ellátásával és idősek klubjával kapcsolatos feladatokat.

A **TJ ESZI Család- és Gyermekjóléti Központja** tatabányai telephelyen (2800, Tatabánya, Platán tér 10.) működik. A családok segítése és a gyermekjóléti szolgáltatás megvalósulása érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. Ennek keretében a jelzőrendszerben tevékenyen részt vevő intézmények, szolgáltatók, személyek, hatóság, szervezetek jelzéssel élnek az intézmény felé. A kapott jelzés alapján a Család és Gyermekjóléti Központ feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és felkeresve tájékoztatja őket a segítségnyújtás lehetőségeiről. A Vértesszőlőshöz tartozó családsegítő szociális munkatárs heti rendszerességgel látogatja a segítségre szoruló családokat, illetve a családok személyesen vagy telefonon is kereshetik a családsegítőt, aki szükség esetén rendelkezésre áll a település bel-, és külterületén és a központban egyaránt. Hetente egy alkalommal (csütörtök: 13-15 óra között) Vértesszőlősen is felkereshetik a Vértesszőlős, Ady Endre utca 2/D szám alatti segítő szolgálati helyiségben a családsegítőt.

A Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás 2010-ben elkészítette a kistérség településeinek közös esélyegyenlőségi programját. A jogszabályok változásai miatt a jövőben közös esélyegyenlőségi programot már nem kellett elfogadni, az egyes települések önállóan készítették el sajátjukat. Viszont, miután a társulásban lévő települések több, az esélyegyenlőséget érintő területeken (szociális, gyermekvédelmi ellátás, egyes közszolgáltatások biztosítása) közös intézményrendszert vesznek igénybe, az egyeztetések folyamatosak, a célok közősek, a kapcsolat szoros.

2. Duna-Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás

A társulás a környező települések hulladékgazdálkodási feladatainak ellátására jött létre. Korábbi szándékok, valamint több térségi önkormányzat megkeresésére körvonalazódott egy úgynevezett Duna-Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer, mintegy 500 000 lakossal, melynek célja a hulladékgazdálkodás területén még fellelhető hiányosságok megszüntetése.

2.3.A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés elkészítéséhez az adatok jelentős része az Országos Területfejlesztési Információs Rendszer (TeIR) adatbázisából és a KSH kimutatásaiból kerültek kigyűjtésre. Ezen felül az éves szinten szükséges statisztikák adataiból tudunk információkat gyűjteni. Ezek a statisztikák felölelik a település működésére, szociális ellátásokra vonatkozó területeket egyaránt. Esélyegyenlőségi tervünkben több témában támaszkodhattunk a helyben rendelkezésünkre álló nyilvántartásokra, az intézmények által nyújtott adatszolgáltatásokra és helyi adatgyűjtésekre is. Egyedül a romák helyzetének felméréséhez nem rendelkezünk elegendő információval. Szubjektív kimutatásaink alapján elmondható, hogy a roma lakosok száma a település belterületén rendkívül alacsony, viszont a külterületi részeken egyre növekszik a számuk.

Az esélyegyenlőségi programnak a település területén élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül. Bár az egyenlő bánásmód megsértése más hátrányos védett csoportok esetében is megfigyelhető jelenség, a fogyatékkal élő személyek, a nők, a gyermekek, az idősek és a romák esetében a hátrányos helyzettel és szegénységgel is erőteljesen összefüggő jelenségekről van szó. Jelen esélyegyenlőségi helyzetelemzés és az azt követő intézkedések kiemelt hátrányos helyzetű társadalmi csoportjainak a mélyszegénységben élőket és a romákat, a nőket, a gyermekeket, az időseket és a fogyatékkal élő személyeket tekinti. A helyzetelemzéshez és az intézkedések megtervezéséhez elsősorban tehát a felsorolt hátrányos helyzetű társadalmi csoportokba tartozó emberekre vonatkozó adatokat és információkat gyűjtöttük össze és azok elemzésével dolgoztuk ki az ő helyzetüket javító programjavaslatot.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de egyre inkább a hétköznapi élet jelensége is. Mélyszegénység alatt azt a jelenséget értjük, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek. Ez egy összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek között az egyre gyakoribb jelenséggé váló tapasztalható munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira – a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza.

A mélyszegénység hatása megmutatkozik az alapvető létfeltételekben; a lakhatási, táplálkozási, egészségi állapotra vonatkozó körülményekben, és azok elhanyagolásában. Sok esetben megbélyegző kirekesztéshez vezet, tovább öröklődik, amely végül generációkon átívelő nehézséggé állandósul az érintettek életében.

A településünk belterületén élők vagyoni helyzetéről elmondható, hogy alapvetően kielégítő. A község külterületén lévő „Szőlőhegy” valamint a „Baromállási dűlő” lakóinak nagy része viszont igen szegényes körülmények között él. Az itt élők nagy része a városi, magas költséggel rendelkező lakótelepi lakásokból kiköltöző polgárok. A település ezen részein szegényesen, sok esetben fűtetlen épületekben élnek a családok. A védőnő, valamint a Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények Család- és Gyermekjóléti Központjának dolgozói rendszeresen látogatják a családokat, kisgyermekeket. A településen gyakori a ruhagyűjtés, melyet a szegényes körülmények között élőknek adományozunk.

A szociális ellátásban részesülők szinte 100 %-os mértékben ezen külterületi településrészekről kerülnek ki.

3.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet

A jövedelmi és vagyoni helyzet a szegénység egyik fokmérőjének tekinthető. Az alábbi táblázat az SZJA adófizetők száma szerint mutatja be a vértesszőlősi állandó népesség jövedelmi helyzetét. Látható, hogy az SZJA adófizetők számában nagy mértékű változás nem történt (1 % emelkedés vagy csökkenés) az elmúlt években. Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók száma csökkent az elmúlt években, ami azt mutatja, hogy az állandó népesség jövedelmi helyzete javulóban van. 2021-től nem rendelkezünk adatokkal a jövedelmi helyzet viszonylatában, valószínűleg ezt a képet az infláció jelenlegi mértéke befolyásolni fogja. Az önkormányzatnál már most érzékelhetően megnőtt a különböző szociális ellátások iránti érdeklődés és igény. A jövőre nézve felvetődik annak kérdése, hogy milyen formában és hatékonysággal tudunk megoldást nyújtani a leszakadó rétegek számára.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2016	52,70	31,00
2017	53,13	29,04
2018	51,51	26,48
2019	52,12	25,49
2020	51,71	25,19
2021	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 2016 és 2020 között az állandó népesség adófizetői számában a változás minimális, ezzel szemben az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók száma, ha kis mértékben is, de csökken, ami azt mutatja, hogy a jövedelmek folyamatosan emelkedtek.

3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mötv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete

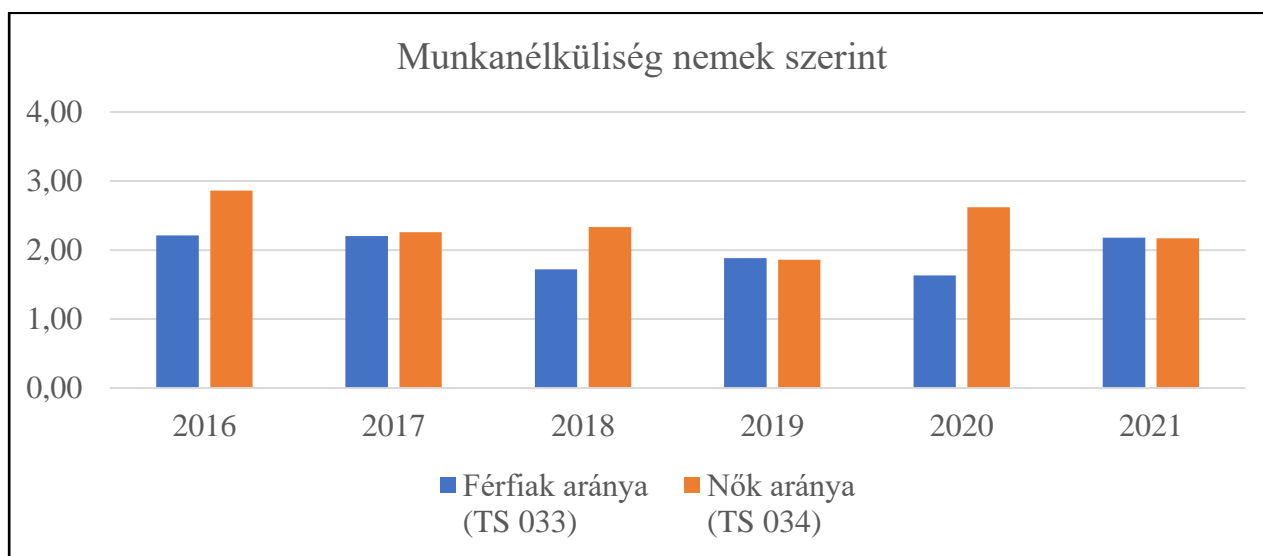
Vértesszőlősen is, miként az egész világon, a foglalkoztatási helyzetet alapvetően a munkaerőpiac állapota befolyásolta az elmúlt időszakban. Vértesszőlős környező nagyobb településein ipari parkok létesültek, az itt található gyárak, cégek számos munkalehetőséget kínálnak a településen élők számára is. Valószínű ennek is köszönhető (mint, ahogy az alábbi táblázatok is mutatják), hogy a településen összességében csökken a nyilvántartott álláskereső aránya és száma a 15-64 évesek körében, számuk elenyésző. Az elmúlt időszakban a 2018-2019. években volt a legalacsonyabb a nyilvántartott álláskereső száma, amelyet egy nem drasztikus, de mindenképpen látható növekedés követett, amely azonban még mindig alacsonyabb a 2016-os bázis évnél. A növekedés oka többek között az volt, hogy a COVID-19 világjárvány miatti veszélyhelyzet alatt a 2020-2021. években leginkább az alkalmi munkából élők veszítették el állásukat, illetve az egyébként is rászoruló családok ez idő alatt még fokozottabban igényelték az önkormányzati és minden központi

forrásból származó segítséget, ezért regisztráltak munkanélküliként, és nyilvántartott álláskeresővé váltak, így könnyebben hozzá tudtak jutni az alapvető, szervezett segítségnyújtáshoz.

A nemek arányát tekintve megállapítható, hogy a munkanélküli nők száma alapvetően magasabb, bár a 2021. évi adatok szerint ez csak 1 század eltérést mutat.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2016	2,21	2,86	2,54%
2017	2,20	2,26	2,23%
2018	1,72	2,33	2,03%
2019	1,88	1,86	1,87%
2020	1,63	2,62	2,13%
2021	2,18	2,17	2,18%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

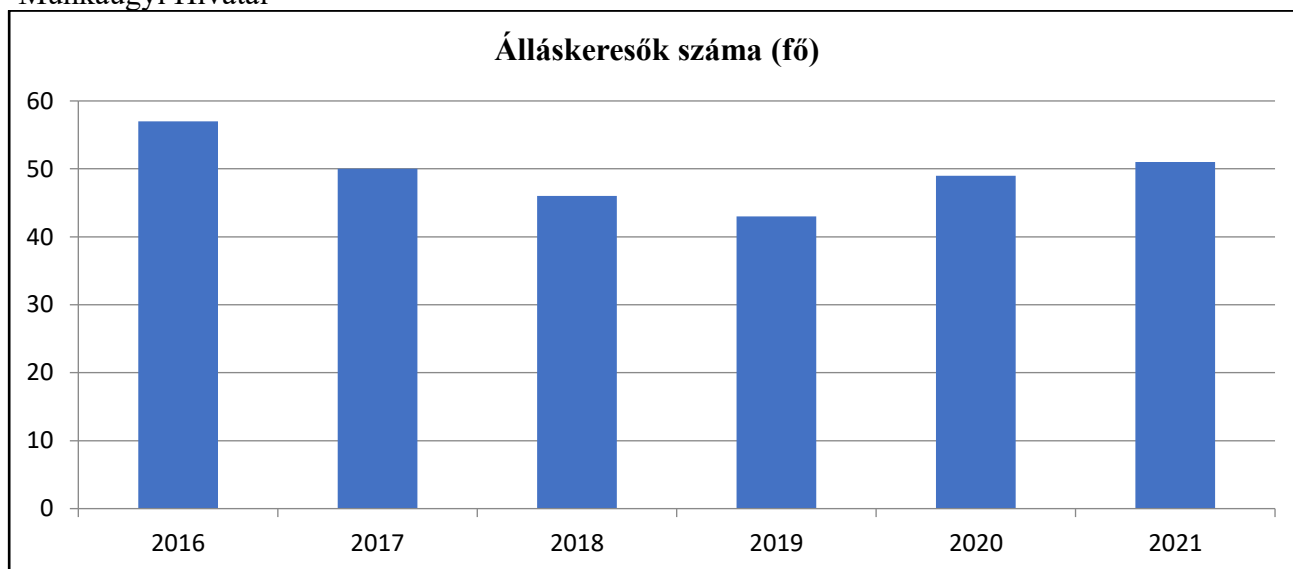

Hasznos információ lehet még a korcsoportonként nyilvántartott álláskeresők száma és aránya a foglalkoztatás terén hátrányos helyzetben levő csoportok beazonosítása szempontjából. Napjainkban a fiatalok tanulmányaik kitolódása miatt egyre később lépnek be a munkaerő-piacra. A pályakezdő fiatalok az elhelyezkedés során gyakran szembesülnek azzal – főként, ha a végzettségüknek megfelelően szeretnének állást keresni -, hogy a tapasztalat, gyakorlat hiánya problémát jelent az elhelyezkedés során.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	57	50	46	43	49	51
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	3,00	5,00	2,00	0,00	1,00	1,00
	%	5,26%	10,00%	4,35%	0,00%	2,04%	1,96%
21-25 év (TS 038)	Fő	8,00	4,00	2,00	4,00	4,00	1,00
	%	14,04%	8,00%	4,35%	9,30%	8,16%	1,96%
26-30 év (TS 039)	Fő	1,00	1,00	4,00	1,00	5,00	5,00
	%	1,75%	2,00%	8,70%	2,33%	10,20%	9,80%
31-35 év (TS 040)	Fő	3,00	5,00	4,00	4,00	3,00	3,00
	%	5,26%	10,00%	8,70%	9,30%	6,12%	5,88%
36-40 év (TS 041)	Fő	7,00	8,00	7,00	6,00	4,00	5,00
	%	12,28%	16,00%	15,22%	13,95%	8,16%	9,80%
41-45 év (TS 042)	Fő	10,00	7,00	5,00	7,00	10,00	5,00
	%	17,54%	14,00%	10,87%	16,28%	20,41%	9,80%
46-50 év (TS 043)	Fő	4,00	4,00	5,00	9,00	5,00	5,00
	%	7,02%	8,00%	10,87%	20,93%	10,20%	9,80%
51-55 év (TS 044)	Fő	3,00	3,00	3,00	0,00	4,00	3,00
	%	5,26%	6,00%	6,52%	0,00%	8,16%	5,88%
56-60 év (TS 045)	Fő	7,00	8,00	7,00	6,00	6,00	8,00
	%	12,28%	16,00%	15,22%	13,95%	12,24%	15,69%
61 éves, vagy afellei (TS 046)	Fő	11,00	5,00	7,00	6,00	7,00	15,00
	%	19,30%	10,00%	15,22%	13,95%	14,29%	29,41%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

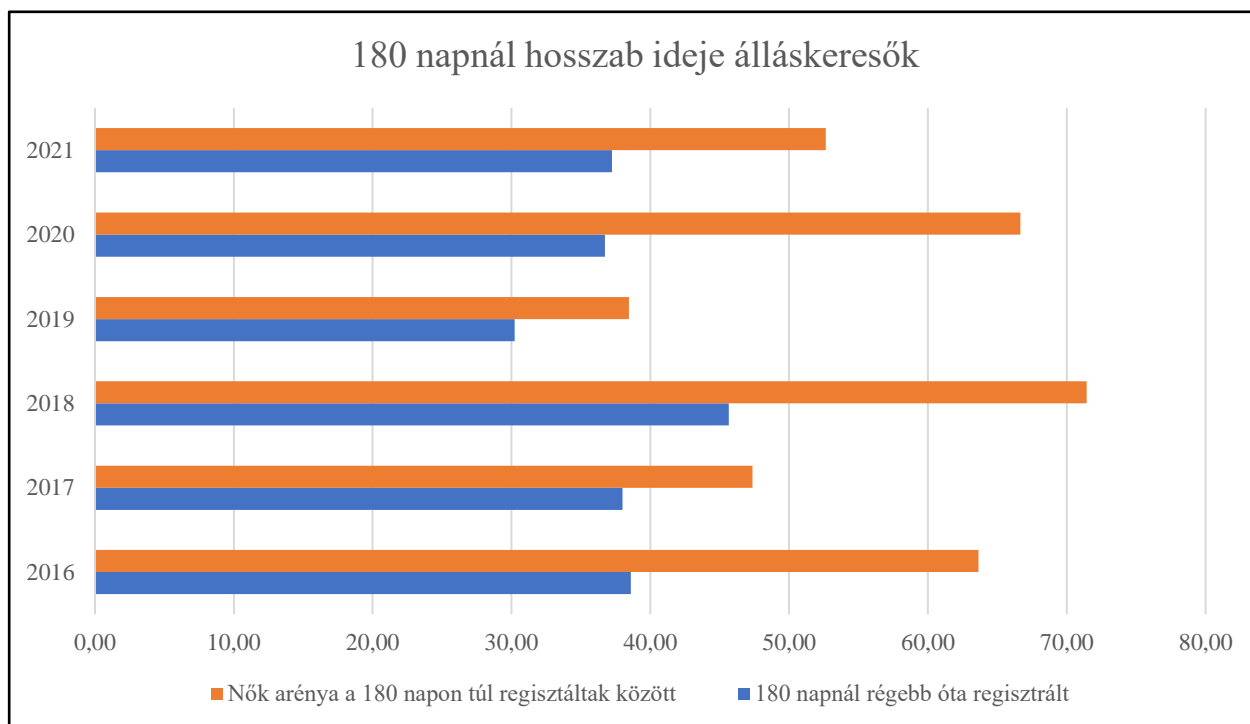
A fenti táblázatokról tehát az állapítható meg, hogy csökkent a munkanélküliek száma 2019 évig, majd emelkedést mutatott 2020-2021. években.

Ha a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők arányát nézzük, akkor azt látjuk, hogy a tartós munkanélküliek csoportjában alapvetően csökkenést tapasztalhatunk. A nők esetében ez a szám évek óta magasabb arányban mutatkozik meg. Ez az emelkedő tendencia a nők munkaerő-piaci helyzetére hívja fel figyelmet. A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők csoportja azért is igényel nagyobb figyelmet, mert valószínűleg egyedül nem képesek megküzdeni elhelyezkedési problémáikkal, segítség nélkül nem tudnak visszajutni a munka világába. A munkaerő-piacra történő visszavezetésük célzott intézkedéseket igényel.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	38,60	63,64
2017	38,00	47,37
2018	45,65	71,43
2019	30,23	38,46
2020	36,73	66,67
2021	37,25	52,63

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Annak ellenére, hogy településünkéről könnyen elérhetőek a környező ipari parkok, és kedvezőek a munkalehetőségek, a megnőtt a munkaerő igények miatt az ország távolabbi részeiről, sőt a határon túlról is fogadnak munkavállalókat a multinacionális nagyvállalatok. Korábban is tapasztalható volt, hogy foglalkoztatáspolitikai szempontból a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok (megváltozott munkaképességűek, romák stb.) kiszorultak a munkaerőpiacról. Közülük sokan már be sem kerülnek, vagy kikerültek a munkaügyi regisztrációból, ezzel elveszítve a szervezett segítségnyújtás lehetőségét. Jelenleg is számos bejelentett munkával nem rendelkező személy van, akik nem regisztrált munkanélküliek, alkalmi munkából tartják fenn magukat, családjukat, s csak nagyon korlátozottan tudnak igénybe venni bármiféle támogatást.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	57	1	1,75%	22	38,60%	34	59,65%
2017	50	4	8,00%	15	30,00%	31	62,00%
2018	46	0	0,00%	15	32,61%	31	67,39%
2019	43	1	2,33%	15	34,88%	27	62,79%
2020	49	2	4,08%	19	38,78%	28	57,14%
2021	51	1	1,96%	19	37,25%	31	60,78%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott állás keresők száma csökkenést, majd némi növekedést mutat. Évenkénti bontásban a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek, az általános iskolai végzettséget megszerzettek számában, arányában tapasztalható előbb csökkenés, majd növekedés. De a 2016. évi bázis évhez képest minden esetben alacsonyabb számról beszélhetünk. A 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséget megszerzett állás keresők száma is hasonló képet mutat. A fenti adatok a nyilvántartott állás keresők adatait tartalmazza, a nyilvántartásból a bármilyen okból kikerülőkről nincsenek adatok.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei

d)

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2016	26	21
2017	28	13
2018	32	9
2019	12	7
2020	37	5
2021	11	5

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája. Célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatók támogatást vehetnek igénybe annak érdekében, hogy átmeneti munkalehetőséget biztosítsanak azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

A közfoglalkoztatás számottevő lehetőséget jelent a halmozottan hátrányban lévő, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban (a továbbiakban: FHT) részesülő, illetve álláskeresői vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők (kiemelten a megváltozott munkaképességűek, a hajléktalanok, menekültek, roma nemzetiségű álláskeresők) átmeneti jellegű, határozott időtartamú foglalkoztatására.

Vértesszőlős Község Önkormányzata által közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatható munkaerő piaci célcsoport:

- járási hivatalban regisztrált álláskeresők – FHT-ban részesülő, illetve álláskeresői vagy szociális ellátásra nem jogosult álláskeresők –, valamint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személyek.

A munkaerő piaci célcsoport foglalkoztatásához a következő formákban nyújtanak támogatást:

- hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása (legfeljebb 12 hónap időtartam, napi 6-8 órás munkaidő, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló törvény szerinti rehabilitációs ellátásban részesülő személyek, továbbá olyan álláskeresők esetében, akiknek legalább negyven százalékos mértékű egészségkárosodását a rehabilitációs szakértői szerv megállapította, vagy vakok személyi járadékában vagy fogyatékossági támogatásban részesül, napi 4-8 órás munkaidő)

Településünk hosszú évek óta részt vesz a közfoglalkoztatási programban. Míg 2016-ban átlagosan 21 volt a közfoglalkoztatottak száma, addig ez a szám 2021-ben már csak 5 fő. 2022-ben pedig 2 fő vesz részt a közfoglalkoztatási programban. A programban résztvevők településrendezési feladatokat látnak el. Az elmúlt években

gyakran a biztosított létszámot sem tudtuk betölteni. Ennek oka egyrészt, hogy egyre többen léptek ki az elsődleges munkaerő-piac irányába, másrészt nem vonzó számukra az alacsony bérezés és fizikai munka aránya. Inkább a „fekete” munkaerő-piac, bizonytalan, de magasabb kereseti lehetőségét részesítik előnyben. A fenti adatokból látható, hogy a közfoglalkoztatottak száma településünkön jelentősen csökkent. Akik benne maradtak a programban, azok nagy valószínűséggel egészségügyi, mentális állapotuk és iskolai végzettségük alapján nem képesek az elsődleges munkaerő-piac elvárásainak megfelelni.

- e) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok

A Tatabányai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályával együttműködve, folyamatosan figyeljük a foglalkoztatási programokat, így évente több alkalommal tudunk támogatással helyi munkanélkülieket foglalkoztatni.

Vértesszőlős földrajzi elhelyezkedése kedvező, jelenleg is sokan ingáznak naponta a főváros, illetve a közeli városokban található munkahelyekre. A munkába járáshoz a környező ipari parkokban elhelyezkedő cégek általában saját buszjáratot biztosítanak a munkavállalóik részére.

- f) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2016	57	6
2017	50	4
2018	46	2
2019	43	1
2020	49	3
2021	51	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A helyi fiatalok óvodáskortól tanulnak nemzetiségi nyelvoktatás keretében szlovákul, illetve az iskolában a szlovák mellett angol nyelv elsajátítására is lehetőségük van. Fentiek alapján a környező országokban is könnyedén tudnak munkát vállalni. Továbbá a szomszédos településeken, Tatabányán, Tatán, Oroszlányban működő ipari parkban lévő multinacionális cégek is szívesen foglalkoztatnak pályakezdő fiatalokat. A pályakezdő munkanélküliek száma nem jelentős. A településen képzés

nincs, célzott korosztályos foglalkoztatási program csak az alábbiak szerint valósul meg:

Nyári diákmunka program

A program az önkormányzati és intézményei diákmunkára vonatkozik. A Tatabányai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályával együttműködve valósulhat meg.

A támogatás célcsoportjába a 16-25 év közötti nappali tagozaton tanuló diákok tartoznak. A program célja a fiatalok inaktivitás csökkentésére, a korai munkatapasztalat és munkajövedelem szerzés elősegítése. A program keretében az önkormányzat számára a célcsoportba tartozó személyek munkaviszonyban történő foglalkoztatása esetén bértámogatásként a munkabér összegének 100 %-a kerül megtérítésre legfeljebb 2 hónap időtartamra, és legfeljebb napi 6 órás foglalkoztatás támogatható. A programban való részvétel első lépéseként a diákoknak regisztrálniuk kell a Tatabányai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályán. Vértesszőlős Község Önkormányzata az elmúlt években csatlakozott a „Nyári diákmunka” programhoz. Településünkön az önkormányzati diákmunka keretében 1-2 fő számára biztosítottuk ezt a lehetőséget. Sajnos a program egyre kevésbé népszerű a fiatalok körében a minimálbérrel arányos alacsony juttatás miatt.

- g) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok

Szintén a Tatabányai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályával együttműködve próbálunk a helyi álláskeresőket lehetőségeit figyelembe véve különböző programokhoz csatlakozni, illetve tájékoztatást nyújtani a közelben található képzésekről.

A megyénkben is lehetőség van uniós forrásból származó TOP_PLUSZ Megyei Foglalkoztatási Paktum 2021-2027 program keretében szakképesítést adó képzésekre jelentkezni. A projekt célja a 2016-ban megalakult foglalkoztatási és gazdaságfejlesztési együttműködés (paktum) fejlesztése, a gazdasági folyamatok, a járványhelyzet miatt bekövetkező foglalkoztatási problémák kezelése, a megye gazdasági sajátosságaira épülő fejlesztési irányok kijelölésével és támogatásával a versenyképes munkaerőpiaci és gazdasági környezethez való hozzájárulás, a hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci reintegrációjának elősegítése, a másodlagos munkaerőpiaci hátrányokból fakadó nehézségek leküzdése, és az inaktív, dolgozni tudó társadalmi csoportok munkaerőpiaci aktivitásának növelése. A foglalkoztatási támogatások megítélése az álláskereső lakcíme, illetve tartózkodási helye szerint illetékes Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályain történik. Elérhetőség: Tatabányai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály, 2800 Tatabánya, Bárdos László u. 2. Tel.: 34/510-720. Bővebb információ a www.kemoh.hu oldalon érhető el.

A továbbiakban az elérhető támogatási lehetőségek 2020 óta hirdetmény alapúak, az aktuális támogatási lehetőségekről a www.munka.hu oldalon lehet tájékozódni, naprakész információt szerezni.

A megyénkben is vannak aktív lehetőségek:

- Közfoglalkoztatásból a versenyszférába program
- Vállalkozások regionális munkaerő támogatása
- Mobilitási támogatások

Vértesszőlősen a közfoglalkoztatási program keretében szinte csak és kizárólag olyan helyi lakosokat foglalkoztatunk, akiknek megélhetési problémáik vannak.

h) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Minden önkormányzati fenntartású intézményben a foglalkoztatás pályázat útján történik. A pályázati feltételeket és az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembe véve minidig az alkalmasság a döntő szempont.

i) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Vértesszőlős Község Önkormányzata elsődleges szempontnak tartja, hogy a foglalkoztatni kívánt helyi lakosok közül nemre, fajra, életkorra, politikai és vallási hovatartozásra való tekintet nélkül mindenki egyenlő eséllyel pályázhasson. Az önkormányzat rendszeresen foglalkoztat enyhe értelmi -, vagy testi fogyatékkal élőt is.

j) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáférésének lehetőségei

A digitális ismeretek megszerzésének és hozzáférésének lehetőségei településünkön adottak. Az általános iskolai képzés során a diákok informatikai ismereteiket a tanórákon folyamatosan bővítik, egyre nagyobb szerepet kap a digitális eszközök használata. A Covid-19 járvány következtében a családok és az intézmények igen nehéz helyzetbe kerültek. Az online oktatás alatt a diákok jól használták az eszközöket. Az online tanulás azonban egy-két nagycsaládban problémás volt. Nem mindig állt rendelkezésre megfelelő mennyiségű eszköz a tanuláshoz. A helyi általános iskola a már használaton kívüli laptopjait felajánlotta azoknak a családoknak, akik legalább az internetes elérhetőséget meg tudták oldani otthoni körülmények között. Amikor pedig már lehetőség volt rá, a rászoruló gyermekek az iskolán belül, iskolai számítógépeken vehettek részt az online oktatásban.

Ezzel párhuzamosan azonban meg kell említeni a közösségi oldalak használatának veszélyeit, a digitális függőség kialakulásának veszélyét, az online bullying jelenségét. A digitális függőség magával hozza a társaktól való elidegenedést is. Egyre kevesebb a személyes kapcsolat. Jelen van a fomo hatás (félelem, hogy lemaradok valamiről, kimaradok valamiből). Másfelől ott van a közösségi oldalakon a nyitottság, sok barát, beszélgetések arc nélkül, nem kell vállalni a saját személyiséget. Kevés az online tudatos fiatal. Erről a jelenségről sokat kell beszélni,

részben, hogy a bántalmazott felismerje, hogy bántalmazták és megtanuljon technikákat, hogy hogyan kerülhet ki belőle, másrészt a bántalmazó tudatosítsa magában, hogy mit tesz. Az online kiszolgáltatottság csökkentése érdekében fontos az online tudatosság és az internetbiztonság elsajátítása. A rendőrség Ifjúságvédelmi Program keretében tart többek között az internetes veszélyekről és a közösségi oldalak felelős használatáról felvilágosító előadásokat az általános iskolások számára. Meg kell említeni azt is, hogy az utóbbi években egyre nagyobb teret kap az online ügyintézés, az internet használata. A mai világban szinte nélkülözhetetlen ügyeink intézésében a saját Ügyfélkapu, egyre több esetben szükséges igénybe venni a különböző online felületeket. A digitális világ gyors fejlődése miatt fontos feladattá vált, válik szinte minden korosztály számára, hogy tájékozottak legyenek és használni tudják ezeket a felületeket.

Ezért is lenne fontos újra indítani településünkön a „Kattints rá nagy!” programot, amely kiváló lehetőséget nyújtott az idősebb korosztály számára is, hogy megtanulják kezelni az online felületeket, illetve ne féljenek a különböző ügyintézési felületek használatától.

A településen két helyen, a Községi Könyvtár és a Sportcsarnok 500 m-es körzetében létesült free wifi pont, így azok, akik otthonukban nem tudnak az online felületekre felcsatlakozni, ezeken a helyeken megtehetik. Egyébként a Községi Könyvtár a Digitális Jólét Program keretén belül megvalósult projektnek és a József Attila Megyei Könyvtárnak köszönhetően számítógépekkel jól felszerelt, nyitvatartási időben bárki számára elérhető. Az iskolás korú gyermekek sokszor élnek is a számítógép adta lehetőségekkel.

A Digitális Jólét Program keretében az elmúlt időszakban jelentős előrelépés történt a Szupergyors Internet Program (SZIP) megvalósításával. A SZIP célja, hogy a nagyarányú hálózatfejlesztések eredményeképp minden magyar családnak lehetősége legyen a legalább 30 Mbit/s sebességű szupergyors internet-szolgáltatás igénybevételére. A GINOP 3.4.1-2015 keretében újgenerációs hozzáférési és/vagy körzethálózat kiépítésére támogatást nyert a Magyar Telekom Nyrt. a Tatabányai járásban is. A hálózat kiépítése 2020-ban befejeződött. A program megvalósulásával már a külterületen élő lakosok számára is elérhetővé vált a jó minőségű internet-szolgáltatás.

3.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Az alábbi pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénybevételére van lehetőség:

Ellátások típusai		
	Pénzbeli	Természetbeni
Járási Hivatal	Aktív korúak ellátása Foglalkoztatást helyettesítő támogatások (FHT) Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (EGYT) Időskorúak járadéka Ápolási díj Tartós ápolást végzők időskori támogatása Gyermekek otthongondozási díja	Közügygyellátás Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság
Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya	Álláskeresési járadék Nyugdíj előtti álláskeresési segély	
Önkormányzat	Települési támogatás - Rendkívüli települési támogatás	Települési támogatás - Rendkívüli települési támogatás (élelmiszer-csomag) Köztemetés

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	57	2,77%	16	28,07%
2017	50	2,44%	12	24,00%
2018	46	2,20%	17	36,96%
2019	43	2,01%	17	39,53%
2020	49	2,29%	25	51,02%
2021	51	2,36%	29	56,86%

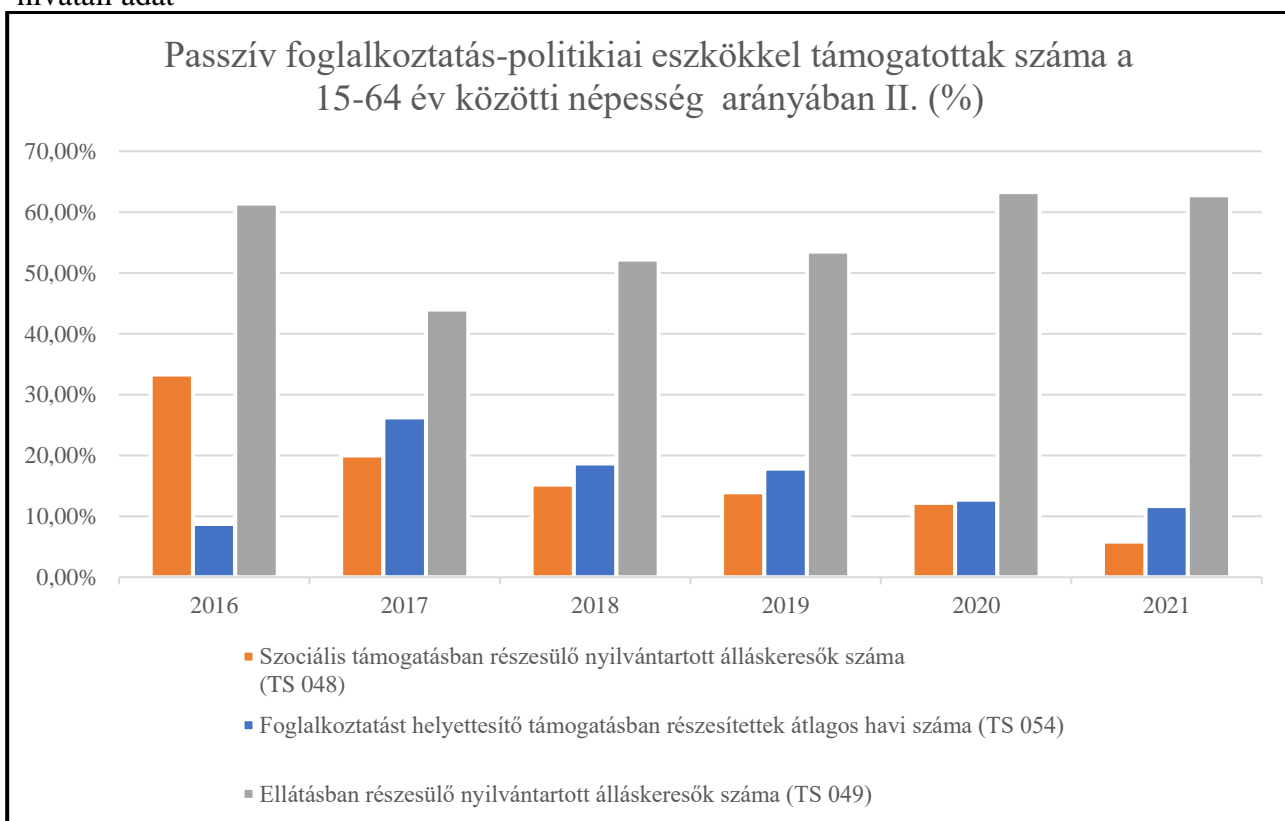
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az aktív korúak ellátására jogosultak részére az önkormányzat igyekszik hosszabb időtartamú munkalehetőséget biztosítani közfoglalkoztatási program segítségével.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2016	19	33,33%	5	8,77%	35	61,40%
2017	10	20,00%	13	26,24%	22	44,00%
2018	7	15,22%	9	18,67%	24	52,17%
2019	6	13,95%	8	17,84%	23	53,49%
2020	6	12,24%	6	12,76%	31	63,27%
2021	3	5,88%	6	11,69%	32	62,75%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, Tatabányai Járási hivatali adat

A nyilvántartott álláskeresők száma ugyan jelentősen csökkent, de közülük viszonylag kevesen jogosultak foglalkoztatást helyettesítő támogatásra, mivel nem rendelkeznek az ellátásra való jogosultsághoz elegendő munkában töltött nappal. Az FHT-ra jogosultak aránya viszonylag stabil az elmúlt években.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2016	4
2017	4
2018	4
2019	4
2020	5
2021	5

Forrás: TeIR, KSH, Tatabányai Járási hivatali adat

3.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2016	1171	4	3,42	28,61	82,66	90,44
2017	1179	8	6,79	28,41	82,10	90,59
2018	1186	8	6,75	28,16	82,72	90,98
2019	1200	14	11,67	27,83	81,75	91,58
2020	1206	6	4,98	27,78	81,34	91,63
2021	1212	6	4,95	27,72	80,94	91,91

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

Vértesszőlős Község Önkormányzata jelenleg nem rendelkezik bérlakással. Sajnos nem is látunk olyan programot, támogatási rendszert, melynek keretében az önkormányzat bérlakásokat tudna építeni.

b) szociális lakhatás

Vértesszőlős Község Önkormányzata – a fentiekben említett okokból - nem rendelkezik szociális lakásokkal.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A település két meghatározó külterületi részén, a „Baromállási dűlőben” és „Szőlőhegyen” található hétvégi házakban, prэшázakban, melléképületekben és egyéb építményekben egyre nagyobb számban élnek családok, kb. 800-an laknak a dűlőkben, de egyre többen jelentkeznek be a szőlőhegyi területekre is.

d) lakhatást segítő támogatások

Lakhatáshoz kapcsolódóan Vértesszőlős Község Önkormányzata a települési támogatásokról szóló 13/2022. (IX. 9.) önkormányzati rendeletében foglaltak szerint nyújt segítséget a rászorulóknak lakásfenntartási támogatás, valamint rendkívüli települési támogatás keretében. A lakásfenntartási támogatás elsősorban természetbeni szociális ellátás formájában a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a csatornahasználat és a személyszállítás díjához nyújtott támogatás. A lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez való hozzájárulás, amennyiben valakinek a lakhatása veszélybe kerül. (Közüzemi díjak fizetésében keletkezett elmaradás rendezése vagy adósság miatt kikapcsolt közüzemi szolgáltatás újra üzembe helyezése, vagy az év végi közüzemi költségek elszámolásakor jelentkező magas összegű hátralékfizetési kötelezettség rendezése céljából.). Az a személy, aki a saját vagy családja létfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzd, vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások miatt anyagi segítségre szorul, rendkívüli települési támogatást vehet igénybe. Az elkövetkezendő időszakban egyre nagyobb szerepe lesz az önkormányzatnak abban, hogy az esetlegesen átmenetileg jelentkező problémák, élethelyzetek ne eredményezzék egyes társadalmi rétegek végleges és visszafordíthatatlan leszakadását.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2016	77	334
2017	62	352
2018	77	350
2019	49	395
2020	67	439
2021	38	423

e) eladósodottság

A lakhatást segítő támogatásokat az elmúlt években egyre többen veszik igénybe, ebből következtethetünk arra, hogy az eladósodott lakosok száma is növekszik. Az önkormányzat a folyamatos tájékoztatással igyekszik segíteni azokon, akiknek a lakhatása anyagi okokból veszélyeztetve van.

- f) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Mint ahogy az előző pont(ok)ban is bemutatásra került, Vértesszőlős község külterületein, a „Baromállási dűlőben” és „Szőlőhegyen” egyre nagyobb számban élnek életvitelszerűen, elsősorban a szegényebb rétegből kikerülő családok. Ezek a családok jellemzően nem vértesszőlősiak, hanem leginkább a szomszéd nagyvárosból, Tatabányáról, illetve az ország keleti részéből betelepülő családok. A kb. 15 évvel ezelőtti központi jogszabályváltozások lehetővé tették, hogy bármilyen épületben lehet lakcímet létesíteni. Sajnálatos módon azonban a település ezen része nem lakó-, hanem mezőgazdasági övezet, melyben a gazdálkodás, állattartás, növénytermesztés céljából létesültek korábban épületek, kertek. Az infrastruktúra is ennek megfelelő, a vezetékes ivóvíz, az elektromos áram részben ugyan megoldott, de közvilágítás jellemzően nincs. Szennyvízcsatorna-hálózat egyáltalán nem áll rendelkezésre. A szemétszállítás csak azok számára elérhető, akik szolgáltatási szerződéssel rendelkeznek (elenyésző a számuk). A Baromállási dűlő területén egyre nagyobb problémát jelent az illegális hulladék és az ebből fakadó alapvető higiénias feltételek hiánya. Az utak állapota jellemzően rossz, két útszakasz kivételével szilárd burkolattal nem ellátott, vízelvezetéssel nem rendelkezik. Az Önkormányzat lehetőségeihez képest próbálja az utak állapotát fenntartani, de az adottságok miatt ez nagyon nehéz feladat. Az Önkormányzat központi támogatás nélkül – csak saját erőből – nem tudja megoldani az ezen a területen mutatkozó hiányosságok felszámolását. Sajnos központi támogatás nem áll rendelkezésre. Az elmúlt években a külterületi infrastruktúra javítását szolgáló pályázati kiírások egyáltalán nem, vagy csak nagyon korlátozottan voltak elérhetőek.

3.5. Telepek, szegregátumok helyzete

- a) a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);

A szegregátumok meghatározása a KSH népszámlálási adataiból számított szegregációs mutatón alapul. Azon területek nyilvánulnak szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül eléri, illetve meghaladja az 50 %-ot. A fentiek alapján Vértesszőlős külterülete rosszabb státuszú terület, ahol a szegregáció folyamata vagy már megjelent, vagy előrehaladott állapotban van.

Az előző, f) pontban leírtakat kell figyelembe venni e pontnál is, tekintettel arra, hogy az ott bemutatott „Szőlőhegy” és „Baromállási dűlő” tekinthető a községen belül telepnek, illetve szegregátumnak.

A két szegregátum közötti alapvető különbség, hogy a „Szőlőhegyi” rész a község belterületén keresztül könnyen megközelíthető, ahhoz szorosabban kapcsolódik, s lényegesen kevesebb család él itt, mint a „Baromállási dűlőben”. A „Szőlőhegy” egy részében tehetősebb családok is élnek, gyakorlatilag családi házként funkcionáló, de jogilag „egyéb építményként” nyilvántartott épületekben. A „Baromállási dűlőben” sokkal több, mélyszegénységben lévő család él, és ezen szegregátum megközelítése is nehézkes. A település belterületén keresztül nem, csak Tatabányán keresztül közelíthető meg, bár jogilag a község része, szerkezetileg attól teljesen elkülönül.

- b) a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;

A lakcímnnyilvántartás (TSZR) szerint a bejelentkezettek száma a Szőlőhegyen 104 fő, a Baromállási dűlőben 610 fő, de valószínűsíthető, hogy a ténylegesen ott élők száma ennél jóval magasabb. Sajnos ezeken a településrészekén nagyon sok hátrányos helyzetű gyermek él. A Szőlőhegyről a kisgyermek a településen lévő Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsődébe, valamint a helyi Általános Iskolába járnak. A Baromállási dűlő helyileg Tatabánya településhez van közelebb, ezért ők a Tatabánya-Kertváros területén található iskolába, illetve óvodákba járnak. Az elmúlt években azonban nagyon telítetté váltak az óvodák, ezért az óvodás korú gyermekek esetében a szülők egyre többször szembesülnek azzal, hogy – mivel nem a körzethez tartoznak – felvételük a tatabányai intézményekben elutasításra kerül. Ilyen esetben kénytelenek a „körzetes” Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsődébe beíratni a gyermeküket, amely azonban a lakóhelyüktől nagyon távol esik. Ez anyagilag és utazási idő szempontjából is nagyon nagy terhet jelent a többnyire szegénységben élő

családoknak. Egyre több, nehéz sorsú kisgyermekes család költözik ki a Baromállási dűlő területére. Kiszorulnak a tatabányai tömblakásokból, mert nem tudják fenntartani azokat, vagy nem tudják fizetni az albérletet. Ezek a családok általában alacsony iskolai végzettségűek, jellemzően munkanélküliek, alkalmi munkából élnek (gyárakba sem veszik fel őket). A segélyezett több, mint 90%-a, illetve a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nagy része is itt él.

- c) a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai;

A település külterületén található „Baromállási dűlő” és „Szőlőhegy” szegregációval veszélyeztetett területnek tekinthető, mivel az alapvető infrastruktúra nem biztosított az ott élők számára. A két településrész között van különbség, főként a „Baromállási dűlőre” jellemzőbb ez a probléma, ez a településrész a veszélyeztetettebb. Míg a Szőlőhegyen élők többsége igyekszik a belterületi viszonyokhoz alkalmazkodni, addig a „Baromállás dűlő” területén élők egyre inkább leszakadnak, elmaradnak az elégséges, elvárható életkörülményektől.

3.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- a védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat képviselő-testülete megállapítja és kialakítja az egészségügyi alapellátások körzetét és biztosítja az alapellátás működését.

- a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A településen az Egészségházban (Vértesszőlős, Ady endre u. 2/D) egy háziorvosi praxis működik, melynek területi ellátási kötelezettsége Vértesszőlős teljes közigazgatási területe, Vértesszőlős község egy háziorvosi körzetet alkot. A háziorvos a felnőtt és gyermek lakosságot egyaránt ellátja, külön gyermekorvosi praxis a településen nincs. Az általános iskolában az iskolaorvosi ellátás biztosított. A feladatot szintén a helyi körzeti orvos látja el. Az Önkormányzat, a Tatabányai Szent Borbála Kórház és a háziorvosi szolgálat 2016. október 1. napján együttműködési megállapodást írt alá, mely alapján a különböző vizsgálatokhoz szükséges vérvételekre a vértesszőlősi háziorvosi rendelőben is sor kerülhet. A vérmintákat az Önkormányzat saját költségén juttatja el a kórházba. A lakosok számára ez óriási segítséget jelent, hiszen nem kell a tatabányai székhelyű kórházba beutazniuk. Főleg az időseknek segít sokat ezen szolgáltatás biztosítása. A településen élőknek a járóbeteg szakellátás a Tatabányai Szent Borbála Kórházban biztosított.

A fogorvosi alapellátás is az Egészségházban, az emeleten működik, azonban ez nem akadálymentes. Jelenleg folyamatban van az akadálymentes fogorvosi rendelő kialakítása a könyvtár melletti épületben. Az iskolai fogorvosi alapellátást is a körzeti fogorvos látja el. A fogászati szűrést az óvodai és iskola-egészségügyi feladatok közt ez a fogorvos végzi az intézményekkel történt megállapodások alapján. Az óvodás korúak és iskolás korúak is rendszeresen részt vesznek a szűrővizsgálaton.

Az egészségügyi alapellátáshoz csatlakozó központi ügyeleti feladatokat külön megállapodás alapján biztosítottuk. De az ügyeleti alapellátást, az egységes, két elemből álló, betegközpontú rendszert (háziorvosi ügyeleti ellátás és sürgősségi ügyelet) 2023. május 1-től Komárom-Esztergom vármegyében is az Országos Mentőszolgálat működteti.

Jelenleg Vértesszőlősen egy védőnői körzet van. A területi védőnői és iskolai védőnői feladatokat is egy védőnő látja el. Jelenleg a védőnői pozíció betöltött. (A primer és szekunder prevenció tevékenységet leghatékonyabban a védőnői szolgálat végezte.) Az utóbbi években bekövetkezett belterületi lakosságszám növekedés és a védőnői területi viszonyok változása (jelentősen megnövekedett a kisgyermekes családok külterületi ingatlanokba költözése) miatt indokoltá vált két védőnői körzet kialakítása. Mivel azonban 2023. július 1-től az Országos Kórházi Főigazgatósághoz fog tartozni a védőnői alapellátás biztosítása, a körzetbontás egyelőre nem mehetett végbe.

2023. július 1-jétől elkerül az önkormányzatoktól a védőnői feladatok ellátásszervezése, és ezáltal ezen a területen is állami irányítás valósul meg. 2023. július 1-jét követően az állam az egészségügyi alapellátás körében – a települési önkormányzattal együttműködésben – gondoskodik a védőnői ellátásról. A védőnői ellátás biztosító állami intézményfenntartó szerv – az irányító vármegyei intézmény útján – a települési önkormányzat részére tájékoztatásul megküldi a védőnői ellátás megszervezésével összefüggő, a személyi és a tárgyi feltételek biztosítására vonatkozó döntéseket. Azonban lehetőség lesz arra, hogy az állami intézményfenntartó szerv az ellátás jogszabályban előírt tárgyi feltételeit az állam a települési önkormányzattal kötött megállapodás útján biztosítsa.

A településen 1 fiókgyógyszertár működik, az orvosi rendelő közvetlen közelében. Megközelítés szempontjából a kisgyermekes szülők és idősek számára ez kifejezetten kedvező.

Megállapítható, hogy jelenleg az itt élő polgárok egészségügyi alapellátása biztosított.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2016	1	0	0	1	55	11,00
2017	1	0	0	1	72	8,74
2018	1	0	0	1	82	10,18
2019	1	0	0	1	76	5,72
2020	1	0	0	1	84	6,03
2021	1	0	0	1	75	2,75

Forrás: TeIR, KSH Tstar,

Tatabányai Járási hivatali adat

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére – egészségügyi állapota megőrzéséhez és helyreállításához – az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. A közgyógyellátás megállapítható alanyi jogon: tartósan beteg gyermekek részére, rokkantsági ellátásban részesülőknek, hadi gondozottaknak, normatív és méltányossági alapon jövedelem függvényében. Az ellátást a Tatabányai Járási Hivatal állapítja meg.

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma viszonylag állandó. Az ápolási díjban részesülők száma azonban évről évre folyamatosan csökken.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított, az egészségügyi ellátórendszeren keresztül mindenki igénybe veheti.

Rendszeres az óvodai szűrés, az iskolaorvosi ellátás keretében a településen a korosztályi sajátosságokhoz alkalmazkodva rendszeresen, minden évben és osztályban végeznek szűrővizsgálatot. A bölcsődében az életkorhoz kötött szűrővizsgálatokat gyermekorvos végzi el. A gyermekorvos hetente látogatja a bölcsődés korú gyermekeket az intézményben.

A fogászati szűrést az óvodában és az iskola-egészségügyi feladatok között a fogorvos látja el az oktatási intézmények keretein belül. Az iskolafogászati rendelésen szinte minden tanuló megjelenik szűrővizsgálaton. A védőnő aktívan részt vesz az óvodai, iskolai egészségügyi feladatok ellátásában. Előkészítik a szűrővizsgálatokat, az iskoláskorúaknál az érzékszervi méréseket végzik, az oktatási intézményben az egészségügyi ismeretterjesztésben is részt vesz.

A felnőtt korú lakosság körében két évente a 45 év feletti nők mammográfiai szűrővizsgálata a szűrőállomással együttműködve rendszeresen történik. A

vértesszőlősi házi orvos csatlakozott az országosan szervezett lakossági vastagbél daganat szűrőprogramhoz, tehát az 50-70 év közöttiek helyben vehetik át a szűréshez kapcsolódó egységcsomagokat. Továbbá a szintén országos szervezésű méhnyakrák szűrővizsgálatokat is támogatja a házi orvos, segítséget nyújt az vizsgálati helyszínek és időpontok kiválasztásában.

Egészségházunkban a házi orvos, ill. a védőnő közreműködésével folyamatosan szervezünk egészségügyi tájékoztatókat, szűréseket.

A tájékoztatók az egészséges életmódról, a prevenció fontosságáról szólnak, így kifejezetten konkrét célcsoport nem határozható meg. Az Egészségházban különféle szűréseket tartanak, ilyen pl. az érrendszerrel kapcsolatos szűrések, ill. külön a nők és külön a férfiak számára megrendezett szűrések, évente 1-2 alkalommal.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Vértesszőlős lakosságának az egészségügyi ellátórendszeren keresztül biztosított a hozzáférés az egészségügyi rehabilitációs ellátásokhoz, amelyet a kistérség központjában, Tatabányán tudnak igénybe venni a felnőtt vértesszőlősi lakosok.

Gyermekek esetében helyben van lehetőség óvodai felzárkóztató fejlesztésre (fejlesztő óvodapedagógus jár az intézménybe), de ez csak abban az esetben érvényesíthető, ha az adott gyermek az óvodába jár. A fejlesztő logopédiai ellátás is helyben megoldott óvodai és iskolai keretek között, az intézményekbe járó gyermekek számára.

A gyermekek testi-lelki-szellemi fejlődésében jelentkező problémák feltárása, megoldása, a szükséges fejlesztő és rehabilitációs folyamatok megvalósítása több szakágazat együttes tevékenységével realizálódik az egészségügyi-, oktatási- és szociális intézményrendszer szereplői közötti kapcsolati háló kiterjedtsége, a kapcsolatok intenzitása, minősége függvényében. Vértesszőlősen a TJ ESZI Család- és Gyermejkölési Központ, mind a gyermekek testi-lelkiszellemi fejlődésében jelentkező problémák, mind pedig a felnőttek, családok életvitelében jelentkező problémák feltárásáért, megoldásáért jelzőrendszert működtet, rehabilitációs tanácsadást végez. A kapott jelzés alapján a családsegítő szolgálat munkatársa felveszi a kapcsolatot a szociális és/vagy mentálhigiénés problémákkal küzdő családdal, személlyel (a bejelentés alanyával) és tájékoztatja a családsegítés keretében nyújtható szolgáltatásokról. Az óvodában és iskolában szociális segítő munkatárs áll rendelkezésre, aki szükség esetén az jelenléti napokon kívül is elérhető.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az Önkormányzat a gyermekeket (bölcsőde, óvoda, iskola) érintő közétkeztetést a Kölyök Vendéglátó és Gyermekelelmezési Kft. útján biztosítja.

Az arra jogosultak részére a szociális étkeztetés a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás által működtetett Egyesített Szociális Intézmények keretein belül kerül biztosításra, szintén a Kölyök Kft. útján.

A közétkeztetésre vonatkozó központi jogszabályok alapján garantált az egészséges táplálkozás szempontjainak érvényre juttatása.

A rászoruló szülők gyermekei részére a települési önkormányzat szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja a nyári szünetben legalább 43 munkanapon, az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A település általános iskolája rendelkezik tornaszobával, így a gyermekek számára a rendszeres testnevelés feltételei biztosítottak.

A község új óvodájában szintén rendelkezésre áll a megfelelő testmozgás feltételeit magas színvonalon biztosító tornaszoba. E helyszínen délutáni foglalkozások keretében mozgásfejlesztő koordinációs tornák biztosítására is sor kerül a gyermekek részére.

Lehetőséget biztosít még a mozgásra a Sportközpont, ami elsősorban a helyi sportegyesület szakosztályai számára biztosítja a kültéri és beltéri edzések, próbák színterét, emellett az iskolások is igénybe tudják venni, tornaórák keretében.

Az új óvoda területén 2017. májusán átadásra került egy műfüves sportpálya, melyet az iskolások, óvodások, a helyi sportegyesület tagjai, továbbá a vértesszőlősi lakosok térítésmentesen használhatnak sportolási célokra. A sportpálya 2022. végéig légtartásos sátor-fedéssel ellátott volt, mely által a téli időszakban is használhatóvá vált, tornateremként is funkcionált. A légtartásos fedés a fenntartási költségek megnövekedése miatt lekerült a műfüves pálya fölül, azonban a pálya továbbra is használható sportolási célokra. A pálya mellett a Vértesszőlősi Sport Egyesület által (TAO pályázati forrásból és önkormányzati önerő felhasználásával) 2023. június végéig elkészül a vizesblokkal ellátott öltöző is. 2020. évben szintén TAO pályázati forrás és önkormányzati önerő felhasználásával felállításra került 1 teqball asztal is. A műfüves pálya mellett, 2020. évben átadásra került egy – felnőtt – kültéri fitness park is, ahol 6 sporteszköz áll rendelkezésre, amelyeket a vértesszőlősi lakosok térítésmentesen használhatnak.

A Sportközpont területén 2019. elején – felnőtt – kültéri fitness park került kialakításra, ahol 8 sporteszköz áll rendelkezésre. A fitness park nyilvános, a vértesszőlősi lakosok térítésmentesen használhatják.

Az új könyvtár épületében az önkormányzat lehetőséget biztosít különböző sport- és fitness foglalkozások lebonyolítására. Jelenleg aikido, felnőtt és gyermek jóga, női torna-foglalkozások folynak az épületben, melyeken a felnőtt- és gyermek lakosság részt vehet.

A kisgyermekek számára az Ady Endre - Múzeum utca kereszteződésében, valamint a Hegyalja - Baji utca (új lakóövezet) kereszteződésénél játszótér került kialakításra,

ahol a kisgyermek számára korszerű sportolásra, mozgásfejlesztésre alkalmas eszközök állnak rendelkezésre. A Vértesszőlősi Sport Egyesület segítségével 2022. évben itt is felállításra került 1 teqball asztal.

A településen működő sportegyesület szakosztályait az önkormányzat anyagilag is támogatja, ösztönzi. Labdarúgó, karate, asztalitenisz, mazsorett, bowling szakosztályok működnek Vértesszőlősen. A bowling és asztalitenisz szakosztályok kivételével mindegyik rendelkezik utánpótlás csoportokkal.

Továbbá a településen két helyen is van lehetőség lovaglásra. Bár ezek térítés ellenében igénybe vehető szolgáltatások, a gyermekek és felnőttek számára helyben elérhető sportolási lehetőségek. A lovasok vagy lóháton, vagy lovaskocsival a legtöbb önkormányzati rendezvényen részt vesznek, ezzel is színesítve a helyi programokat.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A településen a személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működő Egyesített Szociális Intézmények Vértesszőlősi Segítő Szolgálat útján kerülnek biztosításra az állampolgárok számára. Ezek a következő szolgáltatások: szociális étkezés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása. A szolgáltatás tapasztalataink szerint jól működik a községben. A segítő szolgálat munkatársai többek között a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségügyi és mentális állapotukból, illetve más okból eredő problémáik megoldásában is segítséget nyújtanak.

2022. évben 4,5 főállású munkatárssal látták el a feladatokat, amelyből 1 fő szakképzett dolgozó az étkeztetésről gondoskodott, 2 fő (1 szakképzett, 1 szakképzetlen -szakképzése folyamatban van) a házi segítségnyújtást végezték. 2 fő szakképzett dolgozó az idősek klubjában látta el a feladatokat. 1 fő takarító személyzet van.

Étkeztetés keretén belül azokról a szociálisan rászorultakról; egészségük, életkoruk miatt akadályozottakról; fogyatékosokról, pszichiátriai betegekről gondoskodnak napi egyszeri meleg étel (ebéd) biztosításával, akik ezt önmaguknak, eltartottaiknak tartósan, illetve átmenetileg nem képesek biztosítani. Az ellátás munkanapokon házhoz szállítással biztosított. A mozgásukban nem korlátozott szociális étkezésre jogosultaknak a segítő szolgálat telephelyén lehetőségük van arra, hogy az ebédet helyben fogyasszák el. A telephelyen működő idősek klubja hétköznapiakon 7-15 óra között látogatható minden rászoruló, illetve társaságra vágyó idős ember számára.

A házi segítségnyújtás keretén belül a segítségnyújtás célja és feladata a gondozásra szoruló ember szükségleteihez igazodó segítségnyújtás, amelynek mértékét és fajtáját mindenkor a segítségre szoruló egyén szociális, egészségi és pszichés állapota határozza meg. 2016. január 1-től szétválasztásra került a házi segítségnyújtás tevékenységi köre szociális segítségre és személyi gondozásra. Gondozási szükséglet vizsgálat állapítja meg, hogy melyik tevékenységi kör a megfelelő az igénybevevő számára.

A nappali ellátás keretén belül elsősorban a saját otthonukban élő, 18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátása részben képes személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére. Az ellátási forma keretében működő idősök klubja elsősorban az idősebb korosztályhoz tartozók részére biztosít a nappali órákban hasznos időtöltést, társas programokat, kézműves foglalkozásokat, kulturális programokon való részvételt. Enyhíti az egyedüllét és magány érzését, segítséget nyújt a társas kapcsolatok ápolásában, a tartalmas időtöltésben. Hozzájárul a napi életritmus megtartásához.

Az étkeztetést 2022. évben havonta átlagosan 62 fő vette igénybe. A működési engedély szerint 9 fő részesülhet házi gondozásban, ebből 2022. évben havonta átlagosan 7 fő részesült. Az idősök klubja engedélyezett létszámának telítettsége folyamatos, 30 fő.

g) drogrevenenciós szolgáltatások

A településen jelenleg nincs ilyen jellegű szolgáltatás.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az önkormányzat minden eszközzel küzd a hátrányos megkülönböztetés visszaszorításaért. A helyben igénybe vehető szolgáltatások nyújtásakor nem merültek fel ilyen jellegű problémák a településen. Az önkormányzati intézmények az ügyintézés és a foglalkoztatás során is megelőzik és megakadályozzák a hátrányos megkülönböztetést, mindent megtesznek az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoportokhoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával történik.

1. A települési támogatások körében a szociálisan rászorultak – a jogosultsági feltételek fennállása esetén – az alábbi pénzbeli és természetbeni támogatásokban részesülhetnek Vértesszőlös Község Önkormányzata a települési támogatásokról szóló 13/2022. (IX. 9.) önkormányzati rendeletében foglaltak szerint:

- a) lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez **lakásfenntartási támogatásban**;
- b) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozó ápolását, gondozását végző személy **ápolási támogatásban**;
- c) gyógyszerkiadások viseléséhez **gyógyszertámogatásban**;

d) a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő személy **rendkívüli települési támogatásban (pénzbeli támogatás vagy tartós élelmiszer csomag formájában)** részesülhetnek.

A Képviselő-testület által átruházott hatáskörben a fenti támogatásokról a polgármester dönt, hogy az ellátások biztosítása folyamatos legyen. A támogatások végrehajtásában a polgármesteri hivatal aktívan részt vesz.

Továbbá a rendkívüli települési támogatások körében nyújtható temetési segély, valamint biztosítható a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben (a továbbiakban: Szoc. tv.) meghatározott köztemetés. A támogatásokról a Képviselő-testület által átruházott hatáskörben a polgármester dönt, amely szükség esetén a jogosultak körébe tartozó rászorulóknak azonnal elérhető.

2. Ezen kívül a 70 év feletti egyedülálló lakosokat a hulladékszállítási díj 50 %-ának átvállalásával is támogatja az önkormányzat. (Erről a hulladékgyűjtési közszolgáltatást szabályozó önkormányzati rendeletében döntött.)

3. Továbbá a TJ ESZI Család- és Gyermejjóléti Központja az évek során minden lehetőséget megragad, hogy adományokban részesítse a rászoruló családokat (kríziscsomag). Ruha, élelmiszer, cipő adománnyal segítették a település számos családját. Folyamatosan végzik a ruhák gyűjtését, ennek megfelelően évente több alkalommal szervezik a ruhaadományok szétosztását. Az élelmiszerek gyűjtését is folyamatosan végzik, élelmiszerraktárunk állampolgári, illetve egyéb segítségnyújtó felajánlásoknak köszönhetően folyamatosan töltött. Az év folyamán az ellátásban lévő családoknál, illetve a gondozásban nem lévő családoknál, folyamatos volt a péksütemény, alma, gyermek tápszer, ruházat, tartós élelmiszer, karácsonyi ajándékcsomagok kiosztása. A legtöbb esetben a családok a tatabányai Füzes utcai telephelyen vehetik át az adományokat, ez közelíthető meg gyalogosan a Baromállási dűlőből, ugyanis a legtöbb adomány kérés innen érkezik.

Településünkön népkonyha nem működik.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2016	n.a.
2017	n.a.
2018	n.a.
2019	n.a.
2020	n.a.
2021	n.a.

Forrás: Önkormányzati adat

3.7.Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2019)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
2	van	933	3

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adat

Településünkön számos civil szervezet működik, melyek sokszínűségére, valamint aktivitására is büszkék vagyunk. Éves programjaik egyeztetést követően sok esetben összekapcsolódnak az önkormányzat programjaival is.

A helyi civil szervezetek az alábbiak:

- Nagy-Kacsás Horgász Baráti Kör Egyesület
- Magyar Vöröskereszt Komárom-Esztergom Megyei Szervezete Vértesszőlősi Alapszervezete
- Vértesszőlősi Aszúszemek Néptánc Egyesület
- Vértesszőlősi Férfi Dalkör Egyesület
- Vértesszőlős Szőlőhegyi Közösségi Egyesület
- Pátria Faluközösségi Egyesület
- Vértesszőlősi Sport Egyesület
- Kék Nefelejcs Egyesület a Komárom-Esztergom Megyei Autizmussal Élőkért
- Vértesszőlősi Református Missziói Egyházközség

A fenti szervezetekben a község lakói nagy számban képviseltetik magukat, a település közösségi élete pezsgőnek mondható. Nem egyesületi formában működik az Ószirózsa Nyugdíjas Klub, de tagjai aktívan vesznek részt a helyi közéletben.

A faluban a minden korcsoportot érintő közösségi élet egyik meghatározó színtere a Közösségi Ház. Az intézmény története több évtizedre nyúlik vissza. Mintegy 10-12

évvel ezelőtt, pályázati forrásokból valósult meg az épület külső homlokzati szigetelése, továbbá új cserepes tetőt kapott a ház, új nyílászárók kerültek beépítésre, és a belső terek is felújításra kerültek. Majd ezt követően egy napelem rendszer kiépítése is megtörtént. Egy kis- és egy nagyteremmel rendelkezik. A kisteremben klubfoglalkozások, klubestek valósíthatók meg. A nagyterem színpaddal is rendelkezik, kb. 150 fő befogadására alkalmas, itt a nagyobb, belső teret igénylő rendezvények is megvalósulhatnak. A Községi Ház rendszeresen szervez térítésmentes kulturális programokat minden korosztály részére. Helyi és a kistérségben élő művészek munkáiból kiállításokat szervez, továbbá előadásokat szervez különböző témakörökben (gyógynövényismerettől a környezettudatosság és fenntartható fejlődés népszerűsítéséig). A Vértesszőlősi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzattal és a Vértesszőlősi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal együttműködve hagyományőrző foglalkozásokat szervez, otthont ad a nemzetiségi önkormányzatok által szervezett programoknak is. Tovább teret biztosít a nagyobb szabású iskolai programoknak. A Pátria Községi Egyesület által benyújtott Vidékfejlesztési Program keretén belül a Vértes-Gerece Vidékfejlesztési Község - Hagyományőrző, kulturális, civil és sportélet című pályázaton elnyert 4.218.512 Ft forrásból és önkormányzati önerőből valósult meg és került átadásra (2022. év elején) a Községi Ház udvarának hátsó részében a Pinceklub, amely helyszínül szolgálhat a helyi civilszervezeti rendezvényeknek, és egyéb kulturális programoknak (pl. borverseny, vagy gasztronómiához, hagyományőrzéshez kapcsolódóan).

A Községi Könyvtár 2020. évben új helyet kapott a régi óvoda épületében. A Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Községi tér ki-/átalakítás és foglalkoztatás – 2020 című, MFP-KTF/2020 kódszámú, 100%-os intenzitású, vissza nem térítendő támogatás felhasználásával (10 755 607 Ft) az önkormányzat kialakította az akadálymentes Községi Könyvtár és Községi Színtér teljes belső terét. Önkormányzati önerőből pedig energetikailag korszerűsítette (külső homlokzati szigetelés, nyílászáró csere) az épületet. A Községi Színtér végleges átadására 2021. évben került sor. A Községi Könyvtár a Megyei Könyvtári Szolgáltatási rendszer (KSZR) keretein belül működik. A megállapodás alapján a fenntartó Vértesszőlős Község Önkormányzata, a szakmai és pénzügyi felügyeletet viszont a József Attila Megyei Könyvtár látja el, ideértve az új könyvek és folyóiratok beszerzését is. Jelenleg a könyvtári könyvvállomány 9850 kötetet tartalmaz.

A Községi Színtérben a rendszeresen működő csoportok kapnak helyet, de ünnepkörökhöz kapcsolódó időszakban más önszerveződő csoportok is igénybe veszik a helyet. Nyári időszakban több tábornak is otthont ad a könyvtár és községi tér is, mint például a könyvtáros tábor, szlovák nemzetiségi tábor, fejlesztő tábor.

A helyben folyó kulturális munka hatékonyságát a külső kapcsolatok segítik. Legfontosabb együttműködő partnerek: A Vértes Agorája, Nemzeti Művelődési Intézet Megyei Kirendeltsége, Komárom-Esztergom Vármegyei Önkormányzat, és kistérségi együttműködés (Baj, Neszmély, Dunaalmás).

A településen belüli együttműködő partnerek is segítik a kulturális tevékenységet. Vértesszőlős kulturális életében jelentős szerepet játszanak a településen működő civil, és szakmai szerveződések, nemzetiségi önkormányzatok, és sok esetben egy-egy eseményre spontán szerveződő csoportok. Az együttműködés jellemzően nem

korlátozódik csak a közösségi terek használatára, hanem szakmai együttműködést is jelent. Az együttműködő partnerek részt vesznek a települési rendezvények lebonyolításában is. A civilszervezetek által kezdeményezett rendezvényekhez pedig a Községi Ház dolgozói nyújtanak segítséget.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások

Általánosságban elmondható, hogy az emberek társadalmi együttélése azért lehetséges, mert nagy többségük alkalmazkodik az adott társadalomban elfogadott normákhoz, viselkedési szabályokhoz. Sokféle normarendszer él egymás mellett a társadalomban, így településünkön is. Etnikai konfliktusokkal és kezelésükkel kapcsolatban nem rendelkezünk releváns adatokkal.

Bűnügyi helyzet:

Vértesszőlős területén a 2020. évhez képest 11,4%-kal 70-ről 62-re csökkent a bűncselekmények száma. A közterületen elkövetett kiemelt bűncselekmények száma a 2020. évi 7-ről 5-re 28,6%-kal csökkent. A kiemelten kezelt bűncselekmények száma a 2020. évhez képest 16,7%-kal 30-ról 25-re csökkent. A kiemelt bűncselekmények közül legmagasabb számban lopás fordul elő, a 2020. évhez képest 18,8%-kal 16-ról 19-re nőtt. Közrendvédelmi szempontból a település nem tartozik a veszélyeztetett területek közé. Azonban a településhez tartozik a Baromállási dűlő területe, ahol gondot jelentenek az ott élő, a társadalom periferiájára szorult személyek. Ez a terület kiemelt figyelmet kap, visszatérő ellenőrzése folyamatos. A rendőrség próbálja megelőzni az esetleges bűncselekmények elkövetését. Vértesszőlős Körzeti Megbízottja 2015 óta látja el a településen feladatait és tagja a Körzeti Megbízotti Csoportnak. A csoportnak köszönhetően a többi településen dolgozó rendőrök közös szolgálatot látnak el egymással, vagy egymást helyettesíthetik, így a rendőri jelenlét szélesebb körben biztosított a településeken.

Korábban megszűnt a Polgárőrség Vértesszőlősön, azonban 2023. év áprilisában a Tatabányai Polgárőrség Önvédelmi Egyesülettel együttműködési megállapodást írt alá önkormányzatunk. A szervezethez a helyi lakosok is csatlakozhatnak és a vértesszőlősi tagok a polgárőri ügyüket Vértesszőlősön teljesíthetik.

A település kül- és belterületén is térfigyelő kamerarendszer működik, ami pozitív hatással van a lakosság szubjektív közbiztonság érzetére és a rendőrség visszajelzése alapján elmondható, hogy a bűncselekmények elkövetésében visszatartó erővel bír.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

A településen több civil szervezet és egyházi szervezet is működik, akiknek a tagjai rendszeresen részt vesznek adománygyűjtő és egyéb szolidaritást elősegítő programokban. Az adományozásnak már hagyományai vannak, melynek szervezésében a Magyar Vöröskereszt Vértesszőlősi Alapszervezete vállal nagy szerepet. A Magyar Vöröskereszt Vértesszőlősi Alapszervezete információi alapján elmondható, hogy a szervezet rengeteg felajánlást kap helyi lakosoktól, akik ruhát és gyermekjátékokat is szép számmal adományoznak javukra, hogy azokat a rászoruló családoknak át tudják adni. Ezen felül az alapszervezet minden évben karácsonyi élelmiszersomagokat oszt a helyi rászoruló családoknak, időseknek. Az önkéntes

munkával kapcsolatban is jó tapasztalataink vannak, viszont elmondható, hogy az idősebb korosztály részvétele gyakoribb. Ezért szeretnénk a fiatalabb korcsoporttal is megismertetni az önkéntes munka szépségeit.

- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei

Vértesszőlős a 18. század elején az Esterházy-uradalom részévé vált. Az elnéptelenedett faluba Pozsony, Nyitra és Trencsén vármegyékből katolikus szlovák telepesek érkeztek, akik ettől kezdve a lakosság többségét alkották. Később a második világháború lázarása után 1946-ban a lakosságcsere-egyezmény aláírását követően telepítettek Vértesszőlőszre szlovákokat. Az áttelepítést követően a szlovák ajkú lakosok zárt közösségekben próbálták megőrizni hagyományaikat és ápolni a szlovák nyelvet és kultúrát. Azonban az idő múlásával felbomlottak ezek a közösségek, egyre több vegyesházasság jött létre, egyre kevesebben használták napi szinten a szlovák nyelvet. A hagyományok megőrzése érdekében a legtöbb szlovák ajkú településen a rendszerváltás után szlovák kisebbségi önkormányzatok alakultak.

A Vértesszőlősi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat 2006. október 10. évben alakult meg, azóta szerves részét képezi a falu életének. Fő tevékenysége, működésének célja: hagyományörzés, szlovák tradíciók ápolása, gondozása, a programok anyagi támogatása.

A Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsődében és a Vértesszőlősi Általános Iskolában szlovák nemzetiségi nevelés is folyik.

Iskolai szlovák nyelvi oktatáshoz segítséget nyújt, népszerűsíti a szlovák hagyományokat, szlovákiai kirándulásokat, szlovák nyelvű jutalomkönyveket vásárol, szavalóversenyeket, honismereti versenyeket szervez, őszi gyermek találkozókra (Tatabánya-Bánhidán) viszi a gyermekeket, az évente megrendezésre kerülő néptáncbort támogatja, szlovák nyelvű programokat támogat. Az általános iskolában működő Ogyevacska gyermek táncsoport népviseletéhez szükséges ruhákat biztosítja.

A szlovák önkormányzat az óvodát is rendszeresen támogatja a szlovák hagyományok képi és tárgyi megjelenítésével (szlovák sarok kialakításával), szlovák könyvek vásárlásával, szakmai napok útiköltségeinek támogatásával.

Továbbá a helyi hagyományörző csoportokat is támogatják, például szlovák népviseletek beszerzésével és felajánlásával.

A helyi, ill. régiós programokban rendszeresen részt vesznek, támogatják azokat (szüreti felvonulás, tollfósztó-felnőtt régiós rendezvény, húsvétoló-gyerek régiós rendezvény, Tájházak napja, Országos Szlovák Napon részvétel évente-képviselő, megyei, országos szlovák rendezvényeken részvétel: pl. Nyitrán több alkalommal, szlovák jótékonyági bál, Advent - Dorogon évente, Falukarácsony)

Minden évben megemlékeznek a Népviselet Napjáról, amikor lehetőségük van rá, nagyobb rendezvény keretén belül - együttműködve a Komárom-Esztergom Vármegyei Szlovák Önkormányzattal és az Országos Szlovák Önkormányzattal és a helyi hagyományörző civil szervezetekkel – szlovák bált is rendeznek, ezzel is élővé téve a szlovák hagyományokat.

Segítik a Tájház működését (Tájházak napja rendezvény megszervezése helyben, a kiállított tárgyak állnak megóvása miatt értékmegőrző kezelés finanszírozása, Tájház melletti járda felújítása, tisztítószerek, virágok, páraelszívó beszerzése, idegenvezetés, takarítás).

Bekapcsolódnak a helyi hitéletbe (Orbán nap, Egyházi énekek-Templom dala).

Testvérkapcsolatot ápolnak a szlovákiai Udvard községgel, iskolával (rendszeres találkozók: udvardi gyerekek Vértesszőlőre érkeznek szlovák programokra, valamint szőlői gyerekek Udvardra (Dvory nad Žitavou) utaznak szlovák programokra. Rendszeresen részt vesznek az udvardi rendezvényeken a helyi Ösirózsa nyugdíjas Klub tagjaival, és a helyi mazsorettékkel).

Az önkormányzat a helyi civil szervezetekkel, Községi házzal, a községi önkormányzattal folyamatosan tartja a kapcsolatot, tevékenységeiket többnyire összehangolják. Minden év végén közmeghallgatáson tájékoztatják az érdeklődőket a Községi Házban. Programjainkról a helyi lapban a Hírmondóban beszámolnak.

Az elmúlt években pályázati forrásból többek között hagyományörző tánctábort és nyári tábort szerveztek, a Tájház járdáját újították fel, a Tájház kifestésének anyagköltségét nyerték el, illetve 2021-ben Leader pályázati forrásból megvalósították a Vértesszőlős múltja és jelene két nyelvű (magyar-szlovák) kiadvány aktualizált újbóli kiadását és egy turisztikai vonzerőt bemutató image film elkészítését.

e) helyi lakossági önszerveződések

A közösségi szerveződések szintje viszonylag magas a településen. Aktív és sokszínű civil élet jellemzi a települést. Településünkön számos civil szervezet működik, melyek sokszínűségére, valamint aktivitására is büszkék vagyunk. Éves programjaik egyeztetést követően sok esetben összekapcsolódnak az önkormányzat programjaival is. Ezek az egyesületek, önszerveződések fontos szerepet töltenek be a helyi identitás kialakításában, ápolásában és a generációk közötti kapcsolat elmélyítésében. Helyi identitást erősítő kulturális programokkal a településhez való kötődés erősíthető. Ennek célja, hogy erősítse a helyi közösséget, a már meglévő cselekvő maghoz újabb embereket vonjon be és minél nagyobb számú a településért és a közösségért tenni képes és tenni akaró csoport alakuljon.

A helyi civil szervezetek az alábbiak:

- Nagy-Kacsás Horgász Baráti Kör Egyesület
- Magyar Vöröskereszt Komárom-Esztergom Megyei Szervezete Vértesszőlői Alapszervezete
- Vértesszőlői Aszúszemek Néptánc Egyesület
- Vértesszőlői Férfi Dalkör Egyesület
- Vértesszőlős Szőlőhegyi Községi Egyesület
- Pátia Faluközségi Egyesület
- Vértesszőlői Sport Egyesület
- Kék Nefelejcs Egyesület a Komárom-Esztergom Megyei Autizmussal Élőkért
- Vértesszőlői Református Missziói Egyházközség

A fenti szervezetekben a község lakói nagy számban képviseltetik magukat, a település közösségi élete pezsgőnek mondható. Nem egyesületi formában működik az Ószirozsa Nyugdíjas Klub, de tagjai aktívan vesznek részt a helyi közéletben.

Vértesszőlős Község Önkormányzatának Képviselő-testülete minden évben az államháztartáson kívüli forrás átvételéről és átadásáról, a civil szervezetek támogatásának rendjéről szóló 8/2015. (V.15.) önkormányzati rendelete alapján (pályázat útján) támogatást nyújt a helyi egyesületek, civil szervezetek számára. Ezt a forrást a szervezetek működésre, programok szervezésére, szakmai, vagy verseny célú utazásra, tárgyi eszközök vásárlására, felszerelésekre, valamint a sportszervezet utánpótlás nevelésére és tömegsportra fordíthatják. 2022. évben a Képviselő-testület 3.830.000 Ft támogatást ítelt oda a helyi civil szervezeteknek.

3.8.A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

2019 októberében alakult meg a Vértesszőlősi Roma Nemzetiségi Önkormányzat. A képviselő-testület tagjaival jó a kapcsolatunk, a romákat érintő kérdésekben rendszeresen egyeztetünk, egyedi esetekben kikérjük véleményüket.

A Vértesszőlősi Roma Nemzetiségi Önkormányzat minden évben karácsony idején a kifejezetten rászoruló gyermekek részére mikulás csomagokat oszt. A Községi Házban minden évben megrendezik a Roma Családi Napot is, amelyen a roma hagyományokat népszerűsítik. Tradicionális ételeket főznek, roma kártyajátékokat játszanak. Hagyományos népi táncokat táncolnak, és tanítanak, amelyet az Aranycsillag Táncegyüttes közreműködésével valósítanak meg (két képviselő is a táncegyüttes tagja).

A helyi programokon rendszeresen részt vesznek, ahol mind öltözetükkel, mind táncaikkal a roma hagyományokat elevenítik fel.

Az elkövetkező időszakban a Vértesszőlősi Roma Nemzetiségi Önkormányzat szeretne pályázatokon indulni. A pályázatok előkészítéséhez és lebonyolításához is segítséget kapnak a Komárom-Esztergom Vármegyei Roma Önkormányzattól.

3.9.Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség	Közfoglalkoztatási Programok népszerűsítése
Társadalmi együttműködést segítő, települési kohéziót és identitást erősítő program kevés	A helyi identitás és kohézió erősítése érdekében közösségfejlesztő programok szervezése
Az önkormányzati települési támogatásokra szoruló lakosok száma magas	A támogatások körének bővítése, és/vagy a meglévő támogatások összegének emelése, jövedelem határok emelése
Mélyszegénységben élők egészségügyi állapotának romlása, információ hiánya	Egészségügyi vizsgálatok, prevenció- és szűrőprogramok népszerűsítése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Már születésünk, s talán fogantatásunk pillanatától esélyegyenlőtlenség állhat fenn, hiszen nem mindegy, hogy milyen családba születünk, hazánk keleti vagy nyugati térségében, tanyán, kis vagy nagy településen, kisvárosban, avagy nagyvárosban. Az esélyegyenlőségre ebben a helyzetben is törekedni kell, tehát a cél az, hogy mindenki egyenlő eséllyel jusson az ellátásokhoz, rendelkezzen a kellő információval, tisztában legyen vele hol érdeklődhet, tudja, milyen ellátások illetik meg, van-e választási lehetősége. Az ellátásokat hol igényelheti és az igénylésnek mi a módja.

Az utóbbi években alkotott szociális vonatkozású jogszabályokban megvalósult a jogalkotó azon törekvése, hogy az irányelveknek megfelelő, egyenlő esélyeket biztosító jogszabályok szülessenek.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény
1. § (1) bekezdése a jogszabály céljáról az alábbiak szerint rendelkezik: „célja, hogy megállapítsa azokat az alapvető szabályokat, amelyek szerint az állam, a helyi önkormányzatok és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyek, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezetek meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.”

A 2016. január 1-jén hatályba lépő törvényi változások új alapokra helyezték a családsegítés és gyermekjóléti alapellátás intézményes ellátását. A *gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényt*, illetve a *szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt* módosító

2015. évi CXXXIII. törvény a családsegítő szolgálatok és a gyermekjóléti szolgálatok 2016. január 01-től létrehozott integrációjának kereteit és jogi normáit fekteti le.

Településünkön a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás keretén belül a Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények Család- és Gyermekjóléti Központja végzi települési szinten a családsegítés és gyermekjóléti alapellátásra vonatkozó feladatokat, illetve szakmai útmutatást nyújt, szolgáltatásokat biztosít és szakmai felügyeletet gyakorol. Feladata többek között az is, hogy segítse a családok, gyermekek esélyegyenlőségének megteremtését, hogy a szociális és gyermekjóléti szolgáltatások minden kistérségi település valamennyi lakosának számára elérhetőek legyenek.

A települési gyermekvédelmi ellátórendszer akkor válik leginkább hatékonyá, ha az ágazatok közötti együttműködés és partnerség realizálódik a helyi köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül, továbbá a civil szervezetek bevonásával valósul meg. A prevenció és a szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés elve és gyakorlata a gyermekekkel foglalkozó intézmények szakmai programjának alapját képezi.

A gyermekek jólétének biztosítása, a segítségre szoruló családok támogatása, a hatósági intézkedésekkel történő gyermekvédelmi gondoskodás kizárólag az észlelő- és jelzőrendszer, a család- és gyermekjóléti szolgálatok, a család- és gyermekjóléti központok szoros együttműködésével valósítható meg. A hatékony együttműködés egymás szakmai tudásának, kompetenciájának a tiszteletben tartásával, egymás munkájának segítségével, a feladatok megosztásával, a közös szakmai nyelv használatával, érdemi, kölcsönös kommunikációval érhető el.

A Gyvt. 17. §-a és az Szt. 64. § (2) bekezdése alapján működő, a gyermek veszélyeztetettségét, illetve a család, a személy krízishelyzetét észlelő rendszerrel (a továbbiakban: jelzőrendszer) a szociális, gyermekjóléti- és gyermekvédelmi ellátórendszer egyik alapköve, a családok, gyermekek és felnőttek védelmének, a problémák megelőzésének és mielőbbi megszüntetésének alapvető garanciális eleme. A jelzőrendszer szervezése és működtetése településszintű feladat, így alapvetően a család- és gyermekjóléti szolgálatok feladatkörében van.

A rendszer működését az EMMI által kiadott protokoll és szakmai ajánlás szabályozza. Kiemelten kezeli a szabályozás a családon belüli bántalmazás, ezen belül is a gyermekbántalmazás megelőzését és kezelését. A munka alapelveit a szektorsemleges, egységes elveket tartalmazó miniszteri utasítás tartalmazza, melynek végrehajtása kötelező valamennyi, a Gyvt. 17. §-a által megnevezett, valamint a gyermekek, családok ellátásában bármely területen részt vevő intézménynek, szervezetnek és magánszemélynek. A kötelezettséget valamennyi ágazati jogszabály is tartalmazza.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői, gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

A településen élő gyermekek számára életkoruknak megfelelően elérhető a bölcsődei és az óvodai ellátás, valamint az általános iskolai oktatás. Az általános iskolában tanulók többféle szakkör közül választhatnak. A helyi sportegyesület az utánpótlás

nevelés keretében kiemelkedően fontos szerepet játszik a gyermekek és a fiatalok szabadidejének hasznos és egészséges eltöltésében, lehetőséget adva minden gyermeknek bármilyen jellegű megkülönböztetés nélkül. A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. Szabadidős célú, sport alapszolgáltatások, továbbá a kulturális szolgáltatások elérhetőségének és minőségének javítása fontos teendő az elkövetkező időszakban, amely hozzájárul a lakosság testilelki egészségének javulásához, bevonva a civil szervezeteket, vagy akár a helyi vállalkozókat a tevékenységekbe, elősegítve a helyi identitás erősítését. A településhez való kötődés már gyermekkorban kialakítható, ezzel is növelve a település népességmegtartó képességét.

A 4.1. számú táblázat a 2021. év december 31-i állandó népesség adatait tartalmazza 0-17 év közötti korosztályos és nemenkénti bontásban. A táblázatból megállapítható, hogy az állandó népesség 22,17 %-át teszik ki a 0-17 évesek.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 724	1 724	3448	50,00%	50,00%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			99	2,87%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	284	272	556	8,24%	7,89%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	55	54	109	1,60%	1,57%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Demográfiai trendekre az öregedési indexből következtethetünk (ld. 3 számú táblázat!). A táblázat adataiból megállapítható, hogy Vértesszőlős lakossága előregedőben van. Sajnos az index 100 % fölött áll. A születések és a termékenység alakulása határozza meg hosszabb távon a népességszám változását. Az újszülött nemzedékek létszáma, illetve ennek változása alakítja, formálja a népesség korösszetételét, befolyásolja a fiatal, közép- és időskorú népesség egymáshoz viszonyított arányát. Kifejezi a népesség reprodukciós viszonyait és ezáltal jelzi a népesség létszámának hosszabb távú alakulását, a változások irányát és mértékét. A magyar termékenységet hosszú idő óta az egyszerű reprodukció alatti szint és a népesség lélekszámának tartós csökkenése jellemzi. Megfelelő adatok hiányában a demográfiai trendeket illetően nincs lehetőség további elemzésre.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A *veszélyeztetettség* olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)

A *védelembe vétel* a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevitelével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

A gyermekek veszélyeztetettségének okai: nevelési problémák, családi konfliktusok, gyermekek családon belüli bántalmazása, gyermekek fizikai, lelki és oktatási elhanyagolása, szülők, család életvitele, elégtelen lakáskörülmények, magatartás- vagy tanulási zavar.

A védelembe vétel még mindig leggyakoribb okai: a gyermekek gondozásának, nevelésének elhanyagolása, az iskolai igazolatlan mulasztások, gyermekkorúak, fiatakorúak által elkövetett, illetve elszenvedett szabálysértések, bűncselekmények.

A vizsgált időszakban 2016. évben majd 2019. évben volt a legmagasabb a védelembe vett kiskorú gyermekek száma: 22 fő, és 11 fő.

A 2021-ben nyilvántartott veszélyeztetett kiskorúak száma: 42 fő.

A veszélyeztető körülmények, akár halmozottan is, többnyire a család életvitelével, nevelési problémákkal, konfliktusokkal, bántalmazásokkal vagy iskolai végzettség hiánya miatti ügyintézésben való akadályozottsággal, egyéb ügykezelést igénylő problémával függték össze az alábbiak szerinti bontásban:

- Életviteli probléma: 32 fő
- Családi-kapcsolati probléma: 28 fő
- Családon belüli bántalmazás: 17 fő
- Gyermeknevelési elhanyagolás: 73 fő
- Anyagi probléma: 34 fő
- Egészségkárosodás és lelki-mentális probléma: 17 fő
- Ügyintézéshez segítségkérés: 11 fő
- egyéb: 12 fő

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2016	22	28
2017	0	30
2018	3	49
2019	11	35
2020	9	29
2021	2	42

Forrás: TeIR, KSH Tstar, intézményi adatgyűjtés

A veszélyeztetett, illetve védelembe vett gyermekek családjára nagymértékben jellemző, hogy körükben az iskolázottság általában igen alacsony fokú, a szülők döntő többsége legfeljebb általános iskolai végzettségű, a nyílt munkaerő-piacon való érvényesülésük rendkívül nehéz.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása 2006. január 1. napjától jegyzői hatáskör. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a törvényben meghatározott normatív kedvezményekre. A kedvezmény az anyagi okok miatt rászoruló gyermeket segíti abban, hogy a gyermeki jogokkal összhangban a családja képes legyen a családban történő ellátására. A kedvezmény jogosultja tehát a gyermek, a jogosultsághoz kapcsolódó pénzbeli és természetbeni támogatási elemek a szociálisan rászoruló gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését segítik elő, így nyújtva segítséget a gyermek családjából való kiemelésének megelőzése, a szegénységi kockázat csökkentése és a szegénység átörökítésének megelőzése szempontjából. A Gyvt. 19. § (1) bekezdése értelmében a kedvezményre jogosult gyermek a szociális helyzete alapján jogosult:

- bölcsődés, óvodás és 1-8. évfolyamon tanuló általános iskolás gyermek részére az ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek (Gyvt. 21/B. §); valamint
- a Gyvt. 21/C. § szerinti feltételek fennállása esetén a szünidei gyermekétkeztetésnek (gyermekétkeztetés kedvezménye);
- az évente két alkalommal (augusztus, illetve november hónapban) biztosított pénzbeli támogatásnak (Ez gyermekenként 6.000 Ft alapösszegű, illetve, ha a gyermek hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzete fennáll, gyermekenként 6.500 Ft emelt összegű pénzbeli támogatást jelent. Ezen összegek fedezetét a központi költségvetés biztosítja.); valamint
- a külön jogszabályokban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek száma 2021-ben 62 fő volt. 2022. évben 40 gyermek volt jogosult a kedvezmény igénybevételére.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2016	94
2017	83
2018	71
2019	60
2020	56
2021	62

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

2013. szeptember 1-től kezdődően jegyzői határozattal történik a gyermekek **hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetének** megállapítása. Ennek megállapítása az alapján történik, hogy a szülő/szülők önként nyilatkoznak alacsony iskolai végzettségükről (maximum alapfokú iskolai végzettség). Megállapítható a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzet az elégtelen lakókörnyezet, illetve az alacsony foglalkoztatottság, munkanélküliség alapján.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, nagykorúvá vált gyermekek száma 2021-ben és 2022-ben:

2021	Hátrányos helyzetű	Halmozottan hátrányos helyzetű
csecsemő korú	0	1
óvodás	1	5
iskolás	6	28
középiskolás	8	5
Összesen:	15	39

2022	Hátrányos helyzetű	Halmozottan hátrányos helyzetű
csecsemő korú	2	2
óvodás	0	6
iskolás	9	11
középiskolás	3	3
Összesen:	14	22

Önkormányzati adat

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

Míg korábban a rászoruló gyermekes családok számára rendkívüli gyermekvédelmi támogatást állapíthatott meg az önkormányzat, amely a gyermekekre tekintettel nyújtott segélyezési forma volt, addig a jelenleg különböző élethelyzetek alapján kérelmezhető települési támogatás ezt külön nem nevesíti. A települési támogatás iránti kérelmek elbírálása átruházott hatáskörben a polgármester feladata. A települési támogatás jogosultság feltételeit a 13/2022. (IX.9.) települési támogatásokról szóló önkormányzati rendelet tartalmazza.

A rendkívüli települési támogatást különböző okok miatt lehet kérni. A gyermekes családok elsősorban a családban élő kiskorú gyermek ellátásához kapcsolódó kiadások miatt - iskoláztatással kapcsolatos kiadások, tanszer, óvodakezdés, alapvető ruházat, étkezési térítési díj - kérik a támogatás megállapítását. Kérhető ez a támogatás a nevelésbe vett gyermekkel való kapcsolattartás, családba való visszakerülés elérése érdekében is. A tüzelő megvásárlásához, a közüzemi számlák rendezéséhez kért támogatások is közvetve segítik a családban nevelkedő gyermekek ellátását. Kimondottan a gyermekek ellátásához 2022. évben 8 esetben kértek támogatást, ezek mindegyike a Baromállási dűlőben. Erre a célra 185.000 Ft támogatás került megállapításra. A települési támogatásról szóló rendeletben foglaltak szerint bevezetésre került a természetbeni juttatás élelmiszer-csomag formájában. Élelmiszer-csomag 1 - gyermeket nevelő- családnak került megállapításra.

Az önkormányzat egyéb célú rendkívüli települési támogatásokkal - lakásfenntartási támogatás, gyógyszer-támogatás, hosszabb idejű táppénzes állomány miatti támogatás- is segítette a rászoruló családokat, ezáltal a családban lévő gyermekeket is.

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer célja az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőoktatásban való részvételének támogatása. Az ösztöndíj pénzügyi fedezeteként két forrás szolgál: a települési önkormányzati támogatás, valamint a felsőoktatási intézményi támogatás. Az elmúlt évben a 2023. évi pályázati fordulóra 2 fiatal nyújtotta be pályázatát. A sikeres pályázók részére az önkormányzat felsőfokú tanulmányaikat segítve 200 E Ft támogatást biztosított.

Az alábbi táblázat jól szemlélteti, hogy a pályázók létszáma az elmúlt években csökkenő tendenciát mutat.

Ösztöndíjban részesülők száma (fő):					
2017	2018	2019	2020	2021	2022
7	6	4	4	4	2

Önkormányzati adat

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás

Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2016	5	15	20
2017	7	14	21
2018	8	7	15
2019	9	6	15
2020	10	9	19
2021	13	11	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A Gyvt. 21/A. §-a az intézményi gyermekétkeztetés tartalma mellett azt is rögzíti, hogy arról mely szervnek kell gondoskodnia. A települési önkormányzatnak az intézményi gyermekétkeztetéssel kapcsolatban széles körű kötelezettsége áll fenn, ugyanis nem csak az általa fenntartott intézményekben kell azt nyújtania. A korábbi önkormányzati fenntartású iskolák állami átvételét követően is fennmaradt ugyanis ezen intézményekben a települési önkormányzatoknak a gyermekétkeztetés biztosítására irányuló feladata. Önkormányzatunk feladata az iskolai mellett az általa fenntartott bölcsődében és óvodában is az intézményi gyermekétkeztetés biztosítása. Jogosultságok a bölcsődében és az óvodában a 100 %-os kedvezményre:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- tartósan beteg vagy fogyatékos,
- családjában tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
- családjában három vagy több gyermeket nevelnek,
- nevelésbe vételét rendelte el a gyámhatóság, vagy
- családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékcal csökkentett, azaz nettó összegének 130 %-át.

Az ellátást igénybe vevő szülőknek, törvényes képviselőknek egy nyilatkozatot kell kitölteniük, melyben lenyilatkozzák az ingyenes étkeztetés jogosultságát.

A bölcsődébe vagy az óvodába járó gyermekek étkezésének ingyenességéről szóló nyilatkozat mellé nem kell semmilyen igazolást csatolnia az igénylőknek.

Általános iskolai ellátottak esetén továbbra is fennáll az étkeztetés 50 %-os kedvezményének lehetősége, melyet a tartósan beteg gyermekekre tekintettel, vagy három, vagy több gyermeket nevelő szülők vehetnek igénybe. Az ingyenes étkeztetést az iskolákban csak a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők igényelhetik.

4.1.4. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	71	8	32	18	0	16
2017	64	4	38	166	0	15
2018	84	10	38	n.a.	0	14
2019	75	11	38	n.a.	0	5
2020	70	14	37	n.a.	0	5
2021	74	13	39	n.a.	0	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok, intézményi adatok

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete

A jelenleg zajló ukrán-orosz háború miatt Magyarországra is egyre több ukrán állampolgárságú család érkezik. Vértesszőlősen egy helyi vállalkozó foglalkoztat menekült ukrán állampolgárokat is, ezért a dolgozóknak és családjaiknak a szállást is ő biztosítja.

A helyi óvodába 3 ukrán gyerek 2 fiú 1 lány jár. 1 fiú egy lány gyermek iskolás lesz, egy még óvodás marad. A gyerekek és a szülők is minimálisan beszélnek magyarul. Szlovákul nagyon jól megértetik magukat és az óvónénik is tudnak velük kommunikálni. Papaírokkal rendelkeznek, menekültkártyájuk van. Egy ukrán tolmács (tanár) - aki velük lakott egy darabig – segít a hivatalos ügyintézésben. A tanárnő az egyik tatai iskolában tanít, ezért oda fognak járni a most iskolába induló gyerekek is. Az egyik gyermek nagyobb testvére már iskolás korú, ő is oda jár. A gyermekek rendszeresen járnak óvodába. Bár szegényes körülmények között élnek egy helyi szálláson, alapvetően tiszták és ápoltak. A 2 fiúgyermekkel az apa és az anya is, a lánygyermekkel csak az édesanya tartózkodik itt. Együttműködőek. Védőnő és a körzeti orvos munkájuk során ellátja őket.

A helyi általános iskolába 2022. szeptemberében 7 ukrán gyerek került, ebből 1 magyarul tudó gyerek novemberben visszament Ukrajnába, édesanyja nem tudott magyarul. 2023 januárban 2 gyerek Dunaújvárosba költözött. A családban mindenki ukrán-magyar kettős állampolgár volt. 1 fő 16 éves fiú angolul beszélt, magyarul nem, a gyámja a nagymama volt, nem beszélt magyarul. A gyermek segített neki a hivatalos ügyek intézésében. Kanadába mentek tovább rokonokhoz. Jelenleg 3 ukrán gyermek jár a Vértesszőlősi Általános Iskolába, akik ugyan ukrán (Kárpátaljai magyarok) állampolgárok, de csak magyarul beszélnek, azonban magyarul is nagyon nehezen írnak-olvasnak. Beiratkoztak, de nem, vagy csak nagyon korlátozottan járnak

iskolába. Nagyon keveset tudni róluk, nem igazán együttműködőek. Jelenleg jobb körülmények között élnek, mint Ukrajnában. A védőnő és a körzeti orvos munkájuk során ellátja őket.

- f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekek jellemzői.

Nincs tudomásunk róla.

4.2.Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A Gyvt. gyermeki jogokat szabályozó 6. §-a szerint minden gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, önálló életvitelének megteremtéséhez. Joga van arra, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, az egészségére káros szerek elleni védelemben részesüljön.

A gyermekvédelemben dolgozó szakemberek megállapításai alapján a veszélyeztetettség okai között elsődleges a szociális helyzet elégtelensége és ennek elsődleges közege a szegregált, telepszerű lakókörnyezet.

A szegregátumként kezelhető „Baromállási dűlőben” élő gyermekek nagyrészt a tatabányai óvodákban, iskolákban veszik igénybe a szolgáltatásokat, ellátásokat. A településrész elhelyezkedése miatt részükre sokkal könnyebben elérhetőek a tatabányai iskolák, óvodák. Azonban az óvodák telítettsége miatt egyre gyakrabban előfordul, hogy elutasítják a nem „körzetes” gyermek felvételét a Baromállási dűlőhöz közeli óvodákba. Ezeknek a gyermekeknek természetesen a vértesszőlősi óvodában, helyben biztosított az ellátás, azonban a szülőknek nehézkes és költséges a mindennapos közlekedés.

A „Szőlőhegyi” részen élők jellemzően a vértesszőlősi óvodába, iskolába járnak. Az ellátások így részükre elérhetőek, biztosítottak.

4.3.A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnői szolgálat ellátási területe Vértesszőlős bel- és külterülete. A külterületen belül a baromállási dűlő, illetve a szőlőhegy tartozik ide. Vértesszőlős vegyes körzet, iskola és óvoda is található a területen. A védőnő elsődleges feladata a prevenció.

A védőnő hetente egyszer kedden 09.00-10.00-ig egészséges csecsemő és kisgyermek tanácsadást, csütörtökön 13.00-15.00-ig várandós tanácsadást tart, illetve hétfőtől péntekig 08.00 és 16.00 óra között fogadja a kismamákat.

A Vértesszőlősi Védőnői Szolgálat tevékenységét 4 védőnő látta el a 2022-es évben. Az elmúlt év szeptemberében átmenetileg ellátatlan volt a körzet. Ezt követően a dülők ellátásának kivételével 2 védőnő osztozott a feladatokon, a helyettesítésben. Emiatt a tavalyi év nehéz volt a családok számára a folyamatos védőnő váltások, a szakember hiány miatt, főként a baromállási dűlőben, ahol gyakoriak a problémák, sok a szociálisan veszélyeztetett, a nehéz anyagi körülmények között élő család. Szinte az egész év helyettesítésben volt ellátva, heti 2 napban az 5 helyett. Ekkora körzet mellett gyakorlatilag csak „tűzoltó” munkát jelentett. Nem jutott elegendő idő a személyes találkozásra, a problémák megbeszélésére, a teljeskörű ellátásra. 2023. évtől településünkön a védőnői szolgálat ismét egy teljes állású védőnő alkalmazásával működik, aki ellátja az iskolai és óvodai védőnői feladatokat is.

Tájékoztatása szerint előzetes időpontegyeztetés alapján alkalmazkodik az egyéni igényekhez, mert sok kismama dolgozik, így nem tudnának eljönni a megjelölt időszakban. A dűlőben lakó kismamáknál jellemzőbb, hogy lemondják az időpontot, és újat kérnek vagy nem is szólnak, hogy nem tudnak elmenni. Gyakori, hogy a terhességük későbbi szakaszában jelentkeznek kiskönyvért, ezért több fontos vizsgálatról is lemaradnak. A védőnő általában hetente egyszer, illetve szükség szerint látogatja az itt élő családokat.

A védőnő először a tanácsadáson találkozik a várandós anyákkal és azt követően folyamatosan tartják vele a kapcsolatot. Cél a várandósság időszakának, majd a megszületett csecsemő fejlődésének figyelemmel kísérése. Erre egyrészt az Egészségházban tartott tanácsadáson nyílik lehetőség, ahol meghatározott időpontban a háziorvos is jelen van, másrészt a védőnő a családlátogatások során győződik meg a kismamák, anyukák és gyermekeik állapotáról.

A védőnő feladatai közé tartozik:

várandós anyák és a 0-14 éves korú gyermekek és családjuk gondozása, tájékoztatás, tanácsadás, az egészségmegőrzés, az optimális környezeti feltételekre vonatkozóan (helyes táplálkozás, káros szenvedélyek megelőzése, egészséges életmód) a gyermekek megfelelő érzelmi, értelmi fejlődésének elősegítése, biztosítása, veszélyeztetettség megelőzése.

Az egy védőnőre jutó gyermekek száma a 2021. évben már 386 volt, ami kifejezetten magas szám. Többek között ezért is lenne indokolt két védőnői körzet kialakítása.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek (01.31. szerinti állapot)	Átlagos gyermekszám védőnőnként (0-tól 6 éves korig)
	db	Fő	Fő
2016	0 illetve 1	97	216
2017	1	97	220
2018	1	114	238
2019	1	104	247
2020	1	114	263
2021	0 illetve 1	139	386

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A településen egy háziorvosi praxis működik, melynek területi ellátási kötelezettsége Vértesszőlős teljes közigazgatási területe, Vértesszőlős község egy háziorvosi körzetet alkot. A háziorvos a felnőtt és gyermek lakosságot egyaránt ellátja, külön gyermekorvosi praxis a településen nincs. A felnőtt háziorvos által ellátott gyermekek száma az elmúlt években hasonlóan alakult.

A településen gyermekorvos által ellátott gyermekekről adattal nem rendelkezünk.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2016	1	0	0	n.a.	220
2017	1	0	0	n.a.	225
2018	1	0	0	n.a.	231
2019	1	0	0	n.a.	216
2020	1	0	0	n.a.	196
2021	1	0	0	n.a.	196

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás pedagógiai szakszolgálati feladat. Településünkön élőknek a KEM Pedagógiai Szakszolgálat Tatabányai Tagintézménye nyújt ilyen jellegű szolgáltatást a 0-3 éves korú gyermekek számára. (A fejlesztő nevelés bekerülésével ez kitolódhat 6 éves korig.) A 3 évesnél idősebb korú sajátos nevelési igényű gyermekek számára szükséges habilitációs, rehabilitációs foglalkozás megszervezése a nevelést-oktatást végző intézmény feladata.

A 0-3 éves korú gyermekek speciális igényeire vonatkozó adatokkal nem rendelkezünk, azonban annak ismeretében, hogy a korai fejlesztés a védőnői szolgálattal biztosított ezen speciális igények kielégítése megoldható. A kisgyermekek korai fejlesztése intézményi szinten a bölcsődében kezdődik. Nagyon fontos a korai életkorban megkezdett fejlesztés szakemberek (óvodai fejlesztőpedagógus, szociális segítő, logopédus) és a szülők együttműködésével.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

Településünkön Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatás nem működik.

A gyermekjóléti alapellátások közül a Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsődében 2007. óta működő bölcsőde folyamatosan maximális kihasználtsággal üzemel. Az intézmény 2018. szeptember 1-jétől újonnan létesített épületben, már két csoporttal működik, mindkét csoportban 12-12 gyermeket látnak el. 2024 első felében pedig megkezdí működését a Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsőde telephelyeként a Baromállási dűlő területén egy újabb két csoportos (2x12 fős) bölcsőde, melyet teljes egészében pályázati forrásból (TOP-1.4.1-19-KO1-2019-00014), szintén kiemelt beruházásként valósít meg az Önkormányzat.

Az óvodás korú gyermekek részére fejlesztőpedagógus, illetve logopédus alkalmazását biztosítja az önkormányzat. Ezen kívül szociális segítő van az intézményben (A TJ ESZI Család-és Gyermekjóléti Központon keresztül). Az új intézményben az óvoda 2018. szeptember 1-jétől 5 csoporttal működik, csoportonként 25 gyermeket látnak el.

Továbbá Vértesszőlős Község Önkormányzata a gyermekjóléti alapellátást a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül a TJ ESZI Család- és Gyermekjóléti Központon keresztül teszi elérhetővé lakosai számára. *Bővebben a 2.2. 1. részben leírtak szerint.* A szolgáltatás helyben és a központ telephelyén is igénybe vehető.

A TJ ESZI Család- és Gyermekjóléti Központ törvényi feladataiból adódóan működteti a jelzőrendszert, amely a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésére szolgál. Így szoros kapcsolatot tart fenn a település nevelési-oktatási intézményeivel, rendőrséggel, gyámhivatallal, járási hivatal foglalkoztatási osztályával, védőnői szolgálattal, a pedagógiai szakszolgálattal. A központ a szociális munka eszközeinek és módszereinek felhasználásával hozzájárul az egyének, a családok, valamint a különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez, továbbá a szociális környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.

A TJ ESZI Család- és Gyermekjóléti Központ fő feladata az általuk nyújtott szolgáltatásokon keresztül a társadalmi egyenlőtlenségekből fakadó hátrányok kompenzálása, gyermekszegénység és a gyermekek társadalmi kirekesztettségének visszaszorítása.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A bölcsődei ellátás, mint szolgáltatás funkciója már nemcsak a szülők munkavégzésének támogatása, hanem a gyermekek egészséges fejlődésének segítése, jóllétének biztosítása, a szocializáció, a közösségi létre való felkészítés, az esélykiegyenlítés, és esetként a környezeti kockázati tényezők felismerése és kezelése is. A településen jelenleg egy bölcsőde működik. A bölcsődei férőhelyek száma 24. Azonban a fentebb említettek szerint a telephely működésének megkezdésével a férőhelyek száma 48 lesz. Családi napközi a településen nem működik.

4.3.3.a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	14	14
2017	14	14
2018	24	24
2019	24	24
2020	24	24
2021	24	24

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3.b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	0	0	14	14
2017	0	0	0	0	0	0	14	14
2018	0	0	0	0	0	0	14	14
2019	0	0	0	0	0	0	24	23
2020	0	0	0	0	0	0	24	24
2021	0	0	0	0	0	0	24	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar, intézményi adatgyűjtés

Vértesszőlősen munkahelyi bölcsőde és családi bölcsőde sem működik.

f) gyermekvédelem;

A gyermekjóléti szolgálat kiemelt feladata a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, amelyet a prevenciós munka első számú eszközének tekintünk. A veszélyeztetettség jelzésére épülő gyermekjóléti szolgáltatás hatékonyságát jelentősen befolyásolja a jelzőrendszer működésének minősége. A jelzőrendszer tagjainak együttműködése az esetek és a problémák mentén történik.

A gyermekvédelmi ellátás a gyermekjóléti alapellátáshoz hasonlóan a kistérségi együttműködés részeként biztosított a településen. A Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás szakmai egysége a TJ ESZI Család- és Gyermekjóléti Központ.

A szolgáltatás célja, feladatai:

- Elősegíti az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került egyének, családok, csoportok és közösségek életvezetési képességének megőrzése vagy helyreállítása; a felmerülő krízishelyzetek megszüntetését.

- Biztosítja a gyermekek érdekeinek védelmét, olyan személyes szociális szolgáltatás révén, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, lelki, egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, ill. a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

- A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat összehangolva a gyermeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, ill. szolgálatokkal – szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.

A szolgálat ellátja a családsegítés (4) bekezdés szerinti feladatait, valamint a Gyvt. 39. és 40. §-a szerinti gyermekjóléti szolgáltatási feladatokat.

- A TJ ESZI Család- és Gyermekjóléti Központ az általános segítő szolgáltatás keretében, a megelőző tevékenységek körében, valamint a gyermekek veszélyeztettségének megelőzése, és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében:

- Veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő és jelző rendszert működtet.

- Az észlelő és jelző rendszerrel, a nem állami szervekkel, a magánszemélyekkel, az egészségügyi szolgáltatást nyújtókkal (védőnői szolgálat, háziorvos, házi gyermekorvos), közoktatási intézményekkel (nevelési-oktatási intézmény, nevelési tanácsadó), a rendőrséggel, az ügyészséggel, a bírósággal, menekülteket befogadó állomással, a menekültek átmeneti szállásával, társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal való együttműködést megszervezi, tevékenységüket összehangolja.

- A jegyző, a járási hivatal, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató, intézmény,

- valamint a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi a családsegítést

- nyújtó szolgáltatónak, intézménynek, ha segítségre szoruló családról, személyről szerez tudomást.

- Az egyesületek, az alapítványok, a vallási közösségek és a magánszemélyek jelezhetik a családsegítést nyújtó szolgáltatónak, intézménynek, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást.

- Ha a Család- és Gyermekjóléti Központ a jelzőrendszer működtetése körében a család- és gyermekjóléti központ feladatkörébe tartozó vagy szakmai támogatását igénylő esetről szerez tudomást, haladéktalanul feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és felkeresve tájékoztatja őket a segítségnyújtás lehetőségeiről, egyúttal értesíti az illetékeseket.

A gyámhatóság feladat- és hatáskörét a települési önkormányzat jegyzője, a járási gyámhivatal, valamint a szociális és gyámhivatal gyakorolja. A gyermekvédelem területén a jegyzői gyámügy többek között gyámhatósági ügyekben kérésre környezettanulmányt készít, adatszolgáltatást teljesít. Megállapítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállását. A járási gyámhivatal a gyermekek védelme érdekében dönt az ideiglenes hatályú elhelyezésről, átmeneti nevelésbe vételről, tartós nevelésbe vételről, védelembe vételéről, örökbe fogadásáról, családba fogadásáról stb. (A felsorolás a teljesség igénye nélkül készült. A gyámhatóság feladatait a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006.(XII.23.) Kormányrendelet tartalmazza.)

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Ezen szolgáltatás nyújtására is elsősorban a kistérségi társulás keretein belül működő Egyesített Szociális Intézmények keretein belül kerül sor. A TJ ESZI Család- és Gyermekjóléti Központ dolgozói tudnak segítséget nyújtani a krízishelyzetben lévők részére. Az észlelő- és jelzőrendszer tagjaival való szakmai együttműködés a krízishelyzetek megoldásának egyik elengedhetetlen feltétele. A TJ ESZI Család- és Gyermekjóléti Központ által biztosított készenléti szolgálat elérhetősége: +36/30339-8727, amely hívható a hét minden napján, éjjel-nappal, krízishelyzetben felmerülő azonnali segítség, tanácsadás, tájékoztatás érdekében.

Az anyaoththonok és a családok átmeneti otthonai (anyagi vagy családi) krízishelyzetben jelenthetnek megoldást azok számára, akiknek nincs hová menniük. Bizonyos esetekben kimondottan célszerű, ha a krízishelyzetben lévő nő távol kerül addigi környezetétől, de vannak olyan helyzetek is, amikor az anyaoththon/családotthon és a lakóhely távolsága komoly problémát jelent (munkahely, gyermekellátó intézmények). Tatabányán megtalálható a Tatabányai Családok Átmeneti Otthona: +36-34/512-561 és a Tatabányai Gyermekek Átmeneti Otthona: +36-34/512-562, illetve országos illetékességgel az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat (OKIT) Ingyenes segélyvonal: +36-80-20-55-20, továbbá a NANE Segélyvonal bántalmazott nők és gyermekek számára: 06-80-505-101 <http://nane.hu/>, illetve a Gólyahír Egyesület a bajban lévő várandós anyák számára: 06-80-203-923.

Krízishelyzet esetén a Komárom-Esztergom Vármegyei Nevelőszülői hálózatot is igénybe lehet venni (Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltatón keresztül). A nevelőszülő a Komárom-Esztergom Vármegyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatala jelöli ki.

A krízishelyzetben lévő 3-18 éves gyermek/tanuló és szülei, pedagógusai számára a Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Szakszolgálat pszichológiai tanácsadást, támogatást, terápiát biztosít (a nappali tagozaton folytatott tanulmányok végéig).

A krízishelyzetben a gyermekek, vagy szüleik által helyben igénybe vehető szolgáltatások: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, települési támogatásokra való jogosultság, ingyenes bölcsődei, óvodai, iskolai étkeztetés, gyógyszer-támogatás, természetbeni települési támogatás (lakásfenntartási támogatás, élelmiszer-csomag), vagy tűzifa támogatás.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

A program 3.6 pont e) pontjában már kifejtettük a gyermekek sportprogramokhoz való hozzáféréseinek lehetőségeit.

A gyermekek számára szabadidős és szünidei programok szervezésében településünkön meghatározó az Önkormányzat által működtetett Községi Ház, a helyi általános iskola, a szlovák önkormányzat és a helyben működő református egyházközség is.

Az iskolai nyári szünet hosszúsága, és ebből fakadóan a gyermekek felügyelete nagy problémát jelent a szülők számára. Ezért az önkormányzat közös összefogással több napközis táborozási lehetőséget kínál, elsősorban iskoláskorú gyermekek számára. A községi ház szervezésében lehetőség van könyvtáros táborban való részvételre (25-30 fő). A Vértesszőlősi Református Missziói Egyházközség minden évben felekezeti hovatartozás nélkül szervez 20-25 fő részére nyári napközis tábort az imaházuk területén (Ide óvodás korú gyermekek is érkezhetnek.) és biciklis tábort a környező településekre. Az általános iskola minden évben megszervezi a „nyüzsiző tábort”, ahová 15 fő iskolás gyermeket várnak jelentkezési sorrendben (saját tanulók). Illetve a Vértesszőlősi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat iskolás korú gyermekeknek évek óta tánc-tábort szervez, amelyet vagy helyben vagy valamelyik környező településen bonyolít le. A táborok egyhetes, vagy három napos turnusokban zajlanak. A nyári szünetből ezek a táborok kb. 3-4 hetet ölelnek fel, ezzel is támogatva a dolgozó szülők gyermekeinek felügyeletét. Ezek a táborok természetesen nem ütköznek egymással, illetve mindegyik nagyon kedvező feltételekkel működik mind anyagi, mind egyéb szempontból. (Például alkalmazkodnak a szülők munkaidejéhez, és tudnak fogadni ételallergiás gyerekeket is.)

Ezen kívül Vértesszőlősen igénybe vehető lovas tábor, focitábor, élménytábor, és a kisebbeknek fejlesztőtábor is. Bár ezek nem kedvezményes táborok, mindenképpen nagy segítség a szülőknek, hogy helyben vannak.

A Községi Ház és a szlovák nemzetiségi önkormányzat által a tanév ideje alatt számos, óvodások és általános iskolások részére szervezett programok vannak, többnyire kreatív foglalkozások vagy ünnepekhez kötődő rendezvények.

A Vértesszőlősi Általános Iskolában a tanulók mind a 8 évfolyamon felzárkóztató és tehetséggondozó foglalkozásokon vehetnek részt. Ennek keretében van lehetőség a tanulásban lemaradottak megsegítésére, valamint a tehetségek mind szélesebb körű kibontakoztatására.

Az önkormányzat célja, hogy mindenfajta szabadidős foglalkoztatást a legszélesebb körben tudják igénybe venni a település lakói. A tájékoztatás eszközével igyekszünk minden réteghez eljuttatni az információkat a szabadidős programokkal kapcsolatban.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfélig, szünidei);

Az intézményi gyermekétkeztetést az Önkormányzat külső szolgáltatásként vásárolja. A tanév, illetve nevelési év folyamán az általános iskolákban, az óvodában és bölcsődében biztosított a gyermekek étkeztetése. A gyermekek étkeztetését, az egészséges táplálkozás feltételeit a tatabányai Kölyök Vendéglátó és Gyermekélelmezési Kft. útján biztosítja. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult óvodás és 1-8. osztályos gyermekek ingyenesen, felsőbb osztályosok 50 %-os térítési díjkedvezményrel vehetik igénybe az étkeztetést. Az óvodákban több jogszabályi feltétel megléte esetén is ingyenes lehet az étkezés (pl. a szülők önkéntes jövedelemnyilatkozata alapján, tartós beteg gyermek, három vagy többgyermekes családban élő gyermek, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság) ezért a szülők nem járják végig a hivatali utat a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultság megállapításáért, hanem az egyszerűbb lehetőséget választják és a jövedelemnyilatkozat alapján veszik igénybe az ingyenes étkeztetést.

A Kölyök Kft. közreműködésével a szünidei étkeztetés a hátrányos ill. halmozottan hátrányos helyzetű iskolás korú gyermekek számára elérhető. A szolgáltatás a község bel- és külterületén egyaránt elérhető a jogosultak számára. Többnyire a Baromállási dűlő területén élők veszik igénybe a lehetőséget. A déli meleg főétkezés biztosítása helyben történő fogyasztással nem megvalósítható, ezért az ételt dobozolva szállítja ki a Kölyök Kft. a tatabányai Körösi Általános Iskolába, ahol a gyermekek, ill. a szülők azt átvehetik. Belterületen a TJ ESZI Vértesszőlősi Segítő Szolgálat telephelyén tudják átvenni a dobozolt ételt a szülők. A szünidei étkeztetés lehetősége minden iskolai szünet (őszi, tavaszi, nyár) alatt igénybe vehető.

Szünidei étkeztetésben résztvevők számának alakulása a 2020/2021. tanévben: a tavaszi szünetben: 4 fő, a nyári szünetben: 6 fő, az őszi szünetben: 4 fő, a téli szünetben: 4 fő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű kiskorú gyermek számára igényelték az ebédet.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

A roma népesség társadalmi helyzetének javítása érdekében fontos szempont kulturális identitásuk megőrzése, valamint a kultúrához hasonlóan a sport egyik

fontos funkciója, hogy közös sportélményeken keresztül elősegítse a különféle hátrányokkal küzdő emberek integrációját. A programok célja az attitűd és szemléletformálás. Köznevelési és közoktatási intézményeinkben integrált oktatás folyik. Kirándulások, sport programok, kézműves foglalkozások, nemzetiségi ételeket, népszokásokat bemutató programok szervezése, melyben az eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok tagjai közösen vesznek részt, ismerik meg egymást.

- k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Nem áll rendelkezésre adat arra vonatkozóan, hogy hátrányos megkülönböztetés, az egyenlőbánásmód követelményének megsértése történt volna a szolgáltatások nyújtásakor. Az önkormányzathoz erre vonatkozó észrevétel sem érkezett.

A bölcsőde, az óvoda és az iskola, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi-, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került és SNI gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását és a gyermekek egészséges fejlődését a gyermekek érdekeit és esélyegyenlőségét tartva szem előtt. Szükséges esetekben a gyermekek és tanulók megkapják a megfelelő szakmai támogatást.

- l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül

A TJ ESZI Család- és Gyermekjóléti Központ hátránykompenzáló szolgáltatásai (pl. támogató szolgálat) nagyban hozzájárulnak fogyatékkal élő gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből és eseti gondozásból áll, ami a fogyatékkal élő gyermekek érdekeit, minőségibb életvitelét és fejlődését szolgálják.

Továbbá az önkormányzat a pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segíti a célcsoportokhoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával történik.

4.4.A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Az Nkntv. 47. §-a alapján sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók neveléséről, iskolai felkészítéséről a szakértői bizottság szakértői véleménye szerint kell gondoskodnia az óvodának, iskolának. A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, a tanuló iskolai nevelése-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt történhet. A gyermek, tanuló integrált vagy

speciális intézményi keretek között történő nevelését, oktatását a szakértői bizottság által kiadott véleményben foglalt állásfoglalás alapján lehet és kell biztosítani. Az ezzel ellentétes gyakorlat jogsértő mind a Nkntv., mind pedig az egyenlő bánásmód követelményét tekintve.

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

Településünkön az SNI gyermekek többi gyermekkel való együttnevelésének, oktatásának feltételei adóttak. A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai, iskolai ellátása a településen megoldott. A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek ellátása tapasztalataink alapján szintén megoldott. Az óvoda és a bölcsőde is fogad sajátos nevelési igényű gyermekeket.

Az óvodában és általános iskolában is vannak sajátos nevelési igényű gyermekek. Velük fejlesztő pedagógus és gyógypedagógus is foglalkozik. Az óvodában a gyógypedagógus helyben, megbízási szerződéssel, heti két alkalommal tart foglalkozásokat. Az iskola intézménye a Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Tatabányai Tagintézménye segítségével szintén helyben biztosítja a gyógypedagógiai foglalkozásokat (utazó gyógypedagógus). Biztosított a logopédiai ellátás az óvodában és iskolában is. A TJ ESZI Család- és Gyermejkölési Központ által biztosított az óvodában és az iskolában is a szociális segítő munkatárs, aki szükség esetén a jelenléti napokon kívül is rendelkezésre áll.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2016	92	3	3,26
2017	93	1	1,08
2018	104	2	1,92
2019	114	0	0,00
2020	129	0	0,00
2021	130	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2016	159	2	1,26
2017	166	1	0,60
2018	175	4	2,29
2019	174	0	0,00
2020	187	0	0,00
2021	190	1	0,53

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2016	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2017	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2018	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2019	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2016	16	53
2017	22	44
2018	11	42
2019	3	43
2020	9	37
2021	15	39

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll: a szülő, a családba fogadó gyám alacsony (alapfokú) iskolai végzettsége, vagy alacsony foglalkoztatottsága, vagy az elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei. Halmozottan hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a fenti három körülmény közül legalább kettő fennáll.

2022. december 31-i állapot szerint 40 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek volt. A jegyző a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg (vagy azt követően) kérelemre – külön döntésben - a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal megegyező időtartamra állapítja meg a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállását. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek megoszlása terület szerint:

- A község belterületén lakik: 2 család- 3 gyermek
- Szőlőhegyen lakik: 2 család - 2 gyermek
- Baromállási dűlőben lakik: 16 család - 35 gyermek

A fenti számadatokból következik, hogy a dűlőben élőknel egy-egy családban sokkal több gyermeket nevelnek. A 2022. december 31-én a nyilvántartott adatok szerint a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek megoszlása a következő: hátrányos helyzetű: 14 gyermek, halmozottan hátrányos helyzetű: 22 gyermek.

A fenti táblázatokból (4.4.a)1-4) látszik, hogy ezek a gyermekek jellemzően nem a helyi intézményekbe járnak, illetve a középfokú intézmények tekintetében (mivel nincs a településen) nem rendelkezünk releváns adatokkal.

A települési intézményeink nagy hangsúlyt fektetnek a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felismerésére (sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, magatartási

nehézséggel küzdő, kiemelten tehetséges, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek).

Nagyon fontos az ágazatközi együttműködés szerepe abban, hogy a felismerést követően a gyermekek, mihamarabb a megfelelő ellátáshoz juthassanak. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő iskolás gyermekek ellátását a pedagógiai szakszolgálat szakemberei végzik. A szakértői véleménnyel rendelkező beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek pedagógiai célú rehabilitációja az iskolás korú gyermekek fejlesztése esetében is helyben történik. Szakértői vizsgálat előtt a szülő a szakértői vélemény iránti kérelmében nyilatkozhat arról, hogy a vizsgálaton szakszolgálati esélyegyenlőségi szakértő jelenlétét kéri gyermeke halmozottan hátrányos helyzetére való tekintettel. A Komárom-Esztergom Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Tatabányai Tagintézménye által ellátott tevékenységek:

- gyógypedagógiai tanácsadás,
- korai fejlesztés és gondozás,
- konduktív pedagógiai ellátás,
- szakértői bizottsági tevékenység,
- nevelési tanácsadás,
- logopédiai ellátás,
- gyógytestnevelés,
- tehetséggondozás.

A pedagógiai szakszolgálat feladata a kiemelten tehetséges gyermekek gondozása is: a tehetség felismerése, tehetséggondozás, javaslat tehetségprogramba történő bekapcsolódásba.

Azok a speciális nevelési szükségletű, szakértői véleménnyel rendelkező gyermekek, akiknek a nevelése-oktatása integrált formában nem valósítható meg, a településünkhöz közeli speciális óvodákba és iskolákba járnak (pl. Tatabányai Éltes Mátyás Egységes Gyógypedagógia Módszertani Intézmény, Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Készségfejlesztő Iskola, vagy Református Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Tatabányai Tagintézménye).

- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	3	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	125	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	5	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6	17
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	15	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	11	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	11	0
Gyógypedagógusok létszáma	n.a.	n.a.
Dajka/gonozónő	5	0
Kisegítő személyzet	6	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

A 4.4.2. számú táblázat mutatja, hogy az óvodába beírt gyermekek száma évek óta 100 fő fölött van. 2021-ben 125 fő. Az egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma a vizsgált években meghaladta a 20 főt.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2016	98	4	110	2	92	0	0	23
2017	68	4	110	2	93	0	0	23
2018	88	5	125	1	104	0	0	21
2019	93	5	125	1	114	0	0	23
2020	115	5	125	1	129	0	0	26
2021	115	5	125	1	130	0	0	26

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

Az óvodában és iskolákban évek óta integrált nevelés folyik, ezáltal érvényesül az elfogadó pedagógia. A halmozottan hátrányos helyzetű és roma nemzetiséghez tartozó és sajátos nevelési igényű gyermekek együttnevelése valósul meg. Az óvodai és iskolai neveléshez minden gyermek számára biztosított az egyenlő hozzáférés. Fontos a befogadó és toleráns légkör biztosítása.

Az általános iskolára vonatkozó adatokat a 4.4.4. és a 4.4.5. számú táblázatok tartalmazzák.

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2016	0	8	1	19,88	15,09
2017	0	8	1	20,75	14,46
2018	0	8	1	21,88	15,43
2019	0	8	1	21,75	10,34
2020	0	8	1	23,38	14,44
2021	0	8	1	23,75	15,79

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2016	15
2017	11
2018	22
2019	23
2020	12
2021	19

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Hátrányos megkülönböztetést és jogellenes elkülönítést az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belül nem tapasztaltunk.

- d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Nem releváns, csak egy általános iskola van a településen.

- e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások;

A kötelező hátránykompenzáló juttatásban, minden érintett gyermek részesül.

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoportokhoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával történik.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2016	n.a.	n.a.	60	23
2017	n.a.	n.a.	46	16
2018	n.a.	n.a.	49	14
2019	n.a.	n.a.	54	5
2020	n.a.	n.a.	48	10
2021	n.a.	n.a.	74	4

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5.Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nehezebb anyagi helyzetben lévő családokban élő gyermekek ellátása megterhelő. A nagyon rossz anyagi körülmények között élő családoknak továbbra segítséget kell nyújtani	Gyermekevédelmi és szociális ellátásokhoz való hozzájutás segítése a törvényi lehetőségek feltárásával, alkalmazásával, a településen működő civil szervezetek bevonásával
Nincs kifejezetten a hátrányos helyzetű gyermekek részére ingyenes szünidei tábor a településen	Napközis tábor szervezése a településen élő hátrányos helyzetű gyermekek számára. (A tábor keretében tematikus tanulás, életviteli és egészségfejlesztéssel összefüggő beszélgetések, kirándulások szervezése.)

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék, minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében. A Munka Törvénykönyvről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik az egyenlő bánásmód követelményéről a munkabérezéssel és munkaviszonnyal kapcsolatban, amikor kimondja, hogy a munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

A rendelkezésre álló adatokat megvizsgálva, láthatjuk, hogy a település összlakosságának 50 %-a nő (1724 fő), ebből a női lakosok több, mint fele (956 fő) 18-65 éves, aktív korú.

A nemek egyenlősége vizsgálata kapcsán az önkormányzat és intézményei – hasonlóan a fogyatékos célcsoportokhoz - rendkívül kevés adattal rendelkezik. A nők és férfiak közötti egyenlőség vizsgálatához azonban a lehető legrészletesebb adatok, információk szükségesek az önkormányzat tevékenysége szempontjából releváns területeken és témakörökben. A nők elleni hátrányos megkülönböztetést nem mindig könnyű észrevenni. Sokszor maguk a nők – különösen, ha vezető pozíciót töltenek be – tiltakoznak a leghevesebben, amikor arról esik szó, hogy az otthoni, a munkahelyi vagy a közéleti szférában személyesen ők maguk, vagy a nők általában hátrányt szenvednének el a férfiakhoz képest.

5.1.A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők gazdasági, munkaerő-piaci speciális helyzetét többek között az adja, hogy egyszerre több szerepet töltenek be a mindennapi életben, egyszerre kell helytállniuk a munkahelyen és a családjukban. A kettős szerep miatt sokszor plusz teher nehezednek rájuk, s ez a szerepek összehangolása néha nehézséget jelenthet mindkét

fél (apa, anya) számára. A visszatérni szándékozó, illetve a kisgyermeket nevelő nők számára a korábbi munkahelyükre való visszatérés több szempontból is nehéz feladatot jelent. Munkától való tartós távollétük alatt készségeik, ismereteik elavulnak, megkopnak, amely alkalmazásukban hátráltathatja őket (főleg, ha több gyermek születése miatt hosszabb időt töltöttek távol). Még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket, vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, és/vagy esetleg pályakezdőként kevés munkatapasztalattal rendelkeznek.

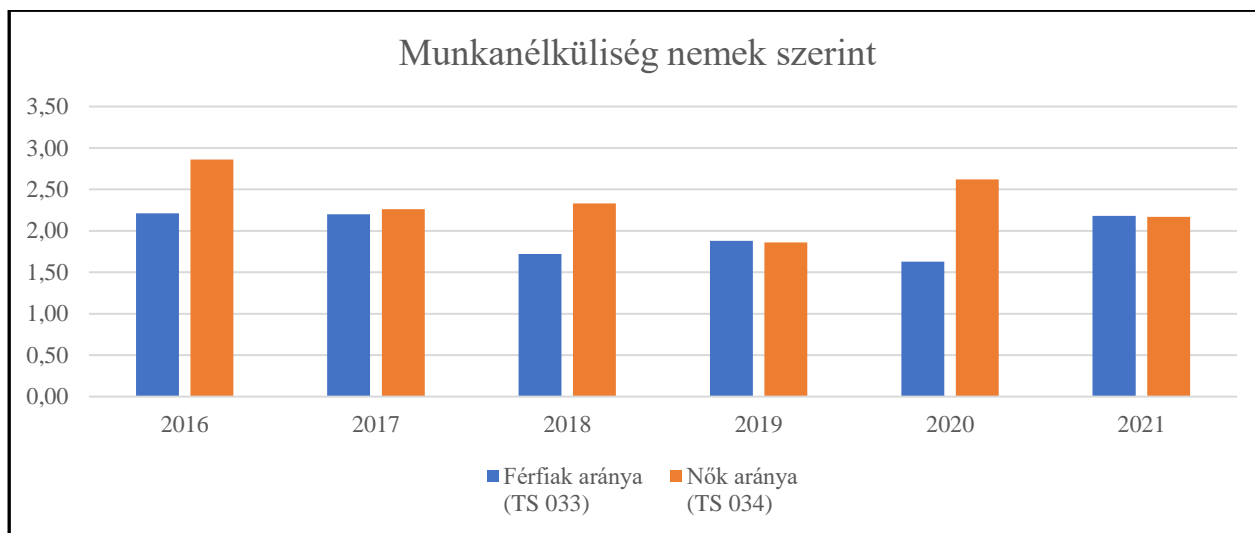
A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. Az Ebktv. pedig megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A női esélyegyenlőség érdekében fontosak a nőkre szabott foglalkoztatási programok, a családbarát munkahelyek, a gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgáltatások, a 0-3 éves korosztály napközbeni felügyeletének biztosítása (bölcsőde, családi napközi), a szociális biztonsági rendszerek megfelelő kialakítása (betegség, rokkantság, idősor, üzemi baleset vagy foglalkoztatási betegség esetén, munkanélküliség elleni védelem), a szülői szabadság biztosítása, a gyermeket váró nők, a gyermekágyas és szoptatós anyák munkahelyi biztonsága.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2016	2,21	2,86	2,54%
2017	2,2	2,26	2,23%
2018	1,72	2,33	2,03%
2019	1,88	1,86	1,87%
2020	1,63	2,62	2,13%
2021	2,18	2,17	2,18%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

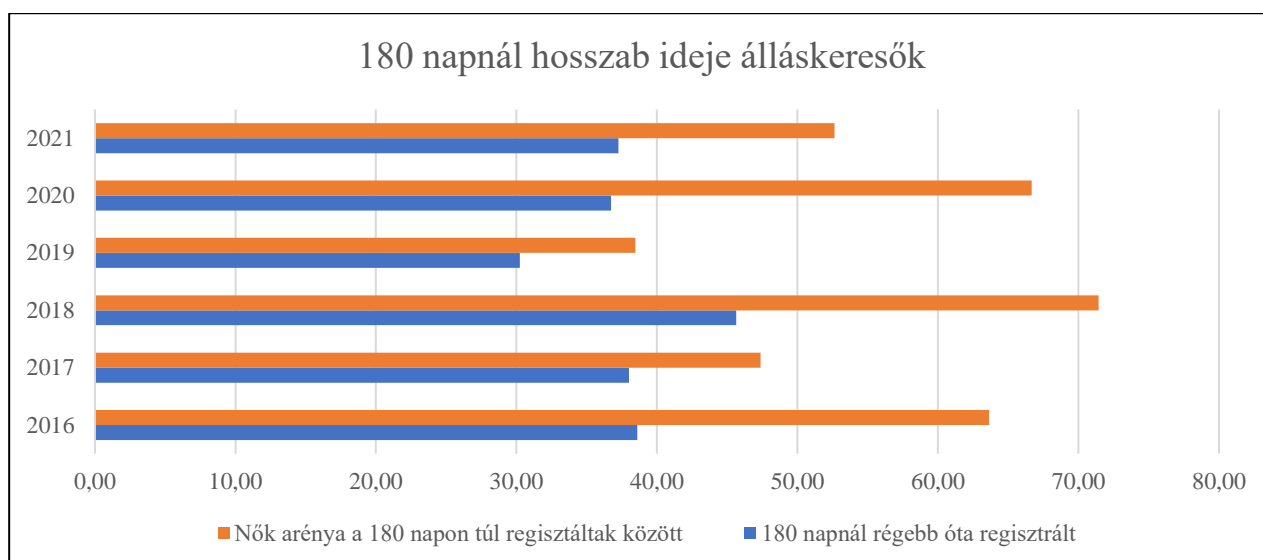

A nyilvántartott álláskeresők körében 2020-ban volt a legmagasabb (2,62%) a nők aránya, ami ez előző évhez képest 0,76 %-os emelkedést jelent. Oka feltételezhetően a koronavírus járvány megjelenése, ami 2019 év végén jelent meg hazánkban. Ha összehasonlítjuk a két nem arányait akkor azt látjuk, hogy a nők nagyobb mértékben voltak érintettek a tartós munkanélküliségben, mint a férfiak. Jelenleg a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy kiegyenlítődni látszik a nők és férfiak munkanélküliségi rátájának nemek szerinti aránya.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2016	38,6	63,64
2017	38	47,37
2018	45,65	71,43
2019	30,23	38,46
2020	36,73	66,67
2021	37,25	52,63

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők között a vizsgált időszakban jellemzően a nők vannak többen. 2021-ben a nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül 52,63 %.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma
(a 3.2.6. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2016	57	6
2017	50	4
2018	46	2
2019	43	1
2020	49	3
2021	51	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő álláskeresők száma a vizsgált időszakban csökkent, 2021-ben 1 fő keresett állást pályakezdőként.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Országos adatok szerint a foglalkoztatást segítő és képzési programok elősegítik a munkavállalás esélyét.

Ugyanakkor a munkanélküli férfiak nagyobb eséllyel vesznek részt vállalkozástámogatási programokban és válnak vállalkozóvá. A bértámogatási programokba azonos eséllyel kerülnek be a nők és a férfiak.

A munkaerőpiaci helyzet javításában sokat segít a térítésmentesen megszerezhető két szakképzettség lehetősége. A Tatabányai Szakképzési Centrum minden szakiskolában indít képzéseket felső jelentkezési korhatár nélkül, ami nagyon

népszerű a hölgyek körében is. Ilyen pl. a fodrász, kéz- és lábápoló, kozmetikus, cukrász, kisgyermekgondozó-, nevelő stb.

A nyilvántartott álláskeresők részére térítésmentesen igénybe vehető képzéseket indít a Tatabányai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A munkaerőpiacon meghatározó tényező az iskolai végzettség. Az alacsony iskolai végzettségű nők komoly nehézségekkel szembesülnek a munka világában. Az iskolázatlanság mellett fokozhatja hátrányukat a munkatapasztalat hiánya, az idősebb életkor és a kisgyermekes családi háttér is. Problémát jelent az esetükben, hogy betanított feladatokra sem tudják alkalmazni őket, mert a teszt megírása is problémát jelent. Alkalmi munkát tudnak csak vállalni, ill. a közfoglalkoztatás jelent esélyt a számukra.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetésének számos formája létezik. Gyakran már a munkára való jelentkezés, illetve a munkaviszony létesítésekor is megmutatkozik, esetleg az azonos munkáért járó eltérő bérezésben.

A kistelepüléseken élő, a roma, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák. A kisgyerekes anyáknak „állandóan beteg a gyerekük”, „beszűkülnek a GYES alatt”, „nem elég rugalmasak”, míg a 45 év feletti nőknek úgymond „elavult a tudásuk, kompetenciájuk”, és „járatlanok a változó világban”. Noha valóban semmiféle szabály, rendelet vagy törvény nem írja elő, a valóság az, hogy a gyermekgondozással, háztartással, házkörüli munkákkal, idős- és beteggondozással kapcsolatos feladatok elsőprő többségét ma is még mindig a nők végzik, akár dolgoznak emellett fizetést biztosító munkahelyen is, akár nem. A településen nem tudunk a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetésről, de ez nem jelenti azt, hogy az ilyen jellegű diszkrimináció egyáltalán nincs jelen.

Az önkormányzat által foglalkoztatottak körében nem jellemző a hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén. Sőt általánosan elmondható, hogy intézményeinkben a női alkalmazottak jelentős többségben vannak.

5.2.A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A legtöbb családra jellemző, hogy a családban és a háztartásban jelölik ki a nők elsődleges helyét, a családi, magánéletbeli feladatok és felelőségek általában egyoldalúan a nőket terhelik. Túlnyomórészt ők látják el a gyerekeket és az időseket, sőt, magukat a dolgozó vagy nem dolgozó férfiakat is, ezért a nők egyre inkább küzdenek a munka és a családi élet összeegyeztetéséhez fűződő problémákkal. A nők fontos szerepet játszanak a nyugodt családi háttér biztosításában, a gyermeknevelésben és a háztartás vezetésében. A női munkavállalók túlterheltségét jelentős mértékben enyhíthetik a családbarát intézkedések úgy az állami szektorban, mint a magánszférában. Azonban a munkahelyek családbarát jellegéről nem áll rendelkezésre túl sok információ.

Vértesszőlősen biztosított a gyermekek bölcsődei és óvodai elhelyezése, amely elsősorban az anya munkavállalását segíti, de sok esetben a család szociális helyzete is indokolja a kisgyermek bölcsődei ellátását. Az intézményben a gyermekek részére életkori sajátosságaiknak megfelelően napi ötszöri étkeztetés biztosított. A Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsőde alkalmazkodik ahhoz, hogy gyermekük napközbeni ellátása mellett a szülők munkát tudjanak vállalni, ezért 6-17 óráig üzemel. Az önkormányzat az óvoda és a bölcsőde nyitva tartását évente felülvizsgálja, annak érdekében, hogy az a lehető legjobban illeszkedjen a szülők igényeihez. A 2024. év első felében elinduló bölcsőde (Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsőde telephelyeként) a Baromállási dűlő területén, kifejezetten a nehezebb körülmények között élő nők munkavállalását fogja segíteni, hogy a gyermekek napközbeni ellátása biztosított legyen.

A helyi általános iskolában 6.45-16.30-ig van ügyelet, ez kevésbé alkalmazkodik a munkavállaló szülőkhöz, de a településen ez eddig nem okozott gondot.

A gyermeküket egyedül nevelő nők gazdaságilag (és jogilag is) ki vannak szolgáltatva. A közösségi szociális munka módszereinek bővítésével, önszervező csoportok támogatásával csökkenthető a gyermeküket egyedül nevelő nők gazdasági kiszolgáltatottsága.

A közszférában általában jellemző a 8:00 és 16:00 óra közti munkaidő, ami lehetővé teszi, hogy gyermekük napközbeni ellátása mellett a szülők munkát tudjanak vállalni. A magánszférában ettől eltérő munkarend is lehetséges, azonban tapasztalatunk, a munkáltatók elsősorban a gazdasági érdekeiket nézik és nem a humán szempontokat veszik figyelembe. A többműszakos 12 órás folyamatos munkarend kedvezőtlen a kisgyermekes anyáknak. A környező települések ipari parkjaiban az utóbbi években egyre több multinacionális vállalatnál bevezették az úgynevezett kismama műszakot, amely alkalmazkodik az óvodai, iskolai nyitvatartási rendhez. Ezek általában 7-15 óráig, vagy 8-16 óráig tartó 8 órás műszakok.

Településünkön 1 fő látja el a teljeskörű védőnői feladatokat. *Lásd a 4.3 a) pontban leírtak szerint.*

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2016	0 illetve 1	97	216
2017	1	97	220
2018	1	114	238
2019	1	104	247
2020	1	114	263
2021	0 illetve 1	139	386

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A bölcsődei férőhelyek száma 24. A bölcsőde hosszú évek óta teljes létszámmal üzemel.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2016	14	14
2017	14	14
2018	24	24
2019	24	24
2020	24	24
2021	24	24

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Vértesszőlősen munkahelyi bölcsőde és családi bölcsőde sem működik.

5.2.2.b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3.b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2016	0	0	0	0	0	0	14	14
2017	0	0	0	0	0	0	14	14
2018	0	0	0	0	0	0	14	14
2019	0	0	0	0	0	0	24	23
2020	0	0	0	0	0	0	24	24
2021	0	0	0	0	0	0	24	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar, intézményi adatgyűjtés

5.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A család- és nővédelmi gondozást az Eütv. 41. §-a rögzíti, ennek értelmében szükséges biztosítani a gyermekvállalás körülményeinek elősegítését a tanácsadás és gondozás eszközeivel, a családtervezéssel összefüggő ismeretek átadását és a nők egészségvédelmét szolgáló intézkedéseket. Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz történő hozzáférésről lásd a 3.6. pontot.

Magyarországon érvényesülő jelenlegi demográfiai folyamatok mellett különös jelentőséggel bír a családtervezés. A gyermekvállalási kor kitolódott, a családokban vállalt átlagos gyermekszám csökken. A nők esélyegyenlőtlenségi helyzetének minden területe szorosan összefügg és hatással van a születendő gyermekekre, illetve saját maguk számára. A megváltozott társadalmi-gazdasági helyzetben szemléletváltásra van szükség, amely a hagyományos nemi szerepek (házimunka és gyermeknevelés feladatai, karrier) értelmezésével és újragondolásával mindkét nem számára azonos esélyeket biztosít a munka világában és a családi életben is. A felnövekvő generáció szemléletformálásának eszköze lehet a nevelési, oktatási intézmények programjában a családtagok egyenrangú fontosságát és szerepvállalását hangsúlyozó családi életre való nevelés. Fontos lehet a köznevelési intézményekben tartott felvilágosító programok megújítása oly módon, hogy a gyermekvállalás tudatos időzítésének fontossága mellett, a családi élet tudatos tervezését, társadalmi értékét is hangsúlyozza. Emellett a háztartási és gyermeknevelési feladatok értékének társadalmi elismertségét is emelni kell, tudatosítani minden korosztály számára a hagyományos anyai feladatok fontosságát, lehetővé tenni a férfiak számára a benne való nagyobb szerepvállalást. A gyermekvédelmi gondoskodás látókörébe került fiataloknál kiemelt figyelmet kell fordítani a felvilágosításra, családtervezési tájékoztatásra. A tájékoztató programok megvalósítása során a köznevelési

intézmények számára az iskolavédőnők, védőnők, az óvodai-iskolai szociális segítők, az egészségügyi intézmények dolgozói, valamint a civil szervezetek nyújthatnak segítséget.

Fontos a szülőklubok szervezése, mert tematikus foglalkozásokon a szakemberek (védőnők, gyermekorvosok, gyógytornász, pszichológus, dietetikus, stb.) olyan ismereteket adhatnak át, praktikus készségeket fejleszthetnek, esetenként szemléletet formálhatnak, amelyek az attitűdök pozitív változásának irányába hathatnak. A kluboknak közösségformáló szerepük is van, mivel a szülők egymás tapasztalataiból merítve, egymástól tanulva megbeszélhetik a mindennapi problémáikat.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás elsősorban a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdi meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor. A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama (gyakorlati és lelki) segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és az orvossal is, így adott településen árnyalt képpel rendelkezik a családok gyermekellátási és nevelési helyzetéről. Szakemberként hatékony segítséget képes nyújtani a családoknak, ez pedig szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermekek számától.

5.4.A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény és a büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény tartalmazza. A családon belüli erőszakról nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás. A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl.: szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak.

A nőket, illetve a családokat érintő erőszak egy olyan társadalmi probléma, melyben nagyfokú a látencia. Ezen problémák jó része a családban marad, hiszen az otthon az egy privát szféra, amely sérthetetlen, az otthon falai között folyó erőszak ennél fogva gyakran láthatatlan. A helyzetet nehezíti az is, hogy a bántalmazások egyáltalán nem, vagy csak kis mértékben láthatóak a külső szemlélők számára, sokszor az erőszaktevő és az áldozat is igyekszik eltitkolni azt. Ezért az esetek nagy része csak hosszú idő múltán kerül a hatóságok látókörébe. A szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a nevelési tanácsadók, a rendőri tevékenység egyre jobban összehangolt munkája eredményeként, a védelmi jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy krízishelyzetben hova fordulhatnak segítségért.

A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma azonban alulmarad a tényleges esetek számától. A rendőrségi riasztások és bírósági eljárások számszerű adatainak összegyűjtése mellett érdemes megnézni, hogy a családvédelmi koordinációval összefüggő jelzések milyen arányban mutatkoznak meg a településen. Ezeket célszerű összevetni a rendőrségi feljelentések számával. Ha az eredmények azt mutatják, hogy magas az erőszak aránya, akkor javaslatokat kell tenni a nők tájékoztatásának, illetve a társadalmi érzékenyítés lehetséges formáira (pl.: felvilágosító programok már az iskolában, a terhes gondozáson plakátokkal). A kiszolgáltatottabb helyzetben lévő idősök és a nők válhatnak nagyobb valószínűséggel erőszakos bűncselekmények áldozataivá.

A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Gyár.) 2020. január 1-jén hatályba lépett módosításával – ezen naptól – a korábban a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró járási hivatal hatáskörébe tartozó családvédelmi koordináció a települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe került át.

A hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvényben (a továbbiakban: Hkt.) leírtak szerint meghatározott intézmények és személyek kötelesek jelezni a családvédelmi koordinációért felelős szervnek, ha hozzátartozók közötti erőszak veszélyét észlelik:

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, gyermekjóléti szolgálat, gyermekjóléti központ, gyermekek vagy családok átmeneti otthona,
- a köznevelési intézmény, a szakképző intézmény és a nevelési tanácsadó,
- a gyámhatóság,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, alapítványok,
- valamint bárki más is tehet jelzést.

Településünkön 2020 óta 5 alkalommal került sor jegyzői hatáskörben családvédelmi koordinációra köznevelési intézmény, családsegítő, ügyészség jelzése alapján. Minden esetben, a bántalmazó és a bántalmazott meghallgatását követően a felek tájékoztatást kaptak. A bántalmazó tettének esetleges következményeiről, a bántalmazott pedig az áldozatsegítés lehetőségeiről, arról, hogy hová fordulhat segítségért. Egyik esetben sem kérték szakember közbenjárását, konfliktusukat családon belül rendezték.

A családon belüli bántalmazás megelőzése, felismerése, az áldozatoknak való segítségnyújtás az esélyegyenlőségi munka sarkalatos pontja, a helyi társadalom érzékenységének egyik fokmérője.

5.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona)

Helyi szinten nem vehető igénybe ilyen szolgáltatás, de amennyiben megkeresik az önkormányzatot, illetve a HEP-referenst, mindenben igyekszünk a szolgáltatás iránt érdeklődőt segíteni, tájékoztatni (pl. jogsegélyvonal, krízisvonalak elérhetőségeinek nyilvánossá tétele kiadványokkal, honlapon történő megjelenítéssel).

A településen nincs se anyaoththon, se családok átmeneti otthona. A krízishelyzetben lévők elhelyezésére a területileg illetékes intézményekben van lehetőség. A TJ ESZI Család- és Gyermekjóléti Központ munkatársai a jelzőrendszer jelzésekor minden esetben felmérik a krízishelyzetet és a megfelelő mértékben segítséget nyújtanak a bajban lévők számára, hogy a számukra szükséges, megfelelő ellátáshoz jussanak.

Az anyaoththonok és a családok átmeneti otthonai (anyagi vagy családi) krízishelyzetben jelenthetnek megoldást azok számára, akiknek nincs hová menniük. Bizonyos esetekben kimondottan célszerű, ha a krízishelyzetben lévő nő távol kerül addigi környezetétől, de vannak olyan helyzetek is, amikor az anyaoththon/családotthon és a lakóhely távolsága komoly problémát jelent (munkahely, gyermekellátó intézmények). Jellemzően ezen intézményeknél (a férőhelyek hiánya miatt főleg a téli időszakban) várólistás rendszer működik, ezért a férőhelyek száma mellett a jelenleg várólistán lévők számának szerepeltetésével pontosabb képet kapunk a témában. Krízishelyzetben segítséget nyújtó intézmény legközelebb a településünkhöz a megyeszékhelyen, Tatabányán található. (anyaoththonok és a családok átmeneti otthona)

A 4. pontban kifejtett gyermekvédelmi készenléti szolgálat telefonján folyamatosan tud segítséget kérni a bántalmazott nő, anya, vagy gyermek.

5.6. A nők szerepe a helyi közéletben

Településünkön megállapítható, hogy a helyi közéletben a nők aktívabban, konstruktívabban vesznek részt.

Vértesszőlős Község Önkormányzatának Képviselő-testülete 7 főből áll, melyből 2 fő nő. Az önkormányzat állandó bizottságának elnöke nő. Az önkormányzat intézményeinek (Óvoda és Bölcsőde, Polgármesteri Hivatal) vezetői szintén hölgyek. A Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás Keretén belül működő Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények vezetői, településünkhöz kapcsolódó munkatársai szintén nők. A helyi általános iskola vezetője is nő.

A helyi civilszervezetek vezetői nagyobb részben hölgyek. A szlovák nemzetiségi önkormányzat elnöke szintén nő.

Az Ószirozsa Nyugdíjas Klub tagjainak nagyobb része szintén a női nemből tevődik össze.

5.7.A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség minden bizonnyal a legmélyebben gyökerező, legnehezebben tetten érhető, a társadalom részéről a leginkább, a legtisztább lelkiismerettel támogatott igazságtalanság. Az egyedül álló szülőt a pénzügyi ellehetetlenülés és az elszigetelődés fokozottan fenyegeti. Az egyedülálló szülőnek az állam többletjuttatásokat, illetve kedvezményeket biztosít, mint például a magasabb összegű családi pótlék, különélő szülő gyermektartási kötelezettsége, árvaellátás, rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, stb. A családpolitika helye és szerepe általában a családok védelme és támogatása, azon belül is a gyermekes családoké. Magyarországon a pénzbeli és természetbeni ellátások jellemzően alanyi jogon járó (univerzális) ellátások, részben kiegészítő jelleggel a rászorultsági helyzet figyelembevételével nyújtott szociális és gyermekvédelmi ellátások.

Magyarországon a legfőbb és leggyakoribb családtámogatási ellátások:

- családi pótlék
- anyasági támogatás
- gyermekgondozási családtámogatási ellátások (csed, gyed, gyes, gyet)
- bölcsőde és óvoda
- gyermek után járó pótszabadság
- családi adókedvezmény
- első házasság kedvezménye
- rendkívüli adóvisszatérítés

A nők kereső tevékenységét elősegítő családtámogatási forma a GYED-extra, illetve a felsőfokú tanulmányokat folytató diákok esetében a diplomás GYED.

A családtámogatás új fajtája a nyugdíjas GYED, mely úgy vehető igénybe, hogy a szülő átadja a saját jogosultságát a nagyszülőnek, ezáltal azonban a szülők semmilyen más állami támogatást nem vehetnek igénybe. Szigorú szabályai miatt kevesen élnek vele. Ahhoz, hogy a nők nagyobb eséllyel térhessenek vissza a munkaerő-piacra, szükséges, hogy gyermekeik számára biztosított legyen a napközbeni ellátás valamely formája. A nyári időszakban visszatérő probléma, hogy az aktívan dolgozó nők nem tudják elhelyezni iskoláskorú gyermekeiket. Az eddigi tapasztalatokat összegezve, szükséges lenne napközi biztosítása a településen a teljes nyári szünidőre.

5.8.Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A kisgyermekkel otthon lévő anyukák könnyen elszigetelődnek, egészségi állapotuk megőrzése	Közösségi programok szervezése - szűrőprogramok szervezése védőnő bevonásával Baba-mama klub újbóli megszervezése
A családon belüli és partnerkapcsolati erőszak látens jelenléte	Szemléletformáló programok, beszélgetések szervezése, a családsegítő, valamint a védőnő közreműködésével

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

A világ számos országában, köztük Magyarországon is egyre nő az idősök aránya. Az előregedő társadalomban egyre komolyabb gondot jelent a demográfiai öregedés problémája. Az előre számítások szerint ez a tendencia az elkövetkező években folytatódni fog. Egyre több idős él egyedül. Nő az időskori eltartottsági ráta, a munkaképes korú népesség aránya pedig csökken. Ez jelentős kihívást jelent a mai társadalmak, így Magyarország számára is. A mutatók alapján elmondhatjuk, hogy hazánkban is felgyorsult a népesség előregedési folyamata. Az előregedő társadalmakban egyre inkább bevett szokássá válik a nyugdíjkorhatárok emelése. Hazánkban a nyugdíjkorhatárt fokozatosan emelték az elmúlt évtizedekben. 2022-től mind a nők, mind a férfiak körében 65 év a nyugdíjkorhatár. A nyugdíjkorhatár emelésével egyre több 60 évesnél idősebb ember kényszerül dolgozni Magyarországon.

6.1.Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

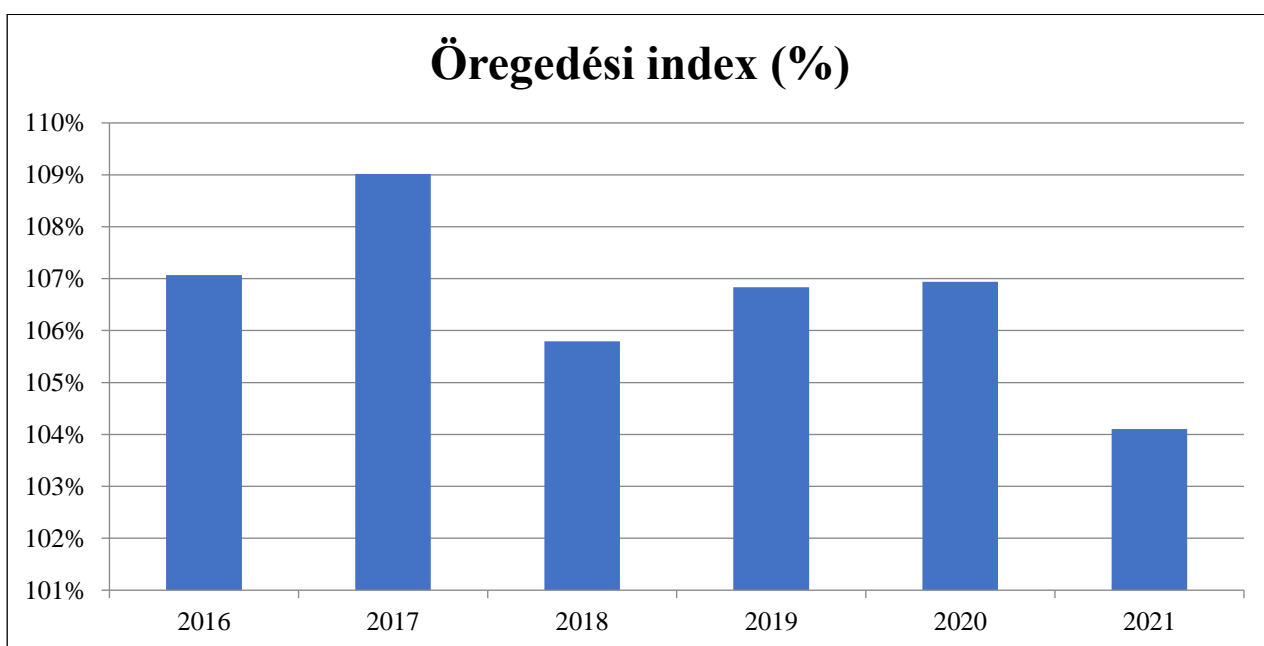
A településünk népességének kormegoszlása előregedő társadalomra jellemző képet mutat. Az öregedési index a népesség idősödésének egyik gyakran használt mérőszáma, amely egyben a jövőbeni tendenciákat vetíti előre. Az öregedési index a 14 éves és ennél fiatalabb népességre jutó idősök (65 évesek és annál idősebbek) arányát mutatja. A táblázat adataiból megállapítható, hogy Vértesszőlős lakossága előregedőben van. Sajnos az index a vizsgált időszakban 100 % fölött áll.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2016	530	495	107,07%
2017	544	499	109,02%
2018	566	535	105,79%
2019	594	556	106,83%
2020	632	591	106,94%
2021	634	609	104,11%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A nyugdíjban, illetve nyugdíjszerű ellátásokban részesülők száma információt nyújthat időseink jövedelmi helyzetéről. Az ellátások vonatkozásában a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tbtv.) az irányadó jogszabály. A kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer saját jogú és hozzátartozói nyugellátásokat biztosít.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó

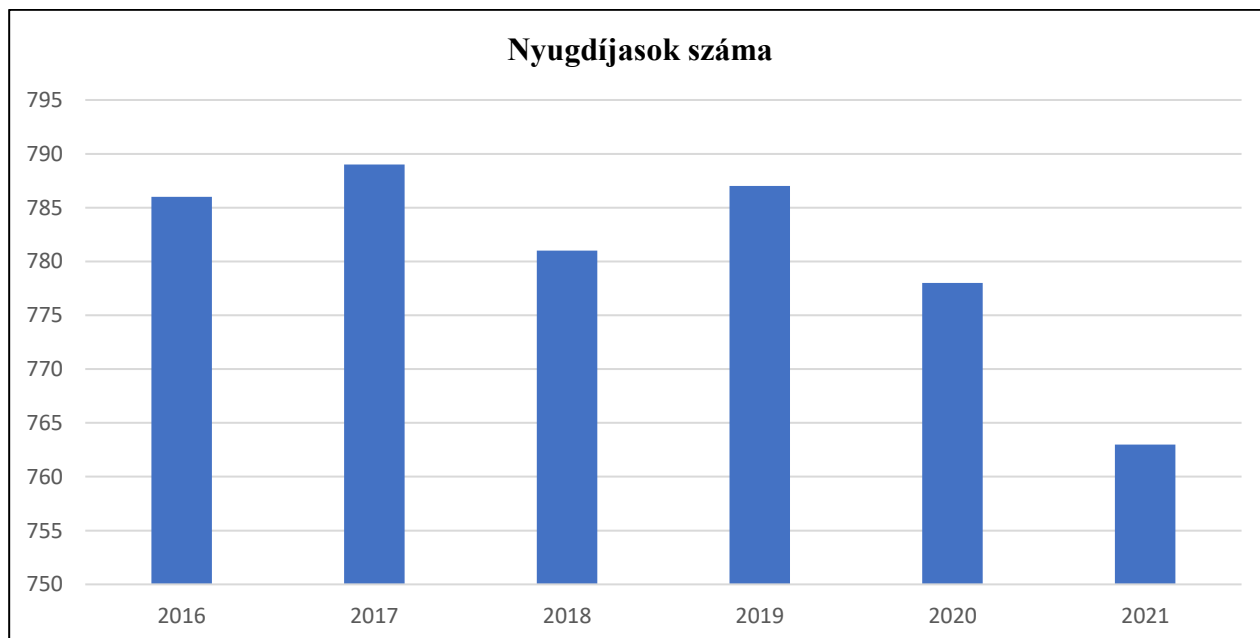
- saját jogú nyugellátás
- az öregségi nyugdíj,
- hozzátartozói nyugellátás
- az özvegyi nyugdíj,
- az árvaellátás,
- a szülői nyugdíj,
- a baleseti hozzátartozói nyugellátások, valamint
- az özvegyi járadék.

Az idősök életkörülményeit leginkább a nyugdíjazásukat megelőző munkaerő-piaci pozíció határozza meg.

A nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők számára vonatkozó adatok azt mutatják, hogy lényegesen többen részesülnek ilyen ellátásban, mint amekkora a 65 éven felüliek száma. 2021-ben 634 fő volt a 65 év felettiek száma. Ez arra utal, hogy jelentős hányadot tehetnek ki a nem teljes öregségi nyugdíjra, hanem másnyugdíjszerű ellátásokra (pl. rokkantsági és rehabilitációs ellátások, özvegyi nyugdíj, árvaellátás) vagy nők kedvezményes öregségi nyugdíjára voltak jogosultak. Az elmúlt évek során a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők számában csökkenő tendencia érvényesült.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2016	344	442	786
2017	351	438	789
2018	346	435	781
2019	352	435	787
2020	340	438	778
2021	327	436	763

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Vértesszőlősen az összes nyugdíjas száma az állandó lakosok számához viszonyítva a 2016-2021. közötti években kismértékben, de folyamatosan csökkent, aminek oka

valószínűleg a nyugdíjkorhatár 65 évre történő emelése. A nők száma e csoporton belül jelentősen meghaladja a férfiakét.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások						
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)
2016	22	1	262	351	1	25
2017	23	1	269	352	2	23
2018	24	1	268	359	1	20
2019	19	1	280	367	1	18
2020	15	1	274	372	0	20
2021	15	1	256	365	2	21

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Tatabányai Járási hivatali adat

6.2. Idősek munkaerő-piaci helyzete

A demográfiai átalakulással párhuzamosan a munkaerő-piaci struktúrának is alkalmazkodnia kell az egyre öregedő és csökkenő létszámú munkaerő-állományhoz. A munka világa a technológiai fejlődéssel folyamatos átalakuláson megy át, bizonyos szakmák eltűnnek és új szakmák keletkeznek. A munkáltatók nagy rugalmasságot várnak el a munkavállalóktól. Elvárás az is, hogy a munkavállaló folyamatosan képezze magát. Az idősek tudása az informatikai robbanással, a technológia gyors fejlődésével hamar elavulttá válik, a munkáltató számára képzésük nem költséghatékony (főként a nyugdíjkorhatár elérése előtt) így a korszerű ismeretek hiánya nagyban befolyásolja a munkaerő-piacon a mozgásterüket. A diszkrimináció a legtöbb tanulmány szerint már az állásokra való jelentkezés során jelen van, az állásinterjúkra való behíváskor a legerősebb.

Azonban az idősek, illetve nyugdíjasok foglalkoztatottságának elemzésekor mindenképp előnyként kell megemlíteni, hogy ez a réteg nagy szakmai tapasztalattal rendelkezik, még ha ez sok esetben nem társul magas iskolai végzettséggel. Emellett sok szabadidővel rendelkeznek, tekintve, hogy gyermekeik felnőtt korúak, bár sok esetben épp ez a korosztály az, aki segíteni tud az unokák óvodán vagy iskolán kívüli felügyeletében. Rendkívüli módon tudnak takarékoskodni, kevés pénzből is képesek fenntartani magukat, és emellett sokszor még családjuknak is anyagi segítséget nyújtanak.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

A jelenleg hatályos rendelkezések alapján a korbetöltött öregségi nyugdíj mellett korlátozás nélkül lehet dolgozni a versenyszférában. Különösen előnyös lehet közérdekű nyugdíjas szövetkezet személyesen közreműködő nyugdíjas tagjaként dolgozni. Közérdekű Nyugdíjas Szövetkezetek célja „elősegíteni a foglalkoztatás területén jelentkező nehézségek kiegyensúlyozását, a még aktív időskorúak

munkaerőpiacra való visszatérését – rugalmasan, számukra megfelelően. Továbbá lehetőséget nyújtani a tudás, a szakmai ismeret, az élettapasztalat átadására a generációk között, és erősíteni a helyi közösségeket, a szociális integrációt” (<https://kozesz.hu/>). Komárom-Esztergom vármegyében a Pannon-Work Silver Közérdekű Nyugdíjas Szövetkezetnek van irodája Tatabányán is. De a nyugdíjasok többnyire képesítést nem igénylő munkakört keresnek (takarító, biztonsági őr, portás, operátor), fizikai megterhelést jelentő munkaköröket nem vállalnak el. Ha Vértesszőlősen nem tudnak ilyen jellegű munkát felajánlani nekik, akkor általában Tatabányára vagy Tatára kell utazni. Mivel az idősebb korosztály nem nagyon vállalja az ingázást, ezért idény jellegűen csak néhány 65 év feletti, inkább alacsony nyugdíjjal rendelkező él a lehetőséggel. Fentiek alapján megállapítható, hogy a munkát vállaló nyugdíjasok száma nem számottevő.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Fő összesen	57	50	46	43	49	51
41-45 év (TS 042)	Fő	10	7	5	7	10	5
	%	17,54%	14,00%	10,87%	16,28%	20,41%	9,80%
46-50 év (TS 043)	Fő	4	4	5	9	5	5
	%	7,02%	8,00%	10,87%	20,93%	10,20%	9,80%
51-55 év (TS 044)	Fő	3	3	3	0	4	3
	%	5,26%	6,00%	6,52%	0,00%	8,16%	5,88%
56-60 év (TS 045)	Fő	7	8	7	6	6	8
	%	12,28%	16,00%	15,22%	13,95%	12,24%	15,69%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	11	5	7	6	7	15
	%	19,30%	10,00%	15,22%	13,95%	14,29%	29,41%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

A településen működő nyugdíjas klubokat (TJ ESZI Vértesszőlősi Segítő Szolgálat - Idősök klubja, Őszirózsa Nyugdíjas Klub) az önkormányzat támogatja, akik gazdag és színes programokkal tartják össze az idős embereket. Programjaik sokrétűek, az egész évet lefedő találkozási alkalmakat teremtenek. Fontos feladat az érintett korcsoport aktivizálása, lehetőség nyújtása a társas kapcsolatok kiépítésére, ápolására és kiemelt jelentősége van a különböző társadalmi csoportba tartozó idős emberek közötti kapcsolatok kialakulásának, a generációk közötti kapcsolatok újjáépítésének, valamint a szolidaritás erősödésének. Figyelmet kell fordítani az aktív kikapcsolódási lehetőségek nyújtására a város 60 év feletti lakosai számára, elősegítve ezzel a

különböző prevenciós és egészségnevelési célok megvalósulását, testi-lelki egészségi állapot romlásának megakadályozását, illetve a folyamat lassulását. Fontos az idősebbek társadalomban betöltött szerepének erősítése, hiszen a nyugdíjba vonulással hirtelen feleslegesnek érezhetik magukat. Támaszként szolgálhatnak mások számára (pl. unokáik ellátásában, segíthetik családjukat, önkéntesként tevékenykedhetnek karitatív szervezeteknél).

A generációk közötti szolidaritás erősítésének érdekében, olyan alkalmak megteremtése is szükségessé válik, ahol a gyermekek és az idősek közös tevékenységére, időtöltésére is lehetőség adódik. Ezen alkalmak szervezése – melyek általában egyes ünnepkörökhöz kapcsolódnak – mind a gyermekek, mind pedig az idős emberek számára hasznosak, hozzájárulnak a gyermekek személyiségfejlődéséhez és az idős emberek aktivitásának megőrzéséhez egyaránt.

A helyi könyvtárban lehetőség van fejleszteni az idősebb generáció digitális kompetenciáit, biztosítva az egész életen át tartó tanuláshoz való egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét.

A településen az Őszirozsa Nyugdíjas klub tagjai aktívan részt vesznek az önkormányzati rendezvények lebonyolításában, emellett a hagyományörző programokon is aktívan közreműködnek sokszor meg is szervezik azokat.

A település adottságából adódóan az idősek nagy része rendelkezik háztáji gazdasággal, így sokan ott töltik el szabadidejük jelentős részét.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

A diszkrimináció felmérése e célcsoport tekintetében is rendkívül nehéz. Idősebb korosztály esetében egy rendkívül kiszolgáltatott munkaerő-piaci csoportról beszélünk, ezért lehetséges a velük szembeni diszkrimináció előfordulása, bár nem áll rendelkezésre adat arra vonatkozóan, hogy a foglalkoztatás területén a településen bárkit hátrányos megkülönböztetés ért volna. Az azonban tény, hogy az idősebbek nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. A nyugdíjazás előtt álló munkavállalók helyzetét kívánta javítani a Munka Törvénykönyvének azon rendelkezése (66. § (4) bekezdés), hogy a munkáltató a nyugdíjasnak nem minősülő munkavállaló határozatlan tartamú munkaviszonyát a munkavállalóra irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőző öt éven belül csak a munkavállaló munkaviszonyát ellehetetlenítő magatartása, illetve súlyos kötelezettség-szegés okán történő felmondással szüntetheti meg.

6.3.A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

Az idősek egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférése az egészségügyi ellátórendszeren belül biztosított.

A személyes gondoskodást nyújtó, időseket érintő szociális ellátásokat az önkormányzat a kötelezően ellátandó feladatai között biztosítja a Tatabányai

Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működő Egyesített Szociális Intézmények Vértesszőlősi Segítő Szolgálatát útján (Vértesszőlős, Ady Endre u. 2/D). Ezek a következő szolgáltatások: szociális étkezés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősök nappali ellátása.

Szociális étkeztetés:

Azoknak a szociálisan rászorult személyeknek a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről történő gondoskodás biztosított, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan, vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, ideértve azokat is, akik koruk, vagy egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt nem képesek az étkezéssel más módon gondoskodni.

2022-ben havonta átlagosan 62 fő vette igénybe az étkeztetés szolgáltatást, melyből átlagosan 18 fő a klubtag.

A 2022. évben felvett tagok száma 20 fő, az ellátásból kikerültek száma 14 fő volt.

Az ellátásból kikerülés oka bentlakásos intézményi elhelyezés 3 fő esetén, elhalálozás 7 fő estében és lemondás 4 fő esetében.

2022-ben az összes étkezési adagszám 12.030 adag volt, mely átlagosan napi 48 adag. Ebből: helyben fogyasztással vagy elvitellel: 4.683 adag, kiszállítással: 7.347 adag.

Az ebédek lakcímre történő kiszállítása a TJ ESZI (mint üzembentartó) gépkocsijával történik. Jogszábi kötelmek miatt, egy lakcímen élőknél szállítási díj csak egy adagra kérhető el. Tapasztalat, hogy sok idős úgy igyekszik spórolni, hogy nem minden nap kér ebédet, vagy ketten kérnek egy adagot, amit megosztanak. A különböző ételallergiák, érzékenységek miatt is előfordul, hogy bizonyos ételekre nem tartanak igényt az ellátottak. Térítési díjat mindenki a jövedelmi viszonyainak megfelelően fizet. A kérelem beadását követően szinte azonnal tudnak étkezést biztosítani a Kölyök Kft. főzőkonyháiról.

Az étkeztetést a lakosság szükségleteinek megfelelően az alábbiak szerint biztosítják:

- Kiszolgálással egyidejű helyben fogyasztással - idősök klubja klubtagoknak.
- Elviteli lehetőséggel – a Vértesszőlősi Segítő Szolgálattól
- Lakásra szállítással – intézményi gépkocsival, csereéthordós megoldással

Házi segítségnyújtás:

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével (az állam és a települési önkormányzat) a segítő szolgálat munkatársai segítséget nyújtanak a szociálisan rászorultok részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában - házi segítségnyújtás keretében. A szociális gondozó az ellátást igénylők lakásán nyújt koruknak és egészségi állapotuknak megfelelő segítséget. A gondozó tevékenysége összetett, szerteágazó, az életvitel minden területére, részleteire kiterjedő feladatokat foglal magába. A házi gondozó a házi segítségnyújtás során együttműködik az egészségügyi- és szociális alap- és szakellátást nyújtó intézményekkel. A gondozás alapvető célja, hogy az ellátás igénylőjét megszokott környezetében segítse.

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelően szakosított ellátásba irányítják, vagy segítséget nyújtanak például bentlakásos intézménybe való elhelyezéshez.

A működési engedély szerinti férőhelyek száma 9 fő. 2022-ben havonta átlagosan 7 fő részesült házi gondozásban, így a kihasználtság 80 %-os. Az év során kiegyenlített volt a házi gondozást igénybe vevők száma. A járványügyi előírások és szabályozások betartása mellett láttuk el a hozzánk segítségért fordulókat.

A 2022. évben felvett tagok száma 5 fő, az ellátásból kikerültek száma 10 fő volt.

Az ellátásból kikerülés oka bentlakásos intézményi elhelyezés 3 fő estében, elhalálozás 4 fő esetében, míg 3 fő állapot javulás miatt kérte a szolgáltatás megszüntetését.

A megállapított gondozási szükségletek I.- II. - III. fokozatúak. A személyi gondozásban részesülők a gondozási szükségleteiknek megfelelően napi 1 – 2 óra gondozást, illetve gondozás melletti segítséget igényeltek.

2022-ben összesen 750 alkalommal történt igénybevétel, így havonta átlagosan 94 igénybevételről beszélhetünk. Az éves gondozási óraszám útidővel együtt: 1213 óra 30 perc.

Sajnos a számok nem tükrözik hűen a valóságot, hiszen a gondozók munkájuk során egyre gyakrabban találkoznak olyan helyzetekkel, amikor a gondozott szakszerű, biztonságos és hatékony ellátásához 2 fő segítő szükségeltetik. Ez komoly szervezési problémát jelent.

Ellátottaknak adományból, ingyenesen, több esetben nyújtottak segítséget pelenkával, gyógyászati segédeszközzel, táplálékkiegészítőkkel, kötszerekkel és kenőcsökkel az év folyamán.

Településünkön jelzőrendszeres házi segítségnyújtás is működik. Az adó-vevő rendszeren történő jelzés alapján 24 órán keresztül nyújt segítséget rosszullet, baleset esetén az ellátott saját otthonában. A szolgáltatás célja, hogy a jelzőrendszeres házi segítségnyújtással a saját otthonukban élő, önellátásra képes időszerű (65. életévét betöltött) vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek jelzése alapján, az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzeteket elhárítsa. Szociálisan nem rászorult személyek is igénybe vehetik a szolgáltatást teljes összegű térítési díj megfizetése ellenében. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást a Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények Segítő Szolgálatát működteti jelzőrendszeres koordinátor alkalmazásával.

Nappali ellátás:

Az ellátást vagyis az Idősek Klubját a Vértesszőlősi Segítő Szolgálat biztosítja, amely nappali ellátás keretében nyújt személyes gondoskodást a jogosultak részére. A klubban lehetőség van a szabadidő kreatív és hasznos eltöltésére, magány oldására, társas kapcsolatok kialakítására, különféle tevékenységekben való részvételre. A klubban étkeztetés is igényelhető, egyszeri meleg ebéd keretében. Orvosi javaslatra diétás étkeztetést is biztosított. Szükség szerint az egészségügyi alapellátás megszervezése, a szakellátásokhoz való hozzájutás, hivatalos ügyek intézésének segítése, munkavégzés lehetőségének szervezése, életvitelre vonatkozó tanácsadás, életvezetés, speciális önszerveződő csoportok támogatása, működésének, szervezésének segítése, településen belüli és kívüli programok szervezése is a nappali ellátás része.

Az idősek klubjában az engedélyezett férőhelyek száma 30 fő. Az évet 30 fővel nyitották, a felvett tagok száma 4 fő, az ellátásból kikerültek száma 4 fő volt. Az ellátásból kikerülés oka intézményi elhelyezés, illetve elhalálozás volt. Felvételre jelentkező idős mindig van, így az idősek klubja engedélyezett létszámának telítettsége folyamatos. Az idősek klubjában az ellátottak igényeihez igazodva, éves, havi, heti programterv alapján történik a feladatellátás.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma				
Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2016	530	28	7	63
2017	544	30	5	63
2018	566	30	4	52
2019	594	30	7	56
2020	632	29	11	62
2021	634	30	11	59

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Az idősek számára a kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférést a településen az Községi Könyvtár és Községi Szintér, illetve a Községi Ház biztosítja. Azonkívül a nyugdíjasok számára egész évben gazdag, sokszínű programokat kínál az Őszirózsa Nyugdíjas Klub.

Továbbá a tartalmas szabadidő eltöltésének hasznos formája lehet a nem kifejezetten csak nyugdíjasok számára létrehozott civil szervezetekben történő tevékenykedés. A településen több ilyen szervezet is működik idős emberek aktív közreműködésével.

Ezek az egyesületek, önszerveződések fontos szerepet töltenek be a helyi identitás kialakításában, ápolásában és a generációk közötti kapcsolat elmélyítésében. Helyi identitást erősítő kulturális programokkal a településhez való kötődés erősíthető. Ennek célja, hogy erősítse a helyi közösséget, a már meglévő cselekvő maghoz újabb embereket vonjon be és minél nagyobb számú a településért és a közösségért tenni képes és tenni akaró csoport alakuljon.

c) idősek informatikai jártassága;

Jelenleg a világban, így hazánkban is informatikai forradalom zajlik. A megfelelő információkhoz, hírekhez való hozzájutáshoz nélkülözhetetlen a megfelelő tudás megszerzése, az ehhez szükséges eszközök kezelésének elsajátítása. A településen korábban voltak az idős korosztály részére meghirdetett képzések és a tudás megszerzésére irányuló programok. Ezeknek az újraindítása nagyon fontos lenne, hiszen a mai modern társadalomban az emberek így módon könnyedén tudják tartani a kapcsolatot távol élő rokonaikkal, könnyebben hozzá tudnak férni az online szolgáltatásokhoz, ügyintézési felületekhez.

d) a generációk közötti programok;

A generációk közötti szolidaritás erősítésének érdekében, olyan alkalmak megteremtése is szükségessé válik, ahol a gyermekek és az idősek közös tevékenységére, időtöltésére is lehetőség adódik. Ezen alkalmak szervezése- melyek általában egyes ünnepkörökhöz kapcsolódnak – mind a gyermekek, mind pedig az idős emberek számára hasznosak, hozzájárulnak a gyermekek személyiségfejlődéséhez és az idős emberek aktivitásának megőrzéséhez egyaránt. Ilyen programok a Községi Ház által szervezett kézműves foglalkozások, adventi gyertyagyújtások, a szlovák önkormányzattal közösen szervezett Adventi sütiházak (hagyományőrző sütemények készítése). Az óvodások minden évben Idősek napja alkalmából kedves műsorral lepik meg az Őszirózsa Nyugdíjas Klub tagjait, valamint anyák napi műsorral is kedveskednek az Idősek klubjában.

6.4. Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A Vértesszőlősi Hírmondóban rendszeresen jelennek meg cikkek az időseket érintő programokról, egyéb információkról. Az időseket célzó programokat a településen a Községi Ház és Községi Könyvtár, valamint az Őszirózsa Nyugdíjas Klub biztosítja. Az önkormányzat az idősek társadalmi megbecsülését többféle képpen is kifejezi. Évente megrendezésre kerül az Idősek napja, amely rendezvény kiemelt helyet foglal el a programok között. Ezen felül az önkormányzat évek óta, a 70 éven felüli időskorúnak karácsonyi csomagot oszt, amelyet a mindenkorai Képviselő-testület tagjai szállítanak házhoz.

6.5.Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Az idők helyzet, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az idők gyakran válnak csalók áldozataivá	Rendőrségi tájékoztató fórumok szervezése
Hiányosságok az informatikai jártasságban	Tanfolyamok folyamatos szervezése és népszerűsítése az idők körében
Magas az egyedül élő idős személyek aránya	Szomszédi figyelőhálózat kialakítása, szervezése, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás népszerűsítése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy az, aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során. A Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

A társadalom valamennyi területén érvényesítendő elvek: fogyatékkal élő személyt nem érhet hátrányos megkülönböztetés, nem részesülhet ránézve sérelmes elbírálásban, kirekesztésben, fogyatékos-sága miatt nem lehet korlátozott a más emberek számára elérhető közjavakhoz való hozzáférésben. Miután a fogyatékkal élő személyek, az őket mindenki mással egyenlően megillető jogaikkal állapotukból fakadóan kevésbé tudnak élni, ezért indokolt, hogy előnyben részesüljenek. Az Országgyűlés a fogyatékos személyek élethelyzetének javítása, illetve esélyegyenlőségének megteremtése érdekében határozatot hozott a 2015-től 2025-ig terjedő időszakra vonatkozó Országos Fogyatékosügyi Programról. (15/2015. (IV. 7.) OGY határozat)

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

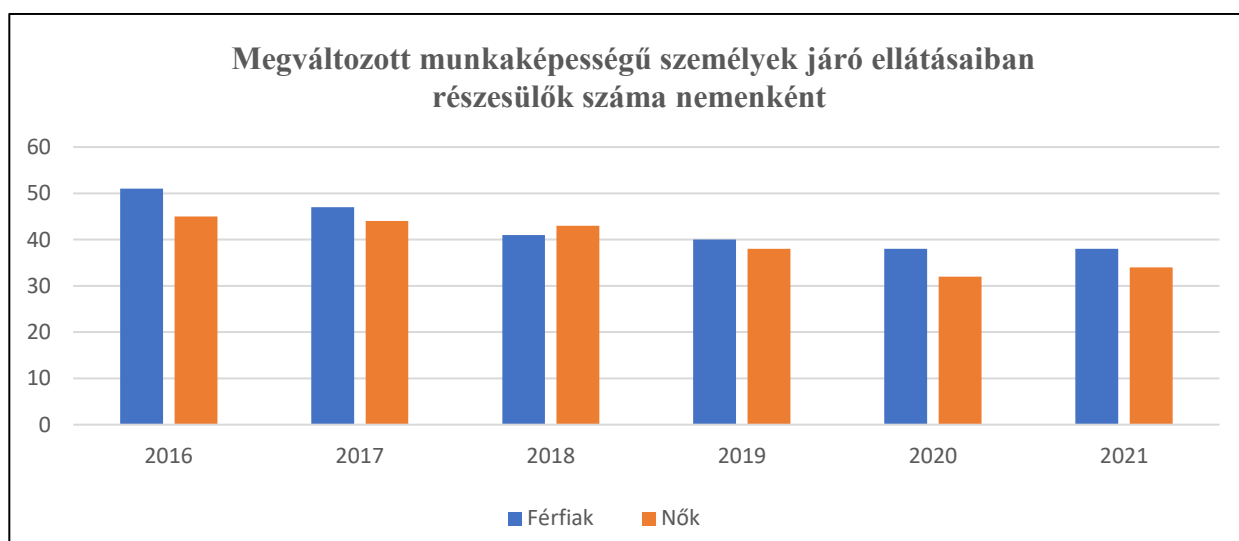
A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

7.1.A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Az adatgyűjtés során a településről kevés adat érkezett a fogyatékossgal élő állampolgárokról, vélelmezhetően ismeret hiány miatt. Vértesszőlősen a fogyatékkal élő személyek igen zárkóztak, nehezen adnak információt élethelyzetükről, egészségi állapotukról, sajátos életkörülményeikről. Csak a legvégső esetben keresik a segítségnyújtás lehetőségét, azonban kevés az ismeretük a célzott segítségnyújtás formáiról.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2016	51	45	96
2017	47	44	91
2018	41	43	84
2019	40	38	78
2020	38	32	70
2021	38	34	72

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

A fenti táblázatból is látszik, hogy a vizsgált időszakban nem kért nappali ellátást egyetlen fogyatékkal élő személy sem. A nappali ellátást biztosító intézményünk elmondása alapján ennek az az oka, hogy a fogyatékkal élők vagy nem kérnek segítséget, vagy a családtagok csak akkor élnek jelzéssel, ha bentlakásos, állandó felügyeletet igénylő intézményi ellátás válik szükségessé.

- a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen korlátozottak.

Vértesszőlőshöz legközelebb Tatán, illetve Tatabányán van lehetőség ilyen munkalehetőségekre. A megváltozott munkaképességűeket célzó munkáltatói állami támogatásnak köszönhetően a környező települések ipari parkjaiban a vállalatok egyre többször foglalkoztatnak megváltozott munkaképességű dolgozókat.

Az önkormányzat a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül, a Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények Segítő Szolgálat (területi gondozás) segítségével folyamatosan tud információkhoz jutni az aktuális lehetőségekről. Amennyiben van lehetőség elhelyezkedni, tájékoztatjuk az érintett lakosokat a munkába állás módjáról és feltételeiről.

Önkormányzatunknál az elmúlt években egy fő enyhén értelmi fogyatékos és egy fő hallássérült közfoglalkoztatott dolgozott. A hallássérült dolgozó saját elhatározásából váltott munkahelyet, a másik személy a mai napig közfoglalkoztatottként dolgozik nálunk.

- b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Fogyatékkal élők munkavállalásával kapcsolatban egyrészt elmondható, hogy igen jelentős az alapvetően ismerethiányon alapuló előítéletesség, félelem a foglalkoztatók részéről, másrészt a munkavállalók részéről jellemző a foglalkoztatással kapcsolatos félelem, önbizalomhiány, gátlásosság, és az ezekből eredő alulmotiváltság, valamint esetenként túlzott féltés a hozzátartozók részéről.

A TJ ESZI Segítő Szolgálat (központ) szakemberei kapcsolatban állnak olyan cégekkel, akik megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztatnak, azért, hogy a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű, elsősorban megváltozott munkaképességű munkavállalók munkaerő-piaci (re)integrációját támogassák, a megváltozott munkaképességű személyeket képessé tegyék a munkaerő-piaci integrációra, a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésre.

Bárki számára elérhető honlap: <https://ertekvagy.hu/> álláskereső portál felületén regisztrációt követően az adott fogyatékosági típusra szabottan, az egyéni képességeket figyelembe véve, a környező munkáltatók által kínált munkalehetőségek alapján is lehetséges munkavállalás.

- c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Nincs ilyenről konkrét tudomásunk, azonban az tény, hogy a megváltozott munkaképességűek esélye az integrált foglalkoztatási lehetőségek tekintetében kedvezőtlen, azaz a fogyatékos munkavállalók foglalkoztatását a piaci szféra legtöbb esetben nem vállalja fel. A munkahelyek jelentős része fizikai szempontból és problémaérzékenysége alapján is alkalmatlan fogyatékos munkavállalók fogadására. A fogyatékos munkavállalók foglalkoztatási esélyegyenlősége sérül.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A személyes gondoskodást nyújtó, időseket és fogyatékosokat is érintő szociális ellátásokat az önkormányzat a kötelezően ellátandó feladatai között biztosítja a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működő Egyesített Szociális Intézmények Vértesszőlősi Segítő Szolgálat útján (Vértesszőlős, Ady Endre u. 2/D). Ezek a következő szolgáltatások: szociális étkezés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősek és fogyatékosok nappali ellátása. *Lásd részletesen a 6.3 a) pontban leírtak szerint.*

Bár nem helyi intézményként, de helyben, vértesszőlősi telephellyel (Vértesszőlős Templom utca 6.) működik 2007. év óta a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság fenntartásában a Lélekhíd Integrált Szociális Intézmény Komárom-Esztergom Vármegye Újrakezdés Lakóotthona, ahol értelmi fogyatékos személyek rehabilitációs céllal, magukról önállóan gondoskodva élhetnek. A lakóotthon szakmai feladatainak ellátását 1 fő szociális segítő biztosítja. 2020. évi adatok szerint a lakóotthonnak 6 nő (19-50 év közötti) és 4 férfi (19-50 év közötti), összesen 10 fő lakója volt. A lakóotthonban az alábbi szolgáltatások biztosítottak: pedagógiai és mentálhigiénés foglalkoztatás, szabadidős foglalkozások, gyógypedagógiai, pedagógiai segítségnyújtás, utógondozás, étkeztetés, ruháztatás, lakhatás, esetkezelés, készségfejlesztés, szabadidős programok szervezése (kirándulás, rendezvények), sportszerek használatának biztosítása. Igény szerint biztosított: munka jellegű foglalkoztatás megszervezése, ideiglenesen egészségügyi ápolási, gondozási szolgáltatást is biztosítanak egészségi állapotváltozás esetén.

7.2. Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élő személyek számára számos jogszabály által meghatározott pénzübeli és természetbeni ellátási, támogatási forma, illetve kedvezmény kerülhet megállapításra.

A fogyatékkal élő személyek részére pénzübeli ellátása a fogyatékosági támogatás. Az alábbi formái léteznek: mozgásszervi, látási, hallási, értelmi, autista, halmozott. A támogatás 6 mértéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 65 vagy 80 %-a. A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai Ft. alapján a rokkantsági és a baleseti rokkantsági nyugdíj, a rendszeres szociális járadék, az átmeneti járadék, és a bányászok egészségkárosodási járadéka. Természetbeni ellátásként a nappali otthonok, a gondozóházak segítik a fogyatékkal élőket. A fogyatékos személyek különböző kedvezményekben részesülnek. Igénybe vehetnek

adókedvezményt, parkolási kedvezményt, lehetőségük van kedvezményesen személygépkocsit vásárolni, valamint jogosultak akadálymentesítési támogatásra, amelyet a lakás építéséhez vagy vásárlásához, valamint az akadálymentesítés többletköltségeire vissza nem térítendő állami támogatás keretében vehetnek igénybe. Illetve magasabb összegű családi pótlék folyósítható a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermek után.

7.3.A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

Az egészségügyi ellátások tekintetében a településen háziorvosi rendelés működik, a szakellátások a megyei Szent Borbála Kórház járóbeteg ellátás keretén belül vehetők igénybe. A rehabilitációs ellátások iránti igény benyújtható a tatai és tatabányai kormányablakon keresztül. A konkrét igényelbírálás, szakértői bizottsági vizsgálata és a vélemény kiadása sem helyben történik.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Az elmúlt években több intézményt akadálymentesítettünk. A mozgáskorlátozottak számára is könnyedén elérhető az óvoda, a polgármesteri hivatal, az Egészségház, az Idősek Klubja, a Községi Ház. Új épületben kapott helyet a Községi Könyvtár és Községi Szintér, mely már szintén akadálymentesített épület. Egyedül az Egészségház emeletén kialakított fogorvosi rendelő nem megközelíthető a mozgáskorlátozottak részére. Az új fogorvosi rendelő kialakítása folyamatban van, a Községi Szintér melletti épület akadálymentesített lesz.

A jövőben a középületekbe való akadálymentes bejutás biztosítása mellett fontos az épületen belüli közlekedés feltételeinek megteremtése minden olyan intézményben, ahol ez nem, vagy csak részben biztosított. Tovább kell lépni a kommunikációs akadálymentesítés megvalósítása terén, valamennyi fogyatékossgal rendelkező személy számára biztosítva a tájékozódás lehetőségét:

- A gyengén látók, színtévesztők számára érzékelhető nagyságban, formában, színben kell elkészíteni a tájékoztatást szolgáló látványelemeket.
- A vakok számára hanggal, tapintható, letapogatható, megfogható elemekkel kell kiépíteni az információs elemeket.
- A hallássérültek számára a hangos információkat szöveggel, képekkel, fénnel kell

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

A fogyatékos személy számára jogszabályban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.

A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit.

A helyi Hírmondó újság és a honlap is nyitott a célcsoportot érintő cikkek, rendezvények eseményeinek megjelentetésére. Vértesszőlős község honlapja akadálymentesített.

Az önkormányzatunk lehetővé teszi az elektronikus ügyintézés, vagyis az ügyintézéshez szükséges adatlapok, űrlapok, nyomtatványok letölthetőségét.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása nehéz feladat a hatóságok előtt, azon vállalkozások, amelyek EU forrásra pályáznak, a nyertes projekt keretében az akadálymentesítést kötelező tevékenységként elvégzik. Ez a tény azt vetíti előre, hogy az előttünk álló évtizedben a vállalkozások fokozatosan, de eleget tudnak tenni e kötelezettségüknek.

A munkahelyek akadálymentesítettségének tekintetében felemás képet mutat településünk. A legtöbb helyi munkahelyről elmondható, hogy mozgáskorlátozottak számára is viszonylag könnyen megközelíthető.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhatalmatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni.

Akadálymentes parkolóhely településünkön elérhető a Skála térségben, továbbá az új óvodánál és a temetőnél.

A járdák felújítása kiemelten fontos feladat a kisgyermekes anyukák, öregek, vagy fogyatékkal élők biztonságos mozgásának megteremtése érdekében. A gyalogos átkelőhelyek süllyesztett járdaszegéllyel történő ellátása nagyrészt megoldott. De mivel az 1-es számú főút, amely Vértesszőlős kiemelt közlekedési főútvonala, nagy forgalmat bonyolít le, szükséges lenne legalább a vasútállomást megközelítő gyalogátkelőhelyen okos zebrát kialakítani. Ez nagyban megkönnyítené a mozgáskorlátozottak, fogyatékos személyek mindennapjait.

A közterületek, parkok akadálymentesítése biztosított a településen.

- f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Azokon az önkormányzati rendezvényeken, ahol nagyobb létszámban jelennek meg közlekedési nehézséggel küzdők, elsősorban idősek, az önkormányzat megszervezi az autóval történő szállítást.

A személyes gondoskodást nyújtó, időseket és fogyatékosokat is érintő szociális ellátásokat az önkormányzat a kötelezően ellátandó feladatai között biztosítja a Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás keretein belül működő Egyesített Szociális Intézmények Vértesszőlősi Segítő Szolgálatát útján (Vértesszőlős, Ady Endre u. 2/D). Ezek a következő szolgáltatások: szociális étkezés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősek és fogyatékosok nappali ellátása. *Lásd részletesen a 6.3 a) pontban leírtak szerint.*

- g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások);

A képviselő-testület kérelemre rendkívüli települési támogatásban részesíti a fogyatékos gyermeket nevelő, ellátó családokat. Pozitív diszkriminációnak tekinthető a fokozott odafigyelés, személyre szabott segítségnyújtás hivatali ügyintézéskor, valamint a kérelmek, beadványok megírásában való segítségnyújtás.

Vértesszőlős Község Önkormányzata támogat minden olyan civil szervezetet, alapítványt, amelyek hátránykompenzáló szolgáltatásokat nyújtanak, vagy kívánnak bevezetni.

Vértesszőlősen 2019-ben alakult a Kék Nefelejcs Egyesület a Komárom-Esztergom Megyei Autizmussal Élőkért. Az alapítványt a szülők hozták létre azzal a céllal, hogy autizmussal élő gyermekeket támogassanak, a közoktatásból kieső gyermekek napi oktatásával, illetve lehetőség szerint részükre fejlesztő programokat, terápiákat szervezzenek, támogassák az integrációt. Tevékenységükhöz először a helyi református egyházközség kedvezményesen, azt követően az önkormányzat ingyenesen biztosított helyiséget. Munkájuk bár folyamatos, az alapítvány szűkre szabott költségvetése miatt, valamint szakemberek híján akadályozott, viszont az a néhány autizmussal élő gyermek, aki ellátásban részesül, olyan fejlesztést kaphat, amit a szociális intézményekben nem tudnak számukra biztosítani. Vértesszőlős Község Önkormányzatának Képviselő-testülete minden évben a civil szervezetek támogatásáról szóló rendelete alapján (pályázat útján) támogatást nyújthat a helyi egyesületeknek. Ezzel a lehetőséggel már többször élt az egyesület. A megítélt támogatást minden esetben működési költségekre, eszközök vásárlására fordították.

7.4. Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Tekintettel arra, hogy a fogyatékossgal élő személyekről kevés adatunk van, ezért a sajátos igények kielégítéséhez nem tudunk olyan megfelelő programokat szervezni, amelyek illeszkedhetnének a célcsoportokhoz. A jövőben a Fogyatékkal élők világnapján (december 3.) szeretnénk egy Esélyegyenlőségi napot szervezni.

7.5.A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Nincs kellő ismeret az ép lakosság körében az egyes fogyatékossgai típusok sajátosságairól, ezért még a legjobb szándék ellenére sem megfelelő a viszonyulás, és a segítségnyújtás. Ehhez a lakosság érzékenyítésére lenne szükség. De nyitottabb hozzáállásra lenne szükség a fogyatékkal élők esetében is a külső segítségnyújtásra. A települési rendezvényeken nagyobb szerepet kellene tulajdonítani a fogyatékkal élők megnyilvánulásainak (integráció elősegítése önkéntesek bevonásával). A fogyatékkal élők egy része a megmaradt képességeik alapján képesek lennének munkát vállalni; a lehetőségeket fel kell mérni, és közvetíteni feléjük. Az akadálymentesítést minél szélesebb körben meg kellene valósítani. A családban, vagy egyedül élők esetében az érdekképviselői szervezetek propagálására lenne szükség. Fontos az egészséges emberek érzékenyítése, mely olyan programok szervezésével valósulhat meg, ahol a fogyatékkal élők életüket bemutathatják, a társadalom többi tagjai megismerkedhetnek azokkal a problémákkal, nehézségekkel, amelyekkel a fogyatékkal élőknek naponta meg kell megküzdeniük.

7.6.Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Társadalmi integrációs problémák, társadalmi érzékenyítés, másság elfogadtatása	Esélyegyenlőségi nap szervezése (Fogyatékkal élők világnapja december 3.)
A településen a munkahelyek akadálymentesítése nem mindenhol megoldott	Pályázatok figyelése és a helyi munkáltatók tájékoztatása a lehetőségekkel kapcsolatban
Az egészségügyi prevenciók szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a fogyatékos személyek kevésbé veszik igénybe.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Belterületi járdák állapota nem mindenhol megfelelő	Belterületi járdák felújítása
Külterületi utak állapota nem megfelelő	A település külterületi úthálózatának karbantartása, felújítása
Külterületi földutakon, erdőkben a nagy mennyiségű illegális hulladék elhelyezése visszatérő probléma	Illegális hulladék felszámolása, pályázati források monitorozásával, pályázati úton történő megvalósítással

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Mint ahogyan azt már több fejezetben is említettük, településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak, a lakosság nagy számban vesz részt azok programjain. Az Önkormányzat – lehetőségeihez mérten - támogatja a civil szervezetek munkáját, működését. Évente átlagosan 3-4 M Ft közvetlen támogatást biztosít az egyesületek által meghatározott célokra. Ezen felül ingyenesen biztosítja az önkormányzati tulajdonban lévő közösségi célú infrastruktúra használatát (pl. sportcsarnok, közösségi ház épülete, könyvtár, közösségi színtér épülete, tájház, stb.).

Törekszünk arra, hogy a fenti szervezetekkel partneri viszonyt kialakítva a település egyre több szegmensébe vonjuk be azokat. A jó együttműködés következménye, hogy az önkormányzati rendezvényeken aktívan részt vesznek ezen szervezetek.

Civilszervezet neve	bejegyzett: igen vagy nem	közfeladat
Nagy-Kacsás Horgász Baráti Kör Egyesület	igen	egészséges életmód, sportolás támogatása
Magyar Vöröskereszt KEM alapszervezete	igen	humán, mentálhigiénés, szociális, jellegű támogatás
Vértesszőlősi Aszúszemek Néptánc Egyesület	igen	kulturális hagyományok ápolása, kultúra közvetítése
Vértesszőlősi Férfi Dalkör Egyesület	igen	kulturális hagyományok ápolása, kultúra közvetítése
Vértesszőlős Szőlőhegyi Közösségi Egyesület	igen	kulturális hagyományok ápolása, kultúra közvetítése
Pátria Faluközösségi Egyesület	igen	fejlesztés, kulturális, ifjúsági tevékenység
Vértesszőlősi Sport Egyesület Asztalitenisz szakosztály Bowling szakosztály Karate szakosztály Labdarúgó szakosztály Mazsorett szakosztály	igen	Egészséges életmód, sport utánpótlás támogatása

Kék Nefejejes Egyesület a Komárom-Esztergom Megyei Autizmussal Élőkért	igen	autizmussal élők támogatása
Vértesszőlősi Református Missziói Egyházközség	igen	karitatív, kulturális, humán tevékenység
Őszirózsa Nyugdíjas Klub	nem	Idősek támogatása, kulturális, kulturális hagyományok ápolása

Önkormányzati adat

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Az önkormányzat rendezvényeinek lebonyolítása, illetve a nyári táboroztatás és további szabadidős tevékenységek, pályázati lehetőségek kapcsán és számos más alkalommal is hatékonyan együttműködik a Vértesszőlősi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzattal, a Vértesszőlősi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal az egyházi (református és katolikus) és a civil szervezetekkel.

Az önkormányzat elismeri és tiszteletben tartja a civil szervezetek függetlenségét, a szervezetekkel partneri viszonyt alakított ki. Az önkormányzat rendezvényein a civil szervezetek felkérésre részt vesznek. A civil szervezetek tevékenységükkel integrálják a különböző célcsoportokat a hétköznapi életébe.

A református és katolikus egyház fontos szerepet töltenek be a település életében az óvodai (református hittan), valamint az általános iskolai (református, katolikus hittan) jelenlétükkel, egyéb kulturális tevékenységükkel.

A szervezetek pályázatokkal is kapcsolódnak az önkormányzathoz és nyitott rendezvényeikkel várják az érdeklődőket.

Emellett erősnek mondható az önkormányzat- civil szervezetek- egyház – önkormányzati intézmények közötti együttműködés is, mely megnyilvánul a településen megvalósuló sikeres rendezvényekben.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Vértesszőlős Község Önkormányzata az alábbi társulásoknak tagja:

1. Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás
2. Duna-Vértes Köze Regionális Hulladékgazdálkodási Társulás

Az önkormányzat a település érdekeit szem előtt tartva több területen is együttműködik a térség településeivel. Elsősorban szociális területen erős az együttműködés (ld. Tatabányai Többcélú Kistérségi Társulás, Tatabányai Járási Egyesített Szociális Intézmények, mint társulás által fenntartott intézmény!), de a kultúra területén is partneri viszony alakult ki több településsel. Az együttműködés folyamatosnak és eredményesnek mondható, mind a szociális ellátásokhoz, mind a pályázati forrásokhoz való hozzáférés tekintetében.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A Vértesszőlősi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat, az Önkormányzat támogatásával, kulturális, művészeti hagyományőrző rendezvények lebonyolításával, a nemzetiség szellemi örökségének kulturális hagyományőrzésével foglalkozik.

A Vértesszőlősi Roma Nemzetiségi Önkormányzat kis létszámú közösség, kevés önálló programmal. Az Önkormányzat hasonlóan a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzathoz, támogatja tevékenységét. A helyi esélyegyenlőségi programot elfogadása előtt a nemzetiségi önkormányzatok képviselő-testületei véleményezik.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a gyermekek, idősök, kulturálódásától kezdve, a hagyományőrzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztéséig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, stb.) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.

A szervezetek alapszabályukban meghatározott módon képviselik tagságukat, társadalmi párbeszédet kezdeményeznek szükség esetén, támogatják lehetőségükhöz mérten a látókörükben élő rászoruló célcsoport tagjait. A célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenység terén kiemelkedő a Vöröskereszt helyi alapszervezetének tevékenysége. Munkájuk részeként – például - folyamatosan biztosítanak jó minőségű használt ruhákat a rászorultaknak. Illetve minden évben karácsonykor szállítanak ajándécsomagokat az idősöknek, rossz anyagi körülmények között élő családoknak.

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenységében jelentős szerepet játszanak a rendezvények, melyek finanszírozását az Önkormányzat részben vagy egészben pénzügyi (civil szervezetek támogatásáról szóló önkormányzati rendelet szerint) és tárgyi eszközökkel is támogatja.

Civilszervezetek pályázatai 2022-2023

S.sz.	Pályázó neve	2022. megítélt támogatás	2023. megítélt támogatás	Támogatandó cél
1	VSE			
1/a	asztalitenisz	300 000 Ft	350 000 Ft	nevezési díj, felszerelés, útköltség, sportorvos
1/b	bowling	50 000 Ft	50 000 Ft	nevezési díj, felszerelés
1/c	karate	430 000 Ft	450 000 Ft	nevezési díj, felszerelés, útköltség, edzőtábor, verseny rendezés
1/d	labdarúgás	1 500 000 Ft	1 600 000 Ft	útköltség, sportorvos, nevezési költség, utánpótlás
1/e	mazsorett	420 000 Ft	450 000 Ft	nevezési költség, útköltség, eszközcsere, ruhavarratás
2	Pátia Faluközségi Egyesület	400 000 Ft	350 000 Ft	admin.költség, óvoda udvar fejlesztés, önkormányzati rendezvényhez anyagköltség, rendezvénysátor vásárlása
3	Szőlőhegyi Községi Egyesület	200 000 Ft	200 000 Ft	szakmai kirándulás, borverseny megrendezése
4	Vöröskereszt KEM Vsz-i Alapszervezete	150 000 Ft	250 000 Ft	évi két véradás szervezése, óvodai, iskolai egészségprogram szervezésére, karácsonyi élelmiszercsomag támogatására, egészségügyi szűrés szervezésére
5	Kék Nefelejcs Egyesület	180 000 Ft	-	tanulócsoport, szabadidős programok, szülő segítő programok, admin. költségek
6	Vértesszőlői Református Missziói Egyházközség	200 000 Ft	200 000 Ft	hittanos nyári tábor
7	Vértesszőlői Aszúszemek Néptánc Egyesület	-	250 000 Ft	eszközvásárlás, jubileumi táncbázis szervezése
8	Vértesszőlői Férfi Dalkör Egyesület	-	200 000 Ft	"Hagyományőrző, kulturális, civil és sportélet támogatása" elnevezésű LEADER pályázati önerő támogatás, eszközvásárlás

Önkormányzati adat

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

For-profit szereplők nem vesznek részt a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan

válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A Helyi Esélyegyenlőségi Program kidolgozása során több alkalommal is konzultációra került sor a nemzetiségi önkormányzattal, a Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsőde vezetőjével, a védőnővel, háziorvossal, az Egyesített Szociális Intézmények Vértesszőlősi Segítő Szolgálatával, és a Család és Gyermejkölési Központ helyi családsegítőjével, a helyi civil szervezetekkel, illetve az egyházak képviselőivel is.

Az esélyegyenlőségi program előkészítésének folyamatában nagy hangsúly helyeződött a minél szélesebb körű információ-, és adatgyűjtésre. A dokumentum készítéséhez szükséges adatok, információk gyűjtése a Polgármesteri Hivatallal szoros együttműködésben történt. A tevékenységbe bekapcsolódtak az egészségügyi és szociális szolgáltatásokat nyújtó, a köznevelési és közművelődési intézmények, civil szervezetek és nemzetiségi önkormányzatok is. Az előkészítésben együttműködő partnerek bevonásának módszere elsősorban az online kapcsolattartásra épült, az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd az elkészült dokumentum-tervezet véleményezésére koncentrált.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Az esélyegyenlőségi program tervezetének társadalmi vitára bocsátása a polgármesteri hivatal hirdetőtábláján való kifüggesztéssel, illetve az önkormányzat honlapján történő közzététellel kerül biztosításra. A képviselő-testület által elfogadott, Vértesszőlősi Község Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja a polgármesteri hivatalban ügyfélfogadási időben a lakosság rendelkezésére áll, valamint az önkormányzat honlapján is közzétételre kerül. Ezáltal a község teljes lakossága megismerheti a tervezett esélyegyenlőségi folyamatokat, tevékenységeket, és folyamatosan nyomon követhetik azok megvalósítását.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelentet A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség	Közfoglalkoztatási Programok népszerűsítése
	Társadalmi együttműködést segítő, települési kohéziót és identitást erősítő program kevés	A helyi identitás és kohézió erősítése érdekében közösségfejlesztő programok szervezése
	Az önkormányzati települési támogatásokra szoruló lakosok száma magas	A támogatások körének bővítése, és/vagy a meglévő támogatások összegének emelése, jövedelem határok emelése
	Mélyszegénységben élők egészségügyi állapotának romlása, információ hiánya	Egészségügyi vizsgálatok, prevenció- és szűrőprogramok népszerűsítése
Gyermekek	Nehezebb anyagi helyzetben lévő családokban élő gyermekek ellátása megterhelő. A nagyon rossz anyagi körülmények között élő családoknak továbbra segítséget kell nyújtani	Gyermekevédelmi és szociális ellátásokhoz való hozzájutás segítése a törvényi lehetőségek feltárásával, alkalmazásával, a településen működő civil szervezetek bevonásával
	Nincs kifejezetten a hátrányos helyzetű gyermekek részére ingyenes szünidei tábor a településen	Napközis tábor szervezése a településen élő hátrányos helyzetű gyermekek számára. (A tábor keretében tematikus tanulás, életviteli és egészségfejlesztéssel összefüggő beszélgetések, kirándulások szervezése.)
Nők	A kisgyermekkel otthon lévő anyukák könnyen elszigetelődnek, egészségi állapotuk megőrzése	Közösségi programok szervezése - szűrőprogramok szervezése védőnő bevonásával
		Baba-mama klub újbóli megszervezése

	A családon belüli és partnerkapcsolati erőszak látens jelenléte	Szemléletformáló programok, beszélgetések szervezése, a családsegítő, valamint a védőnő közreműködésével
Idősek	Az idősek gyakran válnak csalók áldozataivá	Rendőrségi tájékoztató fórumok szervezése
	Hiányosságok az informatikai jártasságban	Tanfolyamok folyamatos szervezése és népszerűsítése az idősek körében
	Magas az egyedül élő idős személyek aránya	Szomszédi figyelőhálózat kialakítása, szervezése, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás népszerűsítése
Fogyatékkal élők	Társadalmi integrációs problémák, társadalmi érzékenyítés, másság elfogadtatása	Esélyegyenlőségi nap szervezése (Fogyatékkal élők világnapja december 3.)
	A településen a munkahelyek akadálymentesítése nem mindenhol megoldott	Pályázatok figyelése és a helyi munkáltatók tájékoztatása a lehetőségekkel kapcsolatban
	Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a fogyatékos személyek kevésbé veszik igénybe.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	Belterületi járdák állapota nem mindenhol megfelelő	Belterületi járdák felújítása
	Külterületi utak állapota nem megfelelő	A település külterületi úthálózatának karbantartása, felújítása
	Külterületi földutakon, erdőkben a nagy mennyiségű illegális hulladék elhelyezése visszatérő probléma	Illegális hulladék felszámolása, pályázati források monitorozásával, pályázati úton történő megvalósítással

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák társadalomba történő integrálása megvalósul, és az őket támogató programok sikeresnek bizonyulnak.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élőket lehetőségeinkhez mérten támogassuk az álláskeresés és a szociális ellátások terén.

Kiemelt területnek tartjuk a gyermekek ellátását, és a településen elérhető aktív tevékenységek körének bővítését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősök helyzetére, különös tekintettel az egyedülállókra, valamint a téli időszakra.

Hangsúlyt kívánunk fektetni a nők folyamatos tájékoztatására a hátrányos megkülönböztetés elkerülése érdekében.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élőkre, hogy a településen minden lehetőséget ki tudjanak használni közlekedési, kulturális, és közösségi szempontból is.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt probléma megnevezése	Az intézkedés el elérni kívánt cél	A cél összhangja más helyi stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményének fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
	Településszintű probléma											
1	Infrastrukturális fejlesztésként járdák	Belterületi járdák állapota nem mindenhol megfelelő	Belterületi járdák állapotának javulása	Pályázati dokumentáció	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Az úthálózat állapotának felmérése, pályázati forrás keresése, kivitelező keresése, utak felújítása	Polgármester	2025..12.31.	Felújított járdák mennyisége	Pályázati forrás, humán erőforrás (pályázati munkatársak, szakemberek)	Folyamatok karbantartás, állagmegóvás Hosszú távon fenntartható	Nem releváns

2	Infrastrukturális fejlesztés - külterületi utak	Külterületi utak állapota nem megfelelő	Külterületi utak állapotának javulása	Pályázati dokumentáció	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	Állapotfelmérés, pályázati forrás keresése, kivitelező keresése, utak felújítása	Polgármester	2028.05.31.	Felújított külterületi utak mennyisége	Pályázati forrás, humán erőforrás (pályázati munkatársak, szakemberek)	Folyamatos karbantartás, állagmegóvás Hosszú távon fenntartható	Nem releváns
3	Illegális hulladéklerakók felszámolása	Külterületi földutakon, erdőkben a nagy mennyiségű illegális hulladék elhelyezése visszatérő probléma	A kamerával védendő területek kijelölésénél a nagyobb forgalmú utaktól távol eső, elsősorban külterületi földutakon kialakuló illegális gócpontok felszámolása		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A kamerarendszer bővítése nagyban csökkentené a Vértesszőlős külterületeinek illegális hulladékterheltségét és hosszútávon hozzájárulna a külterületek tisztántartásához	Polgármester	2028.05.31.	Kamerák mennyisége	Saját pénzügyi forrás, humán erőforrás, kivitelező	Folyamatos karbantartás, üzemeltetés	Nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												

1	Közfoglalkoztatási programokban való hatékony részvétel	A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség	Munkanélküliség mérséklése		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024), Új Roma Stratégia (2019-2030)	Évenkénti közfoglalkoztatási cél meghatározása, közfoglalkoztatási program előkészítése	Polgármester	2028.05.31.	Közfoglalkoztatottak nyilvántartása, Közfoglalkoztatottak száma	Közfoglalkoztatási programhoz szükséges anyagi forrás biztosítása az éves költségvetésben, technikai feltételek biztosítása a dolgozóknak	Fenntartó	Nem releváns
2	A településhez való kötődés erősítése	Társadalmi együttműködést segítő, települési kohéziót és identitást erősítő program kevés	Identitás erősítése a lakosság körében		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	A helyi identitás és kohézió erősítése érdekében közösségi programok megvalósítása	Vértesszőlő és Község Önkormányzata, polgármester, kulturális menedzser	2028.05.31.	A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma, a helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	2021-2027 programozási időszak pályázati lehetőségei, hazai és saját költségvetési forrás, szakemberek bevonása	Hosszú távon fenntartó	Nem releváns

3	A meglévő települési támogatások fenntartása, támogatások körének bővítése, jövedelem határok emelése	Az önkormányzati települési támogatásokra szoruló lakosok száma magas	A támogatások körének bővítése, és/vagy a meglévő támogatások összegének emelése, jövedelem határok elmelése. Anyagi nehézséggel küzdő családok terheinek könnyítése	Települési támogatásokról szóló önkormányzati rendelet Költségvetési rendelet	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 Új Roma Stratégia (2019-2030)	A helyi rendelet felülvizsgálata, a költségvetési keret figyelembe vétele, jövedelem határok meghatározása, támogatási összegek meghatározása.	Polgármester, Képviselő-testület	2025.12.31.	Települési támogatási kérelmek száma évente	Saját anyagi, technikai és humán erőforrás	Fenntartó	Nem releváns
4	Mélyszegénységben élők egészségügyi állapota	Mélyszegénységben élők egészségügyi állapotának romlása, információ hiánya	Egészségügyi vizsgálatok, prevenciós és szűrőprogramok népszerűsítése		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 Új Roma Stratégia (2019-2030)	Honlapon információk közzététele, helyi újságban felvilágosító jellegű tájékoztatók, előadások szervezése	védőnő, háziorvos, civil szervezetek	2028.05.31.	A szűrőprogramokon résztvevők száma	Szervezők, előadást tartó szakember, helyiség biztosítása technikai háttér	Hosszú távon fenntartó	Nem releváns
II. A gyermekek esélyegyenlősége												

1	Gyermekek védelmi és szociális ellátásokhoz való hozzájutás segítése	Nehezebb anyagi helyzetben lévő családokban élő gyermekek ellátása megterhelő. A nagyon rossz anyagi körülmények között élő családoknak továbbra segítséget kell nyújtani	Anyagi nehézségekkel küzdő családok terheinek könnyítése	Települési támogatásokról szóló önkormányzati rendelet	„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)	Évenkénti adatok elkészítése az érintettekrol, adatbázis létrehozása Szociális ellátottakról beszámoló készítése	Polgármester, Pénzügyi és Szociális Bizottság	2028.05.31.	Évenként elkészített adatbázis, támogatottak száma	Támogatások pénzügyi forrásainak biztosítása az önkormányzat részéről az éves költségvetésben, humán erőforrás biztosítása a támogatások feldolgozásához, érintettekhez való eljuttatásához	Hosszú távon fenntartható	Nem releváns
2	Nyári tábor mindenkinek	Nincs kifejezetten a hátrányos helyzetű gyermekek részére ingyenes szünidei tábor a településen	Napközis tábor szervezése HH-s gyermekek számára. Rövid távú cél: A társadalmi, családi		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 „Legyen jobb a gyermekeknek”	Évenként egyszer felhívás a táborra, programterv publikálása, jelentkezési lapok befogadása,	HEP-referens TJ ESZI Család és Gyermejjóléti Központ	2028.05.31.	Évenként a táborozók létszáma, segítők száma	Anyagi hozzájárulás az önkormányzat részéről Hely biztosítása az önkormányzat	Hosszú távon fenntartható	Nem releváns

			elszigeteltségből való átmeneti kiszakadás. Középtávú cél: Új ismeretek szerzése, érdeklődési kör bővülése. Hosszú távú cél: Életminőség javítása		Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)	létszám meghatározása, megvalósulás				zat részéről, Humán erőforrás		
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Egészséges anyák	A kisgyermekkel otthon lévő anyukák könnyen elszigetelődnek, egészségi állapotuk megőrzése.	Rövid és Középtávú cél: Az otthonlévő édesanyák lelki és fizikai egészségének megőrzése. Hosszú távú cél: Az egészséges édesanya feladataiban	.	A 2020-2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Közösségi programok szervezése (baba-mama klub létrehozása) szűrőprogram szervezése (egészségnap)	Védőnő TJ ESZI Család és Gyermekeinkért Központ Kulturális menedzser	2028.05.31.	A programokban résztvevők száma,	Helyiség biztosítása, humán erőforrás biztosítása, technikai feltételek biztosítása	Hosszú távon fenntartható	Nem releváns

			könnyebben helyt tud állni									
2	Családon belüli erőszak csökkentése	A családon belüli és partnerkapcsolati erőszak látens jelenléte	A jelzőrendszer működésének erősítése, a település lakóinak érzékenyítése. Ennek érdekében szakmai megbeszélések szervezése, jelzőrendszeri tagok tájékoztatása, együttműködés fokozása		A 2020-2025 közötti időszakra szóló nemzeti esélyegyenlőségi stratégia „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	A családon belüli erőszak látenciájának csökkentése: rendezvények, tájékoztatók, szolgáltatások ismertetése, bűnmegelőzési programok, előadások szervezése, figyelemfelhívás	TJ ESZI Család és Gyermekjóléti Központ	2028.05.31.	Pozitív visszajelzések a jelzőrendszeri tagok részéről	Humán és pénzügyi források	Hosszú távon fenntartható	Nem releváns
IV. Az idők esélyegyenlősége												
1	Vigyázzunk az idősekre	Az idők gyakran válnak csalók áldozataivá	Egyedül élő idők biztonságérzetének javítása,		Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-	Rendőrségi fórum szervezése	Polgármester	2028.05.31.	Bűncselekmények száma időkkel kapcsolatban, a fórumon	Körzeti megbízott jelenlétének biztosítása	Hosszú távon fenntartható	Nem releváns

			óvatosságra nevelés gyanús helyzetekbe n		2022), (2023- 2034)				résztevők száma	a településen A tájékoztató előadás helyszínén ek biztosítása, a fórum rendőrségi vonatkozás ú megbízottj ának biztosítása		
2	Informatika i ismeretek nyújtása idősek számára	Hiányosság ok az informatika i jártasságba n	Alapszintű informatika i jártasság megszerzés e, Tanfolyam ok folyamatos szervezése és népszerűsít ése az idősek körében		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózá si Stratégia 2030 Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010- 2022), (2023- 2034)	Kétévente legalább egyszer tanfolyamo k szervezése az idősek körében	Kulturális menedzser	2028.0 5.31.	Tanfolyamo kon résztevő idősek száma	Hely biztosítása, oktatás lebonyolítá sához humán erőforrás biztosítása, számítógép ek biztosítása	Hosszú távon fenntarth ató	Nem releváns
3	Egyedül élők segítése	Magas az egyedül élők aránya	Szomszédi figyelőháló zat		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-	Házi segítségnyú jtás lehetőségén	Polgármest er	2027.1 2.31.	Egyedül élők száma a településen	Jelzőrends zeres házi segítségny újtás	Hosszú távon fenntarth ató	Nem releváns

			kialakítása, szervezése, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás népszerűsítése		2022), (2023-2034)	ek hangsúlyozása, tájékoztató levelek küldése				támogatása, Vértesszőlősi Segítő Szolgálat támogatása, hely biztosítása, humán erőforrás biztosítása		
V. A fogyatékossgal élő személyek esélyegyenlősége												
1	Érzékenyítő program szervezése	Társadalmi integrációs problémák, társadalmi érzékenyítés, másság elfogadtatása	Egészséges emberek ismerethiányának csökkentése a fogyatékkal élőkkel szemben	1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	Esélyegyenlőségi nap szervezése (Fogyatékkal élők világnapja december 03.)	Polgármester, Vértesszőlősi Községi Önkormányzata, kulturális menedzser	2027.12.31.	A programon résztvevők száma	Helyszín biztosítása, szakemberek és szervező biztosítása, pénzügyi forrás	Hosszú távon fenntartható	Nem releváns
2	Akadálymentesítés a településen lévő munkahelyeken	A településen a munkahelyek akadálymentesítése nem mindenhol megoldott	Elérhető munkahelyek, szolgáltatások legyenek	1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	Pályázatok figyelése és a helyi munkáltatók tájékoztatása a lehetőségekkel	Polgármester	2027.12.31	A település akadálymentesített munkahelyeinek száma	Pályázatfigyelő személy biztosítása, kapcsolattartó személy biztosítása	Hosszú távon fenntartható	Nem releváns

				biztosításáról		kapcsolatban						
3	Tájékoztatás az egészségügyi prevenciós szűrővizsgálatokról	Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a fogyatékos személyek kevésbé veszik igénybe.	A fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.	1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról	Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	A célcsoport folyamatos és előzetes tájékoztatása a szűrővizsgálatokról.	Vértesszőlősi Segítő Szolgálat munkatársai	2027.12.31.	Pozitív visszajelzések a szociális alapellátásban résztvevőktől	Saját anyagi, technikai és humán erőforrás	Hosszú távon fenntartható	Nem releváns

3. Megvalósítás

3.1.A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2.A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

- A HEP fórum ülését az Elnök hívja össze és vezeti.
- Az Elnököt akadályoztatása esetén az elnök-helyettes – teljes jogkörrel – helyettesíti.
- A HEP Fórum akkor határozatképes, ha a tagok legalább fele jelen van. Határozatképtelenség esetén az ülést változatlan napirenddel 8 napon belül újra össze kell hívni, ahol az eredeti napirenddel felvett kérdésekben a megjelentek számától függetlenül határozni kell.
- A HEP Fórum javaslatait, állásfoglalásait, véleményét egyszerű szótöbbséggel hozott határozattal alakítja ki.
- Az ülésekről jegyzőkönyvet kell készíteni, amit az elnök és - a HEP Fórum tagjai által javasolt - jegyzőkönyv-hitelesítő ír alá. A jegyzőkönyvet a HEP-referens készíti el.
- A HEP Fórum működésével kapcsolatos tárgyi feltételeket a Vértesszőlősi Polgármesteri Hivatal biztosítja.
- A HEP Fórum tagjai kötelesek a HEP Fórum munkájában aktívan részt venni, az üléseken megjelenni, és az Őket delegáló szervezet véleményét kifejteni. Munkájukkal kötelesek elősegíteni a HEP céljainak megvalósítását.
- A tagokat díjazás nem illeti meg.
- A HEP Fórum javaslatot tesz a HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.
- A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására munkacsoportot, vagy felelőst jelölhet ki tagjai közül.

- Az ülés időpontjáról szóló meghívót a napirendi pontok feltüntetésével – lehetőség szerint – az ülés előtt legalább 5 nappal ki kell küldeni.
- Az egyes napirendek tárgyalásához – az elnök, vagy tagok javaslatára – szakértőt hívhat, aki tanácskozási joggal vesz részt az ülésen.

HEP Fórum tagjai:

- Vértesszőlős Község Polgármestere
- Vértesszőlős Község Jegyzője
- Vértesszőlős Község Önkormányzata Képviselő-testületének Pénzügyi és Szociális Bizottságának elnöke
- Vértesszőlősi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat elnöke
- Vértesszőlősi Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke
- védőnő
- házi orvos
- Vértesszőlősi Samufalvi Óvoda és Bölcsőde intézményvezetője
- Vértesszőlősi Általános Iskola igazgatója
- TJ ESZI Vértesszőlősi Segítő Szolgálatának vezetője
- TJ ESZI Család és Gyermekjóléti Központ vértesszőlősi családsegítő munkatársa
- igazgatási ügyintéző
- HEP referens
- körzeti megbízott

A HEP Fórum elnöke Vértesszőlős Község Polgármestere, elnökhelyettese Vértesszőlős Község Önkormányzata Képviselő-testületének Pénzügyi és Szociális Bizottságának elnöke.

3.3. Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek.

3.4. Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5. Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a HEP-referens felel.

- A HEP-referens feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így

- Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
- Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben megtenni a szükséges lépéseket, így a HEP Fórum vezetőjének köteles jelezni, ha emiatt vizsgálat kezdeményezéséről vagy a jogsértés következményeinek elhárításáról kell intézkedni.

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével (HEP referens) közösen
- a HEP referens jelzése alapján az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben – szükség esetén – vizsgálat kezdeményezése, a jogsértés következményeinek elhárítása érdekében szükséges intézkedések megtétele,
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP Fórum vezetőjének.
- Az önkormányzati intézmények vezetői gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfelelően az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges

továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6.Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Vértesszőlős község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. A Vértesszőlősi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete a helyi esélyegyenlőségi programot véleményezte, és az abban foglaltakkal egyetért, melyet .../2023. (V.) számú határozatában rögzített.

III. A Vértesszőlősi Roma Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete a helyi esélyegyenlőségi programot véleményezte, és az abban foglaltakkal egyetért, melyet .../2023. (V.) számú határozatában rögzített.

IV. Ezt követően Vértesszőlős Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot megvitatta és a .... (VI.8.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

Vértesszőlős Község Önkormányzata Képviselő-testületének .../2023. (VI.8.) számú határozata.

Vértesszőlős, 2023. június 9.

Nagy Csaba
polgármester

A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELFOGADÓ HATÁROZATÁNAK KIVONATA